

Technická univerzita v Liberci
Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2012

Bc. Radka Szikorová

Technická univerzita v Liberci

Ekonomická fakulta

Studijní program: **N 6208 – Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**

Převod daňové evidence na účetnictví v českých legislativních podmínkách

Transfer of tax record keeping to the system of accounting under the Czech legislative condition

DP – EF – KFÚ 2012 53
Bc. Radka Szikorová

Vedoucí práce: Ing. Malíková Olga, Ph.D., katedra financí a účetnictví
Konzultant: Ing. Marie Hamplová, hlavní ekonom, Elstar spol. s r. o.

Počet stran: 108 Počet příloh: 6

Datum odevzdání: 4. května 2012

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Ing. Olze Malíkové, Ph.D. za odborné vedení diplomové práce, za cenné rady, odbornou pomoc, připomínky a konzultace, které mi poskytla.

Anotace

Diplomová práce se zabývá převodem daňové evidence na účetnictví v českých legislativních podmínkách. V úvodní teoretické části je popsán historický vývoj účetnictví, regulace a harmonizace účetnictví jak v celosvětovém měřítku, tak v rámci Evropské unie i národní regulace. Následně jsou charakterizovány rozdíly mezi daňovou evidencí a účetnictvím, důvody přechodu z daňové evidence na účetnictví a popsány rozdíly v evidenci vybraných položek majetku a závazků dle účetnictví a daňové evidence.

V praktické části jsou teoretické poznatky aplikovány na konkrétní případ podnikající fyzické osoby, která letos uskutečnila přechod z daňové evidence na účetnictví, tj. od 1. 1. 2012 účtuje v novém systému.

V závěru diplomové práce je posouzen daňový dopad na daný podnikatelský subjekt, doporučena optimální varianta řešení s ohledem na minimalizaci daňového dopadu.

Klíčová slova

Daňová evidence, náklady, obrat, příjmy, výdaje, výnosy, účetnictví.

Annotation

The diploma thesis deals with transfer of tax record keeping to the system of accounting under the Czech legislative condition. Historical development of accounting, control and accounting harmonization in both the world-wide scale, within the European Union and national regulation are described in the theoretical introductory part of the thesis. Subsequently, differences between tax record and accounting, the reasons for transfer from tax record to accounting and differences in record keeping of chosen assets and liabilities according to accounting and tax record are defined.

The practical part focuses on the theoretical knowledge applied on a particular case of business natural person, who has transferred from tax record to accounting, which means that they keep in the new system.

The conclusion of the diploma thesis shows the analysis of the influence on the business subject, recommendation for optimal solution with regards on minimising of tax incidence.

Key Words

Accounting, cost, expenses, incomes, revenues, tax evidence, turnover.

Obsah

Seznam zkratek.....	11
Seznam legislativních zkratek	14
Seznam ilustrací.....	15
Seznam tabulek.....	16
Úvod.....	18
1 Účetní systémy, jejich regulace a harmonizace	20
1.1 Historické souvislosti vývoje účetních systémů	20
1.2 Pojem účetnictví	21
1.3 Klasifikace účetních systémů.....	23
1.4 Regulace a harmonizace účetnictví.....	27
1.4.1 Národní regulace	27
1.4.2 Regulace v USA – GAAP	29
1.4.3 Celosvětová harmonizace IAS/IFRS.....	30
1.4.4 Harmonizace v rámci EU	35
1.5 Vývoj účetního výkaznictví	36
2 Regulace daňové evidence a účetnictví v ČR	38
2.1 Daňová evidence od 1. 4. 2004.....	40
2.1.1 Forma a obsah daňové evidence.....	41
2.1.2 Evidence příjmů a výdajů.....	42
2.1.3 Evidence majetku a závazků	44
2.1.4 Uzavření daňové evidence	52
2.2 Účetnictví.....	53
2.2.1 Obecně uznávané principy a zásady.....	53
2.2.2 Právní normy	54
2.2.3 Kdo vede účetnictví.....	56
2.2.4 Rozsah vedení účetnictví.....	57
2.2.5 Účetní doklady, účetní zápisy a účetní knihy.....	58
2.2.6 Účetní závěrka a uzávěrka.....	60

3	Přechod z daňové evidence na vedení účetnictví	64
3.1	Důvody přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví	65
3.2	Účetní a daňové předpisy upravující převod	67
3.3	Daňový dopad	67
3.4	Kroky převodu z daňové evidence na vedení účetnictví	70
4	Praktický příklad.....	77
4.1	Inventarizace	77
4.2	Převodový můstek.....	93
4.3	Převod počátečních zůstatků do účetnictví a sestavení počáteční rozvahy	97
4.4	Úpravy daňového základu a vyhotovení prohlášení o převodu	100
4.5	Analýza daňového dopadu a doporučení optimální varianty řešení	101
	Závěr	103
	Seznam citací.....	105
	Ostatní bibliografie.....	107
	Seznam příloh	108

Seznam zkratek

AAA	Asociace amerických účetních (<i>American Accounting Association</i>)
AICPA	Americký svat certifikovaných účetních (<i>American Institute of Certified Public Accountants</i>)
ČNB	Česká národní banka
ČÚS	České účetní standardy pro podnikatele
D	Dal
DAP	příloha k přiznání k dani z příjmů fyzických osob
DDHM	drobný dlouhodobý hmotný majetek
DE	daňová evidence
DHM	dlouhodobý hmotný majetek
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
DPH	daň z přidané hodnoty
DPN	dočasná pracovní neschopnost
DPZČ	daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti
EU	Evropská unie
FASB	Výbor pro vydávání účetních standardů (<i>Financial Accounting Standards Board</i>)

GAAP	Všeobecně uznávané účetní standardy (<i>Generally Accepted Accounting Principles</i>)
GDP	Hrubý domácí produkt (<i>Gross Domestic Product</i>)
IAS	Mezinárodní účetní standardy (<i>International Accounting Standards</i>)
IASC	Výbor pro mezinárodní účetní standardy (<i>International Accounting Standards Committee</i>)
IASCF	Nadace Komise pro Mezinárodní účetní standard (<i>International Accounting Standards Committee Foundation</i>)
IFRS	Mezinárodní standardy účetního výkaznictví
MD	Má dáti
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
OZP	Oborová zdravotní pojišťovna
PÚ	podvojně účetnictví
RZD	roční zúčtování daně z příjmu u závislé činnosti
Sb.	Sbírka zákonů
SEC	Bezpečnostní burzovní komise (<i>Security and Exchange Commission</i>)
TUL	Technická univerzita v Liberci
VZP	Všeobecná zdravotní pojišťovna

ZDP	zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
ZDPH	zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

Seznam legislativních zkratk

daňový řád	zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád
insolvenční zákon	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů
vyhláška č. 500/2002 Sb.	vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb.
zákon o daních z příjmů	zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
zákon o důchodovém pojištění	zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
zákon o rezervách	zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
zákon o účetnictví	zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Seznam ilustrací

Obr. 1: Struktura daňové evidence (Sedláček, 2012, s. 14).....	42
Obr. 2: Struktura majetku podnikatele (Sedláček, 2012, s. 13).....	45
Obr. 3: Právní síla norem.....	55

Seznam tabulek

Tab. 1.1: Účetní systémy podle kulturně-sociálního hlediska.....	26
Tab. 1.2: Předpoklady, zásady a omezení koncepčního rámce	30
Tab. 2.2: Příklad evidence nehmotného majetku	47
Tab. 2.3: Ocenění hmotného majetku.....	47
Tab. 2.4: Minimální doba odpisování.....	48
Tab. 2.5: Příklad karty hmotného majetku	49
Tab. 2.6: Oceňování zásob	50
Tab. 2.7: Příklad evidence pohledávek.....	51
Tab. 2.8: Příklad evidence závazků z obchodních vztahů.....	51
Tab. 2.9: Příklad evidence DPH na vstupu.....	52
Tab. 2.10: Rozvaha ve zjednodušeném rozsahu AKTIVA	62
Tab. 2.11: Rozvaha ve zjednodušeném rozvahu PASIVA.....	63
Tab. 3.1: Předpisy jako zdroj informací pro převod DE na PÚ	64
Tab. 3.2: Položky zvyšující a snižující základ daně.....	68
Tab. 3.3: Položky majetku a závazků v návaznosti na DAP a účetnictví.....	72
Tab. 3.4: Opravné položky k nepromlčeným pohledávám splatným od 1. 1. 1995.....	75
Tab. 3.5: Převodový můstek	75
Tab. 4.1: Hmotný majetek odpisovaný.....	77
Tab. 4.2: Zaúčtování dlouhodobého hmotného majetku odpisovaného.....	78
Tab. 4.3: Hmotný majetek neodpisovaný	78
Tab. 4.4: Zaúčtování dlouhodobého hmotného majetku neodpisovaného	78
Tab. 4.5: Drobný dlouhodobý majetek.....	79
Tab. 4.6: Zaúčtování drobného dlouhodobého majetku	79
Tab. 4.7: Finanční pronájem.....	80
Tab. 4.8: Zaúčtování časového rozlišení mimořádné splátky	81
Tab. 4.9: Materiál na skladě	82
Tab. 4.10: Zaúčtování materiálu na skladě.....	82
Tab. 4.11: Zboží na skladě a v prodejnách	83
Tab. 4.12: Zaúčtování zboží na prodejně	83
Tab. 4.13: Neuhrazené pohledávky	84

Tab. 4.14: Zaúčtování tuzemských pohledávek	84
Tab. 4.15: Neuhrazené pohledávky v cizí měně.....	85
Tab.4.16: Zaúčtování pohledávek v cizí měně	85
Tab. 4.17: Peněžní prostředky v hotovosti	85
Tab. 4.18: Zaúčtování peněžních zůstatků v hotovosti	86
Tab. 4.19: Peněžní prostředky na bankovních účtech	86
Tab. 4.20: Zaúčtování peněžních prostředků	86
Tab. 4.21: Neuhrazené tuzemské závazky.....	87
Tab.4.22: Zaúčtování závazků tuzemsko	87
Tab. 4.23: Neuhrazené závazky v cizí měně	88
Tab. 4.24: Zaúčtování zahraniční závazků	88
Tab. 4.25: Závazky plynoucí z mezd.....	89
Tab. 4.26: Rozčlenění zdravotního pojištění	89
Tab.4.27: Zaúčtování závazků z mezd	90
Tab. 4.28: Zaúčtování silniční daně	90
Tab. 4.29: Daňová povinnost.....	91
Tab. 4.30: Zaúčtování DPFO.....	91
Tab. 4.31: Zaúčtování daně z přidané hodnoty	92
Tab. 4.32: Přehled sociálního a zdravotního pojištění za rok 2011.....	93
Tab. 4.33: Zaúčtování závazku vůči OSSZ a VZP	93
Tab. 4.34: Převodový můstek	94
Tab. 4.35: Účet individuálního podnikatele	96
Tab. 4.38: Počáteční rozvaha AKTIVA	98
Tab. 4.39: Počáteční rozvaha PASIVA	99
Tab. 4.37: Úprava daňového základu	100
Tab.4.40: Rozložení daňového dopadu	101

Úvod

Tématem této diplomové práce je „**Převod daňové evidence na účetnictví v českých legislativních podmínkách**“. V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie bylo jednoduché účetnictví nahrazeno v roce 2004 daňovou evidencí. Podvojně účetnictví zůstalo zachováno, pouze se upravil jeho název na účetnictví. Tato skutečnost je výsledkem postupného přibližování účetních předpisů a postupů používaných v různých zemích a uvádění předpisů ve shodu. Snahou je vytvořit všeobecně uznávaný koncept účetních výkazů, který bude poskytovat informace o finanční pozici pro široký okruh uživatelů.

Cílem a zároveň přínosem diplomové práce je na vybraném příkladu OSVČ demonstrovat přechod z daňové evidence na vedení účetnictví s platnou českou účetní a daňovou legislativou, provést syntézu dosažených výsledků a doporučit optimální variantu řešení. Dalším cílem je provedení klasifikace všeobecně uznávaných účetních zásad a regulace účetnictví v národních a nadnárodních účetních systémech a provedení komparativní analýzy rozdílů mezi systémy účetnictví a daňové evidence.

V první kapitole jsou nastíněny historické souvislosti vývoje účetních systémů, definován pojem účetnictví a zabývá se regulací a harmonizací účetnictví. Prvotní potřeby vytváření záznamů zemědělských produktů o cenách a množství se postupně vyvinuly v nové formy finančního výkaznictví vyplývající z fenoménu 21. století – globalizace. Účetnictví by mělo umět reagovat na rychlý rozvoj národního i nadnárodního prostředí, na rozvoj nových forem financování, na přes hraniční převádění kapitálu za výhodnějšími investičními podmínkami apod. Účetnictví by mělo zavádět takové postupy, které umožní přímo ve výkazech zveřejnit odhad rizika, tržní hodnotu a reálnou míru zadlužení.

Druhá kapitola se zabývá charakteristikou daňové evidence a účetnictví. Daňovou evidenci vedou pouze fyzické osoby s příjmy z podnikání nebo z jiné výdělečné činnosti, které vymezuje zákon o dani z příjmu a které neuplatňují daňové výdaje procentem z příjmů, nebo nemají povinnost vést účetnictví. Právnícké osoby jsou všechny povinny vést účetnictví, proto je tato diplomová práce zaměřena na fyzické osoby, u kterých lze přechod z daňové evidence na vedení účetnictví uskutečnit. Nejčastějším důvodem

přechodu je překročení obratu 25 000 000 Kč dosaženým za 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, který je definován zákonem o dani z přidané hodnoty. Vyskytují se i další kritéria pro přechod z daňové evidence jako dobrovolné rozhodnutí, či zápis do obchodního rejstříku. Účetnictví je oproti daňové evidenci podstatně administrativně a technicky složitější a náročnější, klade větší nároky na znalost legislativy, má ale daleko větší vypovídací schopnost o finanční pozici podniku. Právě větší informovanost o stavu majetku a závazků bývá důvodem pro dobrovolný přechod z daňové evidence na účetnictví.

Ve třetí kapitole bude popsán samotný převod daňové evidence na vedení účetnictví, důvody k přechodu, účetní a daňové předpisy upravující převod, co je potřeba před samotným převodem provést a doporučen postup jednotlivých kroků převodu, včetně objasnění daňového dopadu, který s sebou převod přináší. Zmírnění daňového dopadu lze dosáhnout vhodnou optimalizací, její popis bude součástí této kapitoly.

Hlavní a nejdůležitější část této diplomové práce je **kapitola čtvrtá**, která se bude zabývat ilustrativním případem podnikatele - OSVČ, který v roce 2011 přesáhl limit obratu pro možnost vést daňovou evidenci a dobrovolně se rozhodl pro vedení účetnictví od 1. 1. 2012. V diplomové práci bude popsáno ukončení daňové evidence podnikatele, důslednou inventarizací zjištěné stavy veškerého majetku a závazků používaných k podnikání budou převedeny na jednotlivé rozvahové účty pomocí převodového můstku a bude vyčíslen a následně analyzován daňový dopad s doporučením jeho vhodné minimalizace.

1 Účetní systémy, jejich regulace a harmonizace

Přesný datum vzniku účetnictví není znám, nicméně se objevuje již od počátku lidské civilizace. Potřeba vytváření záznamů, zejména zemědělských produktů, o cenách a množství, se později rozšiřuje i na další komodity. Bible, Evangelium sv. Matouše, podobenství o talentech nebo Evangelium sv. Lukáše o Hřivnách a i Korán se zmiňují o jednoduchém účetnictví. Především v islámském světě (Persie, Osmanská říše) najdeme poměrně podrobné účetní systémy.

1.1 Historické souvislosti vývoje účetních systémů

Jak uvádí Janhuba (2010, s. 160) „*Historie účetnictví může čítat několik tisíc let, ale také pouhých několik set let. Závisí na tom, co budeme jako účetnictví chápat. Zastánci co nejobecnějšího pojetí účetnictví kladou jeho počátek do pravděpodobné kolébky lidské civilizace, oblasti mezi Eufratem a Tigridem asi tři tisíce let před n. l.*“

První popis účetnictví najdeme v roce 1494 v knize *Summa de Arithmetica, Geometrica, Proportioni et Proportionalita (Vše o aritmetice, geometrii, poměrech a úměrách)* italského mnicha Luca Pacioliho (1445-1517), profesora matematiky na univerzitě v Perugii, přítele Leonarda da Vinci. Účetní problematikou se zabývá devátá část nazvaná „Užití matematiky v obchodním životě“, která pojednává „*O společnostech*“, „*O pronájmech*“, „*O měnách a směných operacích*“, „*O směnkách*“, „*O obchodních pomocnících, žoldněřích a dalších domácích zaměstnancích*“, „*O procentním počtu*“, „*O mincích, vahách a mírách a o jejich přepočtech*“ a další. Vůbec první publikovaný popis podvojného účetnictví najdeme v jedenáctém oddílu nadepsaný *Tractatus XI. particularis de computis et scripturis (Osobitá rozprava o účtech a zápisech)*. (Janhuba, 2010, s. 160)

Dle Malíkové a Horáka (2011, s. 29) „*Luca Pacioli nebyl vynálezcem této metody, je považován za prvního autora, který se pokusil setřídit, systematizovat a popularizovat tuto účetní techniku, kterou viděl používat v Benátkách v obchodnickém prostředí. Metoda popsaná Paciolim se v následujících cca 300 letech příliš nezměnila, byla jen doplňována dalšími prvky.*“

S rozvojem kapitalismu v 16. - 18. století dochází k vývoji účetnictví. V Anglii vychází několik knih zabývajících se účetnictvím, jeho vznikem a využitím v praxi (John Mellis 1588, Richard Dafforne 1635).

Existence rozvíjejících se ekonomických podmínek přispívá ke vzniku a vývoji účetnictví. Jedná se především o existenci podnikajících soukromých vlastníků, rozvinuté směnné vztahy a používání peněz jako všeobecné míry hodnot, existence úvěrů, obchodního a bankovního kapitálu.

Praktická potřeba řemeslníků a obchodníků přispívá ke vzniku účetnictví, v počátcích se jednalo o roční sepsání majetku a závazků a jejich porovnáním se vypočítalo obchodní jmění. Jeho srovnáním s předchozími léty se získala představa o přírůstku či úbytku majetku. S postupem času se již sledují i v průběhu roku velikost pohledávek, závazky, peněžní prostředky, zásoby, náklady, výnosy apod. Postupně všechny složky majetku (aktiva) a jejich zdroje (pasiva) jsou zachyceny účetními zápisy, takže se z nich stává celek neboli účetní záznam.

V počátcích účetnictví sloužilo pouze pro potřeby podnikatele, postupně čerpají informace z účetnictví i další subjekty, například slouží jako důkazní prostředek při soudních sporech, při ochraně práv věřitele před dlužníkem a naopak. Soudy upřednostňovaly ty obchodníky, kteří měli řádně zaznamenané obchodní transakce v účetních knihách. Později daňové, finanční i státní orgány požadují řádné vedení účetnictví.

1.2 Pojem účetnictví

Dříve, než bude účetnictví zkoumáno z různých pohledů, uvádí Malíková a Horák (2010, s. 12) v následujícím textu několik různých definic účetnictví profesních orgánů a specialistů.

Kraftová a Myšková (2002, s. 9) uvádějí definici Amerického svazu certifikovaných účetních (AICPA) „*Účetnictví je servisní činnost. Jeho funkcí je zajišťovat o ekonomické realitě kvantitativní informace primárně finanční povahy, užitečné pro rozhodování v oblasti ekonomiky.*“ a definici Institutu účetních znalců Anglie „*Účetnictví je vědou*

o sběru, záznamu, klasifikaci, sumarizaci a interpretaci finančních a jim podobných dat takovým způsobem, aby mohla být činěna podnikatelská rozhodnutí. Je jazykem podnikatelské komunikace.“

Institut účetních znalců Walesu. „*Účetnictví se zabývá kvantifikací ekonomických jevů v peněžním vyjádření s cílem shromažďovat, zaznamenávat, oceňovat a sdělovat výsledky minulých událostí a napomoci rozhodování.“*

Ottův obchodní slovník, díl II., 13. 7. 1923. „*Účetníci jsou srovnalé zápisy o stavu součástí majetkových a jejich pohybu. Účelem účetnictví jest poskytnouti majiteli přehledu o stavu jeho jmění a pohybu jeho, a pokud jde o soukromohospodářské podnikatel, kapitalisty nebo námezdní pracovníky, umožniti jim mimo to zjistit výsledek hospodaření.“*

Zákon o účetnictví, § 2 – Předmět účetnictví. „*Účetní jednotky účtují o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření.“*

Anthony a Reece (1995, s. 8) uvádějí následující definici účetnictví „... *the process of identifying, measuring, and communicating economic information to permit informed judgments and decisions by user of the information.*“ (...proces identifikace, měření a sdělování ekonomických informací tak, aby umožnily uživatelům těchto informací činit kvalifikované úsudky a rozhodování.)

Sedláček (2005, s. 55-56) popisuje účetnictví jako písemné, průběžné, podvojně, komplexní, přehledné a systémové zaznamenávání veškerých hospodářských transakcí spojených s podnikáním. Primárně se orientuje na ekonomicko-finanční situaci podnikatelského subjektu, na majetek, zdroje, náklady a výnosy. Je uplatňován nákladově výnosový princip, tzv. zisková realizace. Pro evidenci není podstatné reálný rok peněžních prostředků (cash flow). Účetnictví je schopno poskytnout více relevantních informací interním i externím uživatelům, jak daňová evidence.

Kovaníková (2004, s. 6). „*Jak lze moderní účetnictví definovat? Jako informační systém, který identifikuje, měří, zpracovává a prezentuje finanční informace o podniku, na jejichž*

základě si mohou nejen manažeři podniku, ale zejména externí uživatelé učinit správný úsudek o podniku a přijmout kvalifikovaná rozhodnutí.“

1.3 Klasifikace účetních systémů

Podle Kovanicové (2005, s. 5-7) účetní systémy můžeme uspořádat do jednotlivých skupin, které mají společné vlastnosti a to dvěma způsoby – deduktivní postup (od celku k částem, tedy od všeobecných vlastností ke specifickým) a induktivní postup (od částí k celku, od specifických vlastností ke všeobecným).

Deduktivní přístup

V makroekonomickém konceptu je účetnictví podřízeno obecnému zájmu, účetní koncept vychází z národohospodářské politiky státu. Podporuje názor, že činnost podniku je limitována okolním prostředím a podnikové cíle se musí ekonomické politice přizpůsobit.

- Účetní systémy ovlivněné vládou – Švédsko.
- Účetní systémy ovlivněné legislativou – Japonsko, Německo.
- Účetní systémy ovlivněné daňovou soustavou – Francie, Belgie, Itálie, Španělsko.

V mikroekonomickém konceptu je účetnictví součástí podnikohospodářské sféry, na ekonomické prosperitě státu se podílejí soukromé firmy a účetní systémy se podřizují soukromým zájmům, tak aby přispíval k ekonomické stabilitě podniku.

- Účetní systémy založené na ekonomické praxi - Vliv UK: Irsko, Austrálie, Nový Zéland, vliv USA: Kanada.
- Účetní systémy založené na ekonomické teorii – Holandsko.

Nobes a Parker (2006, s. 56) zmiňují profesora Gerharda Muellera, který položil nový základ mezinárodní klasifikace účetních systémů a podnikatelského prostředí. Mueller sumarizuje v díle (Choi and Mueller, 1992, Chapter 2) následující čtyři členění:

„1. Accounting within a macroeconomic framework. In this case, accounting has developed as an adjunct of national economic policies.“ (Makroekonomický rámec –

účetnictví je rozvíjeno pod vlivem národní ekonomické politiky.) Jako příklad je uváděno Švédsko.

„2. **The microeconomic approach.** *This approach can prosper in a market-oriented economy that has individual private businesses at the core of its economic affairs.*“

(Mikroekonomický přístup může prosperovat v tržně orientovaných ekonomikách, kde soukromé podnikání je hnací silou ekonomiky.) Příkladem je Nizozemsko.

„3. **Accounting as an independent discipline.** *Systems of this sort have developed independently of governments or economic theories.*“ (Účetnictví jako nezávislá disciplína se vyvíjela nezávisle na vládě a ekonomických teoriích.)

Mueller uvádí jako příklad USA a Velkou Británii.

„4. **Uniform accounting.** *Such systems have developed where governments have used accounting as a part of the administrative control of business.*“ (Uniformní účetnictví se nachází v oblastech, kde stát využívá účetnictví jako jeden z nástrojů řízení podnikání.)

Např. Francie.

Induktivní přístup

Anglosaský model je reprezentovaný Velkou Británií, USA a Nizozemskem. V těchto zemích se nachází velké množství velkých, nadnárodních společností a rozvinutý peněžní a kapitálový trh, který je k dispozici podnikům při nedostatku kapitálu. Prioritním cílem finančního účetnictví je uspokojovat potřeby externím uživatelům účetních výkazů, především investorům. Regulaci účetnictví provádějí profesionální instituce na bázi zvykového práva, což umožňuje pružné reagování na změny. V tomto modelu, do kterého spadá okolo 40 zemí světa, není účetnictví deformováno daňovými hledisky. (Kovanicová, 2005, s. 7)

Kontinentální model je závislý na finančních institucích. Do tohoto modelu spadá většina zemí kontinentální Evropy, kromě zemí bývalého socialistického bloku, dále Japonsko a francouzsky hovořící africké státy. Financování podniků je závislé na finančních institucích, účetnictví je regulováno právními normami, což znemožňuje pružně reagovat na změny a potřeby uživatelů, tak jako tomu je u anglosaského modelu. Finanční účetnictví je podřízeno daňovým zákonům, obchodnímu právu, tudíž nepodává věrný obraz podniku. (Kovanicová, 2005, s.7)

Jihoamerický model představuje účetní systémy většiny států jižní Ameriky. Právě v důsledku vysoké míry inflace je používáno inflační účetnictví. Prioritním cílem finančního účetnictví je uspokojovat zájmy vlády a daňových orgánů. Daňové výkazy se mnohdy rovnají výkazům finančního účetnictví. Inflace je zohledňována buď přímo v účetních zápisech anebo se přepočítávají účetní výkazy. (Kovanicová, 2005, s. 8)

Smišený model představují postkomunistické země a země střední a východní Evropy. V účetnictví je znatelný přechod od centrálně řízené ekonomiky k tržnímu hospodářství. Dochází zde k prolínání tradičních prvků uniformity a podřízenosti daním s prvky, které reprezentují anglosaský model. Česká republika patří právě do tohoto modelu, i když má velmi blízko ke Kontinentálnímu modulu a to díky reformě účetnictví v 90. letech, která byla provedena pod silným vlivem francouzského účetnictví. (Kovanicová, 2005, s. 7-8)

Induktivní přístup může dojít i k jiné klasifikaci. Příklad vidíme v tabulce uvedené v příloze A, kde je provedeno třídění podle geograficky ucelených oblastí se společnými historickými znaky. Každá geografická oblast reprezentuje model účetního systému, ke kterému jsou přiřazeny země, které určitý model reprezentují.

Existují ovšem i další přístupy ke klasifikaci účetních systémů.

Kulturně sociální přístup

Kulturně sociální přístup je postaven na chápání účetnictví jako integrální součásti tradičních a kulturních a sociálních hodnot společnosti. V následující tabulce 1.1 je znázorněno rozdělení zemí do skupin podle kulturně – sociálního hlediska.

Tab. 1.1: Účetní systémy podle kulturně-sociálního hlediska

Skupina	Země
Anglosaská	Velká Británie, Irsko, USA, Kanada, Austrálie, Nový Zéland, Jižní Afrika
Germánská	Německo, Rakousko, Švýcarsko, Izrael
Nordická	Dánsko, Finsko, Švédsko, Norsko, Nizozemsko
Vyvinutá latinská	Francie, Belgie, Itálie, Španělsko, Brazílie, Argentina
Rozvojová latinská	Portugalsko, Mexiko, Kostarika, Guatemala, Salvador, Panama, Venezuela, Kolumbie, Peru, Ekvádor, Uruguay, Chile
Blízkovýchodní	Arabské státy, Turecko, bývalá Jugoslávie, Řecko
Vyvinutá asijská	Japonsko
Rozvojová asijská	Indonésie, Pákistán, Tchaj-wan, Thajsko, Indie, Malajsie, Filipíny
Koloniální asijská	Hongkong, Singapur
Africká	Východní Afrika, západní Afrika

Zdroj: Kovanicová, D., Finanční účetnictví IFRS/IAS, 2005, s. 9.

Podle Kovanicové (2005. s. 9) v kulturně sociálním modelu jsou účetní systémy rozčleněny do 10 skupin podle 4 kritérií:

- *„Stupeň profesionální závislosti účetních pracovníků na státní regulaci. Zda je účetní pracovník svázán účetními předpisy dané země či zda se řídí obecnými zásadami, při jejichž aplikaci má určitou volnost).*
- *Míra flexibility účetního systému. Zda je systém přizpůsobitelný potřebám jednotlivých podniků či zda je příliš uniformní.*
- *Stupeň konzervatismu. Zda a jak rychle je účetní systém schopen absorbovat nové úlohy vyvolané potřebami ekonomické praxe, jak pohotově se v něm mohou uskutečňovat změny v zavedených účetních postupech a konvencích.*
- *Rozsah informační otevřenosti (či naopak uzavřenosti). Zda (a do jaké míry) jsou zveřejňované)četní informace čitelné, tj. především srozumitelné a jasné.“*

1.4 Regulace a harmonizace účetnictví

Malíková a Horák (2010, s. 85) poukazují na nutnost porovnávání účetních dat na mezinárodním poli harmonizace. „*Harmonizaci účetnictví lze chápat jako celkové sbližování finančního účetnictví a výkaznictví různých zemí, jehož cílem je vzájemná porovnatelnost informací obsažených ve finančních výkazech.*“

Jak uvádí Kovanicová (2005, s. 4) jednotlivé účetní systémy, se kterými se setkáváme celosvětově, se od sebe odlišují

- vymezením okruhu uživatelů finančních účetních výkazů,
- mírou regulace účetnictví,
- řešením vztahu mezi daněmi a účetnictvím (v některých zemích např. v Německu účetní výkazy jsou ve shodě s daňovými zákony, oproti tomu např. v USA, ve Velké Británii, ale i u nás, se účetní výkazy liší od daňových výkazů, to znamená, že účetní výnosy a účetní náklady nejsou shodné s daňově uznanými výnosy a náklady),
- vykazování daně ze zisku (např. Argentina bere daň ze zisku, jako daňově uznatelnou teprve, když je zaplacená, oproti tomu většina zemí včetně naší, ji bere jako daňový náklad v roce, kdy byla předepsána.),
- stupněm uplatňovaného opatrnosti při vykazování hospodářského výsledku,
- metodami oceňování,
- zohledňováním inflace (např. Argentina a Brazílie požadují plné, nebo alespoň částečné zohlednění inflace ve výkazech, které jsou určeny pro veřejnost a pro daňové instituce).

1.4.1 Národní regulace

Regulace účetnictví probíhá v různých zemích světa různými způsoby a v rozdílném rozsahu. Pro pochopení, jak regulace v jednotlivých zemích probíhají, je potřeba se zabývat následnými charakteristikami.

- Hlavní cíl regulace – zda má účetnictví poskytovat věrný a poctivý obraz o finanční pozici a výkonnosti podniku nebo má primárně sloužit daňovým účelům?

- Báze regulace – je regulace založena na usměrňování běžného účetnictví, na postupech účtování nebo na usměrňování účetního výkaznictví, nebo oběma směry?
- Právní stránka regulace – probíhá regulace podle zvykového práva nebo je vyhlašována zákonem anebo jejich kombinací?
- Provádění regulace – provádí ji stát či profesní instituce?

Regulace po linii běžného účetnictví

Podle Kovanicové (2005, s. 11) usměrňování účetnictví se týká v různém stupni regulace úprav metodických postupů účtování a od nich se pak odvíjí obsah účtů, ze kterých se sestavují účetních výkazy. V případě slabé regulace se jedná pouze o doporučené vzory účetních výkazů. Naopak velmi silná regulace vede k jednotnému řešení, k unifikaci účetnictví, které vede k uniformním modelům podvojného účetnictví se závaznými účtovými osnovami. Zdlouhavý legislativní proces, který předchází změnám předpisů, způsobuje značnou nepružnost na změny. Další nevýhoda silné regulace je fakt, že v tomto procesu nemají hlavní slovo odborníci, ale zájmové skupiny, které leckdy pohřbí nutnou změnu. Platnost právních norem je omezena hranicí jednotlivých států a účetní výkazy jsou jen velmi těžko srovnatelné. Sílicí vliv globalizace vede k oslabení vlivu zákonné regulace po linii běžného účetnictví a naopak roste vliv regulace účetního výkaznictví.

Jak uvádí Kovanicová (2005, s. 12) národní účetní standardy budou stále více doprovázet zeštíhlování zákonů, které upravují účetnictví. *„Účetní standardy představují ucelený soubor přijatých předpokladů, zásad, pravidel a praxí ověřených postupů.“*

Regulace po linii účetního výkaznictví

Regulace účetního výkaznictví vychází především z požadavků na účetní výkazy jejich uživatelů (vlastníků, manažerů, externích uživatelů včetně státních institucí). Požadavky bývají zakotveny i v neúčetních legislativních normách jako např. Obchodní zákoník, Zákon o cenných papírech aj. V důsledku krachů velkých nadnárodních společností, které své špatné hospodaření zakrývaly falšováním účetních výkazů, lze předpokládat silnější regulaci účetnictví ze strany státu.

1.4.2 Regulace v USA – GAAP

Jak uvádí Kovanicová (2005, s. 13) Spojené státy americké disponují nejúplnějším souborem požadavků na zveřejňování účetních výkazů. Regulace USA vychází především z požadavků newyorské burzy a významně se podílí na světové harmonizaci. V USA se uplatňuje zvykové právo. V roce 1934 byla pověřena SEC (Security and Exchange Commission), nejvyšší burzovní instituce USA, po krachu burz cenných papírů, k němuž přispěla i nevěrohodnost účetních výkazů, aby sestavila účetní zásady, metody a formy sestavování účetních výkazů pro společnosti registrované na newyorské burze. SEC delegovala tyto pravomoci na soukromou profesní instituci FASB (Financial Accounting Standards Board) – Výbor pro vydávání účetních standardů. Tak vznikají postupně všeobecně uznávané účetní zásady Spojených států amerických – GAAP (Generally Accepted Accounting Principles)

GAPP obsahují tři hierarchické úrovně fundamentální postuláty, koncepční rámec a účetní standardy.

Fundamentální postuláty

Mezi základní předpoklad a principy ideových předpokladů principů patří koncept ekonomické/hospodářské jednotky, předpoklad trvání podniku, aktuální koncept, oceňování peněžní jednotkou, předpoklad stabilního dolaru, periodicita, historické náklady, cena, opatrnost, princip uznání výnosů, princip přiřazování nákladů výnosům, princip periodické alokace, princip věcné a časové souvislosti, konzistence a obsah před formou. (Kovanicová, 2005, s. 16)

Koncepční rámec

Koncepční rámec je základním východiskem finančního výkaznictví, kvalitativní charakteristiky definují základní prvky výkazů. Při zpracovávání účetních postupů/standardů jsou základním stavebním kamenem. V koncepčním rámci jsou zakotveny předpoklady, zásady, ale i omezení z fundamentálních postulátů, jak vyplývá i z následující tabulky 1.2.

Tab. 1.2: Předpoklady, zásady a omezení koncepčního rámce

Předpoklady	Zásady	Omezení
Ekonomická jednotka	Historická cena	Cena versus užitek
Trvání podniku	Uznání výnosů	Podstatnost
Peněžní jednotka	Uznání nákladů	Průmyslové zvyklosti
Periodicita	Úplná informace	Opatrnost

Zdroj: KOVANICOVÁ, D., Finanční účetnictví: Světový koncept, s. 17.

Účetní standardy

Účetní standardy jsou, jak uvádí Kovanicová (2005, s, 18), doporučené účetní postupy, které představují nejpodrobnější úroveň regulace.

1.4.3 Celosvětová harmonizace IAS/IFRS

Jak uvádí Kovanicová (2005, s. 129-130), v polovině 60. let vzniká Výbor pro mezinárodní účetní standardy se sídlem v Londýně IASC – International Accounting Standards Committee. Původně soukromá instituce se koncem minulého století přeměnila v nadaci a vystupuje pod jménem IASCF – International Accounting Standards Committee Foundation.

Hlavním cílem a posláním IASCF je sladit účetní výkaznictví především kótovaných společností na celosvětové úrovni. O toto se již dlouhodobě snaží US GAAP, která je ale výsledkem národní regulace USA, která vyhovuje tržnímu, ekonomickému a právnímu prostředí USA. Snaha je proto vytvořit pro účetní výkaznictví kótovaných společností mezinárodní standardy, které nebudou provázané s žádnou konkrétní zemí ani konkrétní národní regulací.

Od roku 2003 standardy doznaly změny v názvu. Původní mezinárodní účetní standardy IAS byly přejmenovány na „Mezinárodní standardy finančního výkaznictví“ IFRS. Cílem bylo zvýraznit jeho poslání harmonizovat účetní výkaznictví, nikoliv účtování. Dnešní podoba IFRS obsahuje řadu platných standardů vydaných ještě pod původním označením IAS. Nové standardy se už označují jako IFRS. Obě podskupiny standardů se číslují pořadově.

Soubor IFRS obsahuje vedle stanov IASCF a předmluvy koncepční rámec, účetní standardy a interpretace.

Koncepční rámec

Krupová, Vašek a Černý (2005, s. 22) popisují v koncepčním rámci zakotvená určitá paradigmata, ze kterých vychází text IAS/IFRS.

Koncepční rámec zastřešuje všechny standardy, při rozporu mezi zněním některého standardu a Koncepčního rámce je nadřazený příslušný standard a postupuje se podle něj. Je nutno podotknout, že v Koncepčním rámci se odráží okolnosti doby svého vzniku. Přestože běžně pracuje s určitými účetními pojmy, tak zcela postrádá například definice pojmu fair value, gains, losses apod. Pokračující proces konvergence by se měl postarat o nápravu stavu. Cílem konvergence je sjednocení požadavků IAS/IFRS a amerických účetních standardů US GAAP.

Koncepční rámec se týká cílů účetní závěrky, kvalitativních charakteristik vyjadřujících přínos informací účetní závěrky, obsahu, způsobu rozeznání a oceňování základních prvků, které tvoří obsah účetní závěrky, pojetí kapitálu a uchování kapitálu.

Účetní závěrka má poskytovat informace o finanční pozici, výkonnosti a o změnách ve finanční pozici, které slouží širokému okruhu uživatelů, provádějící následná ekonomická rozhodnutí.

V koncepčním rámci uvádí Krupová, Vašek a Černý (2005, s. 23) tyto *skupiny uživatelů* - investoři, zaměstnanci, poskytovatelé výpůjčního kapitálu, dodavatelé a jiní obchodní věřitelé, zákazníci, vlády a jejich orgány a veřejnost.

Předpoklady uvedené v Koncepčním rámci dle Krupové, Vaška a Černého (2005, s. 23), podle kterých se sestavuje účetní závěrka, jsou aktuální báze, předpoklad trvání podniku, srozumitelnost, relevance, významnost, spolehlivost, důvěryhodnost zobrazení, přednost obsahu nad formou, objektivita, nestrannost, opatrnost, úplnost, srovnatelnost, včasnost, rovnováha mezi přínosy z informace a náklady na její získání, rovnováha mezi kvalitativními charakteristikami, pravdivý a věrný obraz.

Cíle účetního výkaznictví

Jak uvádí Kovanicová (2005, s. 37-38), mezi hlavní cíle účetního výkaznictví bezesporu patří poskytovat informace nutné pro potřeby finančního řízení firmy. Za tímto účelem se podřizuje členění aktiv a pasiv v rozvaze z hlediska jejich dlouhodobosti, krátkodobosti, hledisko likvidity, zadluženosti apod. a zrovna tak členění nákladů a výnosů ve výsledovce. Všichni uživatelé požadují pravdivé informace o

- finanční pozici podniku (financial position),
- výkonnosti (performance),
- efektivnosti činnosti (efficiency),
- změnách ve finanční pozici (changes in financial position),
- struktuře zisku/ztrátu – znalost způsobu jeho vzniku ulehčuje orientaci v ekonomickém prostředí a napomáhá správně odhadnout budoucí vývoj,
- změny ve vlastním kapitálu – jejich příčinách,
- doplňkových informací – zveřejňovaných přímo ve výkazech nebo v komentářích.

Kvalitativní charakteristiky účetního výkaznictví

Kovanicová (2005, s. 38-41) poukazuje na fakt, že kvalitativní charakteristiky účetního výkaznictví mají zajišťovat jakost, užitečnost a využitelnost informací z výkazů.

Srozumitelnost (understandability) – informace by měly být prezentovány ve srozumitelné formě, tak aby jim uživatelé rozuměli, to znamená bez zbytečných složitostí, jasně a v logické struktuře.

Významnost, závažnost (relevance) – účetní výkazy mají obsahovat jen takové informace, které jsou pro uživatele přínosem, nikoli takové, co přínosem nejsou a neúčelně zvyšují náklady na jejich pořizování. Informace je věcná, jestliže její vynechání by znamenalo zkreslení účetních výkazů a ovlivnění ekonomických rozhodnutí uživatelů.

Spolehlivost – užitečnost informací z účetních výkazů je podmíněna jejich spolehlivostí. Spolehlivá informace je taková informace, která je prostá věcných chyb, předpojatosti a uživatelé mají jistotu pravdivosti vyjadřující skutečnost. Pod spolehlivost řadíme další

významné charakteristiky jako: důvěryhodné zobrazení, podstata, obsah nad formou, nestrannost, opatrnost, obezřetnost, prozíravost, úplnost.

Srovnatelnost – interní i externí uživatelé potřebují srovnávat účetní výkazy v časovém vývoji, provádět *časovou analýzu* vývoje finanční situace podniku i jejího průběhu a identifikovat a analyzovat trendy vývoje. Finanční výkonnost podniku je dále potřeba porovnávat s jinými podobnými podniky v oboru, provádět tzv. *průřezovou analýzu*. K tomu je zapotřebí, aby tytéž hospodářské operace byly měřeny, oceňovány a vykazovány stejně.

Účetní výkazy by měly být předkládány včas a měl by být zachován rozumný poměr mezi užitekem ze zveřejněných informací a náklady na jejich pořízení.

Omezující podmínky

Jak uvádí Kovanicová (2005, s. 42), mezi omezující podmínky patří.

Včasnost – účetní výkazy by měly být předkládány co nejdříve po skončení období, jinak hrozí ztráta aktuálnosti. Na druhou stranu, ale tlak na co nejvčasnější předkládání účetních výkazů může vést k tomu, že informace z účetních výkazů nebudou spolehlivé. Naproti tomu vysoce spolehlivé účetní informace nemusí být již relevantní, protože již bude pozdě je použít k rozhodovacím procesům. Účetní výkazy by měly být předkládány všem uživatelům – interním i externím současně, jinak dříve informovaní příjemci získávají neoprávněnou výhodu a vytváří se tak nerovné podmínky na kapitálovém trhu.

Rovnováha mezi užitekem a náklady – náklady na získání informací by měly být nižší jak užitek plynoucí z informací. V praxi je ale obtížné uplatňovat test – „náklady – užitek“. Náklady na pořízení informací většinou nedopadají na ty, kteří z nich mají užitek.

Rovnováha mezi kvalitativními charakteristikami – v praxi nelze vyhovět současně všem požadavkům a proto je potřeba konat kompromisy a snažit se o dosažení rovnováhy mezi požadovanými charakteristikami.

Dodržováním základních kvalitativních charakteristik a obecně uznávaných základních předpokladů a účetních zásad/principů a respektováním požadavků účetních standardů vede k vytvoření takových výkazů, které vyjadřují pravdivý a věrný obraz (fair and true view) o podniku a věrné zobrazení (fair presentation) jeho finanční pozici, výkonnosti a změnách ve finanční pozici.

Fair value

Koncepční rámec sice nedefinuje fair value, ale v textu jednotlivých IFRS se však vyskytuje. Její definici nalezneme hned v několika standardech. Fair value se používá pro ocenění majetku. V těchto standardech je uvedena následující definice.

Dle Krupové, Vaška a Černého (2005, s. 26) „*Fair value je částka, za kterou může být směřeno aktivum, vypořádán závazek nebo směřen nástroj vlastního kapitálu mezi znalými, ochotnými stranami v nespřízněné transakci za obvyklých podmínek.*“

Za fair value se nejčastěji používá tržní cena. Fair value pak představuje částku nejpravděpodobnější ceny, kterou lze na trhu získat k datu rozvahy a to za existence zdůvodnitelného předpokladu. Nejlepší situace jak zjistit fair value je, když pro daný majetek existuje aktivní trh, čili trh, kde se obchoduje s homogenními položkami, je dostatek kupujících i prodávajících a ceny jsou veřejně známé. V případě, že aktivní trh neexistuje, umožňují IFRS/IAS ve standardech další možné postupy, jak zjistit fair value. Například

- tržní cena podobného aktiva odrážející možné rozdíly,
- ceny na aktivním trhu majetku s odlišnou povahou, podmínek nebo umístění upravené o vlivy těchto rozlišností,
- posledně známé ceny na méně aktivním trhu s úpravou odrážející všechny změny v ekonomických podmínkách, k nimž došlo od data transakcí, které se v těchto cenách uskutečnily,
- někdy lze použít i znalecký posudek nezávislého znalce, který má odpovídající kvalifikaci a zkušenosti s oceňováním daného majetku,

- současná hodnota očekávaných čistých peněžních toků diskontovaná tržní úrokovou mírou před zdaněním. (Krupová, Vašek, Černý, 2005 s. 26)

1.4.4 Harmonizace v rámci EU

Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství z roku 1957, tzv. římská smlouva, představuje právní základ harmonizace. Jejím cílem je vytvořit společné základy, které povedou společnou činností k hospodářskému a sociálnímu pokroku. Legislativa jednotlivých členských států se přizpůsobuje prostřednictvím vydávaných směrnic, které jsou zabudovávány do národních legislativ. (Kovanicová, 2005, s. 19)

Jak uvádí Kovanicová (2005, s. 19) *Kodex účetní legislativy Evropské unie* obsahuje tři směrnice, které řeší problematiku oblasti účetnictví, *čtvrtá směrnice* upravuje účetní výkazy a přílohu, *sedmá směrnice* upravuje konsolidaci účetních výkazů, osmá směrnice, která se zabývala auditory, byla v roce 2006 nahrazena směrnicí novou *2006/43/ES*.

Čtvrtá směrnice, jak uvádí Kovanicová (2005, s. 20), nazývaná též bilanční směrnice Rady Evropského společenství z r. 1978, je výchozím základem harmonizace účetních postupů v rámci EU. Směrnice není na úrovni mezinárodního práva, pouze ukládá členským zemím povinnost během daného období harmonizovat své účetní předpisy, které se týkají kapitálových společností, s předpisy směrnice. Směrnice obsahuje ustanovení o formě účetních výkazů, obsahu jejich položek, oceňovacích pravidlech, obsahu přílohy, výroční zprávy. Všeobecně uznávané účetní zásady označované jako *obecné principy* (general principles) tvoří obecný základ harmonizovaného účetnictví zemí EU.

Ve čtvrté směrnici se střetávají dva účetní systémy – Anglosaská koncepce a Koncepce kontinentální Evropy. Anglosaskou koncepcí zastupuje Velká Británie a Irsko, tato koncepce má značný vliv, protože je součástí širšího seskupení založeného na stejných tradicích, do kterého patří především USA, Austrálie a Jižní Afrika. (Kovanicová, 2005, s. 20)

Kompromisy mezi těmito dvěma koncepty, jak uvádí Kovanicová (2005, s. 20-21), řeší tzv. *právo volby*. Členské státy nebo přímo podniky si mohou vybrat z mnoha variantních

řešení, které obsahuje Čtvrtá směrnice. Právo volby dává členským státům možnost respektovat i své národní specifika při zabudovávání směrnice do své národní legislativy a dovoluje určitou míru obsahové flexibility – stupeň závaznosti.

Právo volby příslušející členskému státu – stát má kompetenci při výběru alternativ, které čtvrtá směrnice připouští. To znamená, že rozhodující slovo při transformaci evropského účetního kodexu nemají podniky, ty se musí podřítit, ale státní orgány.

Odvozená práva volby jsou dvojího charakteru – první skupina dovoluje státu přenést výkon části svých práv na jednotlivé podniky. Směrnice formuluje tato práva takto „členské státy mohou povolit nebo předepsat“. Druhá skupina práv umožňuje převzít více variant a je pak na jednotlivých podnicích, kterou variantu zvolí. Směrnice toto právo vymezuje „členské státy mohou povolit“.

Přímé – původní právo volby spočívá v tom, že stát nemá možnost ovlivnit volbu podniku z více přípustných variant.

Jak uvádí Kovanicová (2005, s. 22), **sedmá směrnice** z r. 1983 se zabývá konsolidací. Mateřský podnik má sestavovat účetní výkazy a výroční zprávu nejen sám za sebe, jako za samostatnou účetní jednotku, ale za celou skupinu – konsolidované účetní výkazy a konsolidovanou výroční zprávu, v nichž se zobrazí pozice skupiny, tak jako by tato skupina byla samostatnou právnickou osobou.

Směrnice z roku 2006/43/ES o auditorech se zabývá především harmonizací požadavků na povinný audit ročních a konsolidovaných účetních závěrek. Další významnou oblastí, kterou se směrnice zabývá, je problematika vrácení daně z přidané hodnoty.

1.5 Vývoj účetního výkaznictví

Nejvýraznějším znakem 21. století se stala globalizace, která zasahuje do veškerého dění na světě, včetně kapitálových trhů a finančního řízení. Dochází k převádění kapitálu přes hranice v celosvětovém měřítku tam, kde jsou výhodnější investiční podmínky. Právě postupující globalizace klade na účetnictví nové úkoly. Nejen přibližovat účetní předpisy a

postupy používané v různých zemích (harmonizace účetnictví), ale tyto předpisy uvádět ve shodu. (Kovanicová, 2005)

V důsledku rozvoje nových forem financování v oblasti cizích zdrojů, např. financování pomocí rizikového kapitálu (venture capital) a rozvoje nových finančních produktů, např. přebírání podniku vlastním managementem (management buyouts), koupě podniku s předcházejícím zadlužením (metoda leveraged buyouts) apod., kladou na účetnictví další požadavky.

Lze doporučit zavádět takové postupy, které umožní zveřejnit ve výkazech odhad příslušného rizika, tržní hodnotu a reálnou míru zadlužení. Účetnictví by mělo i do budoucna reagovat na rozvoj národního i nadnárodního ekonomického prostředí a reagovat na podněty vycházející z nových světových tendencí.

2 Regulace daňové evidence a účetnictví v ČR

Od 1. 1. 2004 zaniklo jednoduché účetnictví jako jedna z možných forem vedení účetnictví a účetnictví je možno vést pouze podvojnými zápisy. Dosavadní dělení účetnictví na jednoduché a podvojně ztratilo smysl, a nadále zůstává účetnictví, kterým se od roku 2004 rozumí jen podvojně účetnictví.

Fyzické osoby, které mohou vést evidenci na podobných principech, jako bylo jednoduché účetnictví, vedou od 1. 1. 2004 tzv. daňovou evidenci podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů § 7b.

Nejpodstatnější změnou daňové evidence oproti jednoduchému účetnictví je, že daňová evidence nemá stanovenou závaznou formu ani způsob vedení a proto podnikatelé mohou dál používat softwarové programy pro jednoduché účetnictví, jak tomu byli zvyklí.

Vývoj k možnosti účtování v jednoduchém účetnictví

K 1. 1. 2004 byl novelou č. 437/2003 Sb., § 2 zrušen termín jednoduchého účetnictví a stejnou novelou byl zaveden zcela nový termín – daňová evidence, který byl včleněn do zcela nového § 7b zákona o daních z příjmů.

Přechodné ustanovení k zákonu o účetnictví se zabývá v bodě 2 k novele zákona č. 437/2003 Sb., možností vybraných subjektů účtujících k 31. 12. 2003 v soustavě jednoduchého účetnictví, vést účetnictví podle zákona o účetnictví¹ až od 1. 1. 2005. Do té doby se řídí ustanoveními dosavadních předpisů, která upravují účtování v soustavě jednoduchého účtování. Toto ustanovení se týkalo občanských sdružení, jejich organizačních jednotek, které mají právní subjektivitu, církve a náboženských společností nebo církevních institucí, které jsou církevní právnickou osobou, obecně prospěšných společností, zájmových sdružení právnických osob, honebních společenství, nadačních fondů a společenství vlastníků jednotek.

¹ Ve znění zákona 117/1994 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 353/2001 Sb.

Od 1.12005 byl implementován do zákona o účetnictví nový § 38a a to zákonem č. 669/2004 Sb. s tím, že pro jmenované subjekty v § 38a byla nadále možnost účtovat podle stávajících prováděcích právních předpisů v jednoduchém účetnictví. Toto bylo opět podmíněno účtováním v jednoduchém účetnictví k 31. 12. 2003. Možnost účtovat v jednoduchém účetnictví byla časově omezena do 31. 12. 2006 a dále od 1. 1. 2007 již měly subjekty povinnost účtovat v soustavě podvojného účetnictví – tedy vést účetnictví. Týkalo se to občanských sdružení, jejich organizačních jednotek, které mají právní subjektivitu², církví a náboženských společností³, církevních institucí, které jsou církevní právnickou osobou⁴ a honebních společenství.⁵

Vyjmenovanými subjekty v § 38a již k 1. 1. 2005 nebyly zařazeny obecně prospěšné společnosti, zájmová sdružení právnických osob, nadační fondy a společenství vlastníků jednotek. Tyto subjekty již musely k 1. 1. 2005 vést účetnictví – tedy podvojně účetnictví.

Zákon č. 264/2006 Sb., § 38 byl novelován s účinností od **1. 1. 2007**. Byla posunuta možnost účtovat v jednoduchém účetnictví až do 31. 12. 2007 a povinnost vést účetnictví až od **1. 1. 2008**. Vyjmenované subjekty v § 38a, které vznikly až po 1. 1. 2004, neměly možnost vést do 31. 12. 2007 jednoduché účetnictví a musely vést účetnictví – tedy podvojně.

Novela č. 348/2007 Sb. platná od **1. 1. 2008** přišla se zcela novým způsobem řešení. Všechny vyjmenované subjekty v § 38a zákona o účetnictví, jejichž celkové příjmy nepřesáhly 3 000 000 Kč za poslední uzavřené účetní období, mohou vést účetnictví. To znamená, že nemají povinnost vést účetnictví (podvojně) a vztahují se na ně prováděcí právní předpisy upravující účtování v soustavě jednoduchého účetnictví, ve znění účinném k 31. 12. 2003. Velmi podstatné je to, že zde již nejsou omezující podmínky, že musely vést jednoduché účetnictví k 31. 12. 2003. To znamená, že pro tyto subjekty zůstává „staré

² Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, § 6 odst. 2 písm. e), ve znění zákona č. 68/1993 Sb.

³ Odkaz na zákon o církvích a náboženských společnostech ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb., zákona č. 562/2004 Sb. a zákona č. 495/2005 Sb.

⁴ Odkaz na zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb., zákona č. 562/2004 Sb. a zákona č. 495/2005 Sb.

⁵ Odkaz na zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 19, ve znění zákona č. 59/2003 Sb.

jednoduché účetnictví“ a mohou na ně přejít i subjekty vzniklé v období od 1. 1. 2004 včetně.

2.1 Daňová evidence od 1. 4. 2004

Daňovou evidenci dle současných platných legislativních podmínek vedou pouze fyzické osoby s příjmy z podnikání nebo z jiné výdělečné činnosti, pokud nesplní zákonné podmínky pro vedení účetnictví.

Příjmy z podnikání⁶ jsou příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjmy ze živnosti, příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů, podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku.

Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti⁷, pokud nepatří do příjmů uvedených v § 6 ZDP, jsou

- a) příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,
- b) příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů,
- c) příjmy znalce, tlumočnicka, zprostředkovatele kolektivních sporů, zprostředkovatele kolektivních a hromadných smluv podle autorského zákona, rozhodce za činnost podle zvláštních právních předpisů,
- d) příjmy insolventního správce, včetně příjmů z činnosti předběžného insolventního správce, zástupce insolventního správce, odděleného insolventního správce a zvláštního insolventního správce, které nejsou živností ani podnikáním podle zvláštního předpisu,
- e) příjmy z pronájmu majetku zařazeného v obchodním majetku.

⁶ Upravuje ZDP v § 7 odst. 1.

⁷ Upravuje ZDP v § 7 odst. 2 pokud nepatří do příjmů uvedených v § 6 ZDP.

2.1.1 Forma a obsah daňové evidence

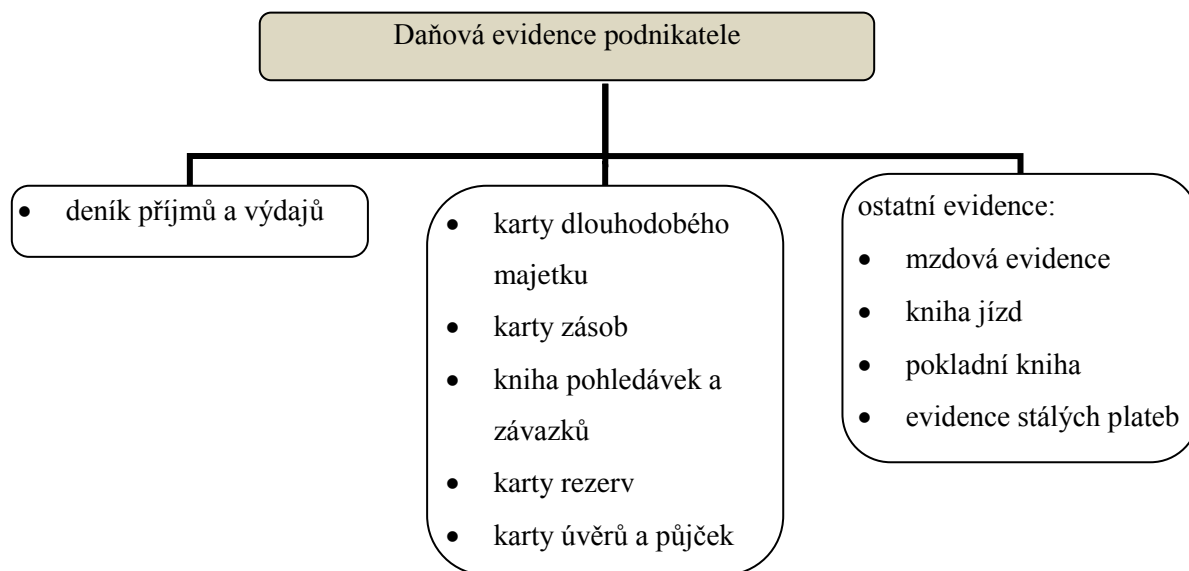
Forma daňové evidence není žádným zákonem daná. Zákon pouze ukládá povinnost uchovávat daňovou evidenci za zdaňovací období, pokud ještě neuplynula lhůta pro vyměření daně stanovená zákonem o daních z příjmů (§ 7b odst. 5) nebo daňového řádu v § 148 DŘ.

Pilátová a kol. (2012, s. 27) upozorňují na fakt, že správce daně může uložit daňovému subjektu záznamní povinnost, proti kterému není odvolání a má právo již během zdaňovacího období uloženou záznamní povinnost kontrolovat.

Jak uvádí Sedláček (2012, s. 10), podle druhu příjmu a jaké k nim uplatňují relevantní výdaje, vedou poplatníci daně z příjmu povinně následující dokumentaci.

- Podnikatelé, kteří neuplatňují výdaje v prokazatelné výši, ale v paušální výši, stanovené procentem z příjmů podle §7 odst. 9., zákona o daních z příjmů, vedou evidenci příjmů a pohledávek vzniklých v souvislosti s podnikatelskou nebo jinou samostatně výdělečnou činností
- Podnikatelé, kteří uplatňují výdaje v prokazatelné výši, vedou záznamy o příjmech a výdajích v časovém sledu, evidenci odepisovaného hmotného majetku, evidenci rezerv na opravy hmotného majetku (tvorbu a použití), evidenci pohledávek a závazků, mzdové listy atd.

Následující obr. 1 schematicky znázorňuje strukturu daňové evidence, která se odvíjí podle jednotlivých složek obchodního majetku a závazků.

Obr. 1: Struktura daňové evidence (Sedláček, 2012, s. 14).

2.1.2 Evidence příjmů a výdajů

Zákon vymezuje dle Cardové (2009, s. 11) dva základní úkoly vedení daňové evidence - vedení příjmů a výdajů a evidenci majetku a závazků.

Pilátová a kol. (2012, s. 117) upozorňují na velice zjednodušené řešení evidence zdanitelných příjmů a daňově uznatelných výdajů v ZDP § 7b. Pro správné členění příjmů a výdajů je potřeba se řídit nejen ustanovením ZDP, ale i dalšími právními předpisy, např. daňovým řádem či zákonem o DPH.

Pro evidenci příjmů a výdajů při stanovování základu daně je rozhodující, zda se jedná o příjem, výdaj, který ovlivňuje či neovlivňuje dílčí základ daně.

Příklady možného členění příjmů a výdajů podle § 7 ZDP v peněžním deníku uvádí Pilátová (2012, s. 120).

- *Příjmy ovlivňující dílčí základ daně:* prodej zboží, prodej výrobků, prodej služeb, a ostatní.

- *Příjmy neovlivňující základ daně:* příjmy podle § 8 ZDP – příjmy z kapitálového majetku (úroky), příjmy, které nejsou předmětem daně z příjmů nebo jsou od daně osvobozeny (příjmy osvobozené, příjem daně z přidané hodnoty, úvěry, přijaté peněžní dary a půjčky, peněžní vklad podnikatele, atd.).
- *Výdaje ovlivňující dílčí základ daně:* nákup materiálu, zboží, drobného hmotného majetku, mzdy, sociální a zdravotní pojištění, které hradí zaměstnavatel, povinné pojistné podnikatele, provozní režie, pořízení nehmotného majetku včetně zhodnocení, atd.
- *Výdaje neovlivňující základ daně:* nákup hmotného majetku, pořízení finančního leasingu, sociální a zdravotní pojištění za podnikatele, platba daně z příjmu, výdaje na účely, na které byla vytvářena zákonná rezerva, platba DPH, výdaje na osobní potřebu podnikatele, poskytnutí peněžní darů, splátky úvěrů a půjček a ostatní.

Příjmem se rozumí podle ZDP § 3 peněžní, nepeněžní příjmy a příjmy dosažené směnou. Do evidence příjmů a výdajů – *peněžního deníku* jsou zahrnovány pouze skutečné přírůstky peněžních prostředků (hotovostních, např. převzetí hotovosti do pokladny, nebo bezhotovostních, např. připsání peněžních prostředků na bankovní účet).

Pro stanovení dílčího základu daně není podstatné datum uskutečnění transakce, ale její zaplacení, tzv. *peněžní báze*. Daňová evidence se nezabývá termíny náklady, výnosy, ale pouze příjmy a výdaje. (Cardová, 2009, s. 11)

Jak uvádí Sedláček (2012, s. 19), je peněžní deník určen pro podnikatele, kteří mají příjmy z podnikání, z jiné samostatné výdělečné činnosti a nejsou účetní jednotkou (nemají povinnost vést účetnictví) a neuplatňují výdaje procentem z příjmů. Minimálně následující údaje by měly být v peněžním deníku obsaženy. „*datum uskutečnění transakce (zápis do deníku), označení daňového dokladu, stručný popis transakce, přehled o celkový příjmech, přehled o příjmech, které jsou předmětem daně z příjmů v členění podle dílčích základů daně, přehled o přijaté a zaplacené dani z přidané hodnoty, přehled o celkových výdajích, přehled o výdajích, souvisejících s příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů, přehled o úpravách podle § 23 a ostatních podle zákona o daních z příjmů, které zvyšují nebo snižují rozdíl mezi příjmy a výdaji za zdaňovací období.*“

Příjmy a výdaje v cizí měně

Dle Cardové (2010, s. 60) poplatník, který nevede účetnictví, má dvě možnosti, jak přepočítat cizí měnu na českou. Použije buď jednotný kurz, nebo kurzy devizového trhu uplatňované podle účetních předpisů.

Jednotný kurz stanovuje ČNB jako průměr směnného kurzu poslední den každého měsíce a v případě, že poplatník podává daňové přiznání již v průběhu zdaňovacího období, použije se, jak uvádí Cardová (2010, s. 60), „...směný kurz k datu uskutečnění jednotlivých příjmů a výdajů nebo průměr směnného kurzu stanoveného ČNB poslední den každého měsíce části zdaňovacího období, za kterou se daňové přiznání podává.“

Jestliže podnikatel používá při vedení evidence jednotný kurz, pak musí vést pro příjmy a výdaje více evidencí. Např. peněžní deník v Kč, peněžní deník v EUR, peněžní deník v USD atd. Jednotný kurz je vyhlášen Ministerstvem financí ve Finančním zpravodaji č 1 následujícího roku.

Jestliže se poplatník rozhodne při vedení daňové evidence používat *kurzy devizového trhu uplatňované podle účetních předpisů*, může použít denní kurz ČNB nebo pevný kurz, který stanoví vnitřním předpisem, doba nesmí přesáhnout účetní období a je stanoven na základě kurzu devizového trhu vyhlášeného ČNB k prvnímu dni období, pro které je pevný kurz používán. Pevný kurz může poplatník změnit vnitřním předpisem i v průběhu účetního období, v případě devalvace a revalvace musí poplatník pevný kurz změnit vždy. Na rozdíl od účetnictví neukládá zákon o účetnictví povinnost přeceňovat ke konci účetního období devizové peněžní prostředky, závazky a pohledávky vedené v cizí měně. (Cardová, 2010, s. 61-62)

2.1.3 Evidence majetku a závazků

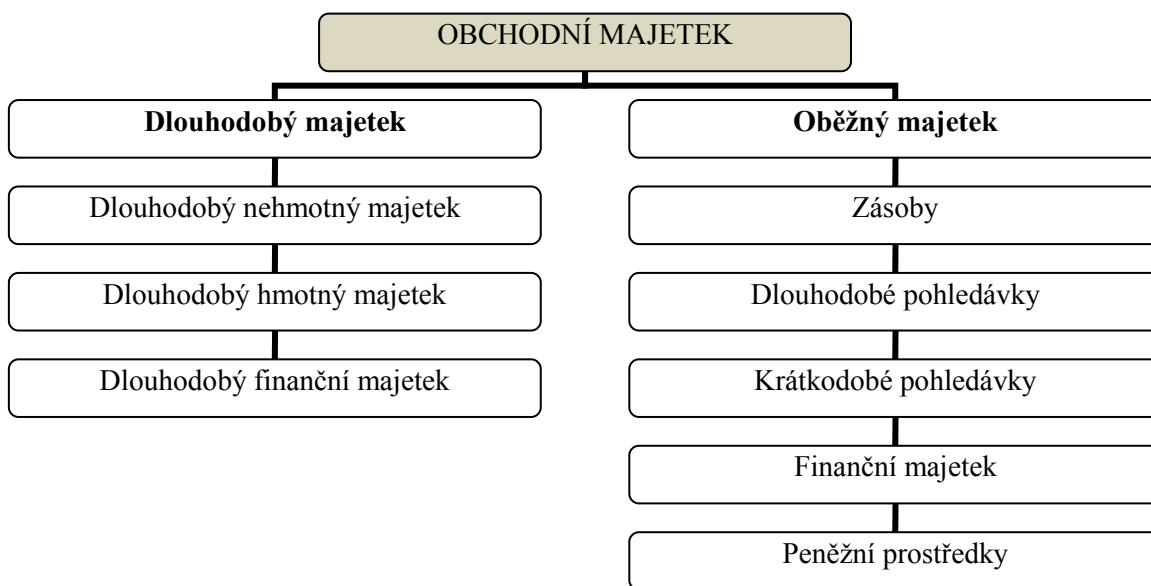
Vymezení obchodního majetku je v daňové evidenci obzvlášť důležité, neboť majetek je vlastnictvím podnikatele a záleží jenom na jeho uvážení, zda ho zařadí do obchodního majetku. Zákon o daních z příjmů v § 4 popisuje obchodní majetek jako souhrn

majetkových hodnot, které jsou ve vlastnictví poplatníka a o kterých bylo nebo je účtováno a nebo jsou nebo byly uvedeny v daňové evidenci za účelem stanovení základu daně. Den, kdy bylo o majetku naposledy účtováno nebo byl uváděn v daňové evidenci, se považuje za den vyřazení majetku z obchodního majetku. (Cardová, 2009, s. 13)

ZDP v § 25 odst. 1 písm. u) stanoví, že výdaje vynaložené na opravu, údržbu nebo technické zhodnocení majetku, který sice slouží k podnikání, ale není vložen do obchodního majetku, nejsou daňově uznatelné výdaje.

ZDPH vymezuje obchodní majetek v § 4 odst. 3 písm. c) „... *souhrn majetkových hodnot, který slouží nebo je určen osobě povinné k dani uskutečňování ekonomických činností a o kterém je tato osoba povinna účtovat nebo jej evidovat.*“

Následující obr. 2 znázorňuje členění obchodního majetku na majetek dlouhodobý a oběžný.

Obr. 2: Struktura majetku podnikatele (Sedláček, 2012, s. 13).

Nehmotný majetek

Nehmotný majetek je vymezen v zákoně o daních z příjmů pouze pro fyzické osoby, které vedou účetnictví⁸, pro fyzické osoby, které vedou daňovou evidenci, platí vymezení v § 6 Vyhlášky. Mezi nehmotný majetek vymezený účetními předpisy patří zřizovací výdaje, nehmotný výsledky výzkumu a vývoje, software, ocenitelná práva s dobou použitelnosti delší jak jeden rok od výše ocenění určené podnikatelem.

Součástí dlouhodobého nehmotného majetku jsou od října 2005 dle vyhlášky č. 397/2005 Sb. i povolenky na emise a preferenční limity.

Technické zhodnocení se od částky, kterou stanovuje ZDP, považuje za nehmotný majetek, pokud výdaje na rozšíření vybavenosti nebo použitelnosti nehmotného majetku, nebo mají za následek změnu účelu nehmotného majetku, převyší částku 40 000 Kč. (Cardová, 2010, s. 33)

Nehmotný majetek se v daňové evidenci (daňově) neodepisuje, výdaj na pořízení nehmotného majetku je výdaj zahrnovaný do základu daně z příjmů bez ohledu na jeho výši.

Za nehmotný majetek podle nelze pokládat zejména znalecké posudky, průzkumy trhu, plány rozvoje, návrhy propagačních a reklamních akcí, certifikace systému jakosti apod.

Oceňování nehmotného majetku je upraveno v zákoně o účetnictví v § 25. Nehmotný majetek je oceněn kromě majetku, který byl vytvořený vlastní činností, pořizovací cenou, to je cenou, za kterou byl majetek pořízen plus náklady související s jeho pořízením, anebo reprodukční cenou, to je cenou, za kterou by byl pořízen v době, kdy se o něm účtuje. Nehmotný majetek pořízený vlastní činností oceňujeme vlastními náklady.

Paradoxem je, že poplatníci vedoucí daňovou evidenci se v případě oceňování musí řídit zákonem o účetnictví, který se na ně nevztahuje. K odstranění tohoto nedostatku lze navrhnout implementovat pravidla oceňování do ZDP.

⁸ ČÚS č. 013.

Následující tab. 2.2 znázorňuje možný způsob evidence nehmotného majetku.

Tab. 2.1: Příklad evidence nehmotného majetku

Firma		
Název a popis majetku		Karta nehmotného majetku inventární č.
Pořízení Datum: Způsob:	Uvedení do užívání Datum:	Vyřazení datum: Způsob:
Skladba vstupní ceny:		
Skladba ceny technického zhodnocení:	Prodejní cena:	Poznámka

Zdroj: CARDOVÁ, Z., Majetek v daňové evidenci, 2009, s. 18.

Hmotný majetek

Co je považováno za hmotný majetek, uvádí ZDP § 26 odst. 2. Jedná se o samostatné movité věci, popřípadě soubory movitých věcí (se vstupní cenou vyšší jak 40 000 Kč a provozně technickými funkcemi delší než 1 rok), budovy (domy, byty a nebytové prostory), stavby, pěstitelské celky trvalých porostů s dobou plodnosti delší než tři roky, dospělá zvířata a jejich skupiny (jejichž vstupní cena je vyšší než 40 000 Kč) a jiný majetek.

Ocenění hmotného majetku úzce souvisí se vstupní cenou, která je definována v ZDP § 29 a se způsobem nabytí hmotného majetku, jak uvádí následující tab. 2.3.

Tab. 2.2: Ocenění hmotného majetku

Způsob nabytí hmotného majetku	Ocenění
Úplatně (nákupem)	Pořizovací cena
Vytvořením vlastní činností	Vlastní náklady
Jiným způsobem - dar, dědictví atd.	Reprodukční pořizovací cena
Vklad ze soukromého majetku	Dle časového testu
Pořízení více majetku za jednu cenu	Poměrným rozúčtováním
Pořízení v cizí měně	Kurz ČNB (aktuální, pevný) nebo jednotný kurz

Zdroj: Vlastní zpracování podle ZDP.

Rysem hmotného majetku je, že se nespotřebovává jednorázově, ale dochází k postupnému opotřebení. Pořizovací cena nevstupuje do daňově uznatelných nákladů jednorázově při pořízení, ale postupně formou daňových odpisů. Odpisování lze zahájit až v momentě, kdy je pořizovaný hmotný majetek uvedený do stavu způsobilého obvyklému užívání. ZDP v příloze č. 1 vymezuje majetek do 6 skupin a připouští dva možné způsoby odepisování – rovnoměrné a zrychlené, viz tab. 2.4.

Tab. 2.3: Minimální doba odpisování

Odpisová skupina	Doba odpisování	Příklady majetku zařazeného do skupiny
1	3 roky	Počítač, kancelářská technika
2	5 let	Automobily, traktory, nábytek
3	10 let	Parní kotle, klimatizační zařízení, trezory
4	20 let	Budovy ze dřeva a plastů, věže, stožáry
5	30 let	Budovy (kromě odpisové skupiny 4 a 6), silnice
6	50 let	Budovy administrativní, hotely, obchody

Zdroj: Vlastní zpracování podle ZDP.

Základní odlišností mezi daňovou evidencí a účetnictvím u dlouhodobého odpisovaného majetku je možnost účetních odpisů v účetnictví. Účetní odpisy jsou účtovány během účetního období, z důvodů měsíčních rozborů výkonnosti podniku je běžnou praxí měsíční účtování účetních odpisů, které lépe dokážou zachytit skutečné opotřebení majetku. O případný rozdíl mezi daňovými odpisy a účetními je pak upraven daňový základ.

Jak uvádí Cardová (2009, s. 24), je důležité si uvědomit, že pořizovaný majetek se stává hmotným majetkem teprve, když je uvedený do stavu způsobilého k užívání. Veškeré informace o hmotném majetku se uvádí na kartě hmotného majetku, která má předepsaný obsah. Karta hmotného majetku slouží k identifikaci a měla by obsahovat zejména název, popis majetku, číselné označení, datum a způsob pořízení a datum uvedení do užívání, ocenění, údaje o zvoleném postupu daňového odpisování, roční sazby odpisů a částky odpisů za zdaňovací období a datum a způsob vyřazení. Příklad karty hmotného majetku je uveden v následující tab. 2.5.

Tab. 2.4: Příklad karty hmotného majetku

Firma		
Název a popis majetku		Karta hmotného majetku inventární č.
Pořízení Datum: Způsob:	Uvedení do užívání Datum:	Vyřazení datum: Způsob:
Skladba vstupní ceny:		
Skladba ceny technického zhodnocení:	Prodejní cena:	Poznámka

Zdroj: Cardová, Z., Majetek v daňové evidenci, 2009, s. 25.

Finanční majetek

ZDP finanční majetek nedefinuje, odvolává se na vyhlášku č. 500/2002 Sb., kde najdeme v § 8, co je součástí dlouhodobého finančního majetku a v § 12 krátkodobého finančního majetku. Součástí *dlouhodobého finančního majetku* jsou např. podíly v obchodních společnostech, akcie, dluhové cenné papíry, směnky, dlouhodobé půjčky a úvěry, poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek, drahé kovy a kameny atd. Do *krátkodobého finančního majetku* patří peníze, ceniny, peníze na cestě, krátkodobé cenné papíry a podíly, peníze na bankovních účtech. (Pilátová a kol., 2012, s. 91)

Zásoby

Zásoby jsou vymezeny ve vyhlášce č. 500/2002 Sb. Za zásoby se považují materiál do okamžiku spotřeby (suroviny, pomocné látky, náhradní díly, obaly a obalové materiály), nedokončená výroba, polotovary vlastní výroby, výrobky, zvířata a zboží do okamžiku prodeje. Za zásoby považujeme také hmotný majetek, jehož ocenění nepřevyšuje 40 000 Kč a doba použitelnosti není delší jak 1 rok. Z evidence by mělo být patrné, že se jedná o drobný dlouhodobý majetek.

Zásoby oceňujeme podle toho, jakým způsobem byly získány. V následující tabulce 2.6 je uveden přehled způsobu pořízení a ocenění doplněný právní úpravou a navazujícími právními předpisy.

Tab. 2.5: Oceňování zásob

Způsob pořízení zásob	Ocenění	Prvotní právní úprava	Navazující právní předpisy
Úplatné pořízení (koupě)	Pořizovací cena	§ 7b ZDP	§ 25 odst. 5 ZOÚ § 49 vyhlášky
Pořízení ve vlastní režii	Vlastní náklady	§ 7b ZDP	§ 25 odst. 5 ZOÚ
Nabytí děděním nebo darem	Cena zjištěná podle zákona o oceňování majetku	§ 7b ZDP	
Vklad do obchodního majetku	Pořizovací cena Reprodukční pořizovací cena	§ 29 ZDP	

Zdroj: PILÁTOVÁ, J., Daňová evidence, 2012, s. 84.

Pohledávky

Pohledávky neupravuje ZDP, ale odvolává se na účetní předpisy. Pohledávky upravuje vyhláška č. 500/2002 Sb. v § 10. Dle Duška (2012, s. 24) jsou pohledávky vyjádřené nároky věřitele na úhradu smluvně dohodnutých sum a dělíme je podle doby splatnosti na krátkodobé a dlouhodobé. V daňové evidenci by měly být zachyceny pohledávky z obchodních vztahů (pohledávky za splněné dodávky – např. prodej zboží), pohledávky z titulu zaplacených záloh (zaplacené zálohy na pořízení hmotného majetku, zálohy na služby a provozní režii (vodné, stočné, plyn, elektřina, telefony), pohledávky vůči státu (nadměrný odpočet DPH), pohledávky vůči správě sociálního zabezpečení, zdravotním pojišťovnám, pohledávky za zaměstnanci a pohledávky z titulu poskytnutých půjček. (Pilátová a kol., 2012, s. 24).

Způsob ocenění pohledávek definuje ZDP v § 5 jmenovitou hodnotou, pořizovací cenou a cenou sjednanou pro účely daně dědické, darovací u pohledávek nabytých děděním nebo darováním.

Následující tab. 2.7 uvádí možný způsob evidence pohledávek pro neplátce DPH.

Tab. 2.6: Příklad evidence pohledávek

Číslo faktury	Datum vystavení	Odběratel	Částka v Kč	Datum splatnosti	Uhrazeno dne	Poznámka

Zdroj: GRYGAROVÁ, M., HOMOLOVÁ, P., Daňová evidence 2006, s. 53.

Závazky

Závazky představují v penězích vyjádřenou povinnost dlužníka zaplatit smluvně dohodnuté sumy za přijaté výkony. Doba splatnosti určuje, zda se jedná o závazky dlouhodobé či krátkodobé. Závazky představují dluhy podnikatele. Forma vedení závazků není předepsaná, ale z evidence závazků by mělo být patrné, o jaké závazky jde (závazky z obchodních vztahů, závazky z přijatých záloh, závazky z přijatých půjček a úvěrů, závazky, které vyplývají z plnění podnikatele podle zvláštních právních předpisů, např. evidence DPH). (Sedláček, 2012, s. 27)

Závazky se oceňují při jejich vzniku jmenovitou hodnotou a při jejich převzetí pořizovací cenou.

Příklad evidence závazků z obchodních vztahů pro neplátce DPH je uveden v tab. 2.8.

Tab. 2.7: Příklad evidence závazků z obchodních vztahů

Číslo faktury	Datum přijetí	Dodavatel	Částka v Kč	Datum splatnosti	Uhrazeno dne	Poznámka

Zdroj: GRYGAROVÁ, M. a P. HOMOLOVÁ, Daňová evidence 2006, s. 53

Plátcí DPH mají záznamní povinnost. Jedná se o seznam daňových dokladů s vyčíslením sazby daně, základu daně a výše DPH, u kterých bylo DPH uplatňováno nebo odváděno. Příklad evidence DPH na vstupu uvádí ta. 2.9.

Tab. 2.8: Příklad evidence DPH na vstupu

Daňový doklad	Tuzemsko			
	Základ		Daň	
	14%	20%	14%	20%
Vstup celkem				

Zdroj: SEDLÁČEK, J., Daňová evidence podnikatelů 2012, s. 34.

2.1.4 Uzavření daňové evidence

Pro daňovou evidenci není v ZDP definován pojem inventarizace. V § 7b odst. 4 ZDP je uvedeno, že poplatník vedoucí daňovou evidenci má povinnost k poslednímu dni zdaňovacího období zjistit skutečný stav zásob, hmotného majetku, pohledávek a závazků a provést o tomto zjištění zápis a o případné rozdíly upravit základ daně podle § 24 a § 25 ZDP. Zákon o rezervách ukládá povinnost provést inventarizaci rezerv. (Pilátová a kol., 2012, s. 122)

ZDP se nezabývá ani formou, ani obsahem zápisu o zjištění skutečného stavu zásob, hmotného majetku, pohledávek a závazků. Jistou inspirací pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci, jak by inventurní soupis mohl vypadat, uvádí zákon o účetnictví v § 30 odst. 2. Inventurní soupisy by měly obsahovat skutečné stavy majetku, podpisový záznam osob zodpovědných za inventarizaci, způsob zjišťování skutečných stavů, ocenění majetku a závazků k okamžiku ukončení inventury, okamžik zahájení a okamžik ukončení inventury.

Pilátová a kol. (2012, s. 123) poukazuje na to, o jaké rozdíly se jedná, což ZDP neuvádí. V praxi se jedná o manka a škody, které již definuje ZDP v § 24 a § 25. Škodu chápeme jako fyzické znehodnocení majetku poplatníka, pokud je majetek z obchodního majetku vyřazen. Manko chápeme jako stav, kdy skutečný stav je nižší jak evidovaný. Za škody a manka nelze považovat technologické a technické úbytky, úbytky vyplývající

z přirozených vlastností zásob, ztratné v maloobchodě, nezaviněné úhyny zvířat, která nejsou hmotným majetkem. Přebytky ZDP neřeší.

2.2 Účetnictví

Jak uvádí Schiffer (2010, s. 16). „*Účetnictví podnikatelských subjektů v České republice je upravenou soustavou předpisů na úrovni zákonů a norem, které navazují na jiné věcné právní předpisy a zákony. Tyto normy ve svém komplexu vytvářejí účetní systém.*“

2.2.1 Obecně uznávané principy a zásady

Janhuba (2010, s. 20) poukazuje na skutečnost, že výsledná podoba účtů v podvojném účetnictví je podřízena zákonnými normami a v užší či širší míře doporučenými, či zcela volnými rámcovými pravidly, které mají vést k zajištění objektivního a řádného obrazu o ekonomické situaci podniku a minimalizovat náhodné nebo dokonce záměrné poruchy zkreslující tento obraz.

Obecně uznávané účetní zásady dělíme na předpoklady, při jejichž nedodržení je zásadním způsobem zkreslen obraz o účetnictví podniku a na principy, které se zaměřují na zpracování údajů v účetnictví od pořízení až po jejich konečnou podobu v účetních výkazech.

K předpokladům Janhuba (2010, s. 21) uvádí

- účetní jednotka (entity) – celek, o němž se účtuje, má být přesně vymezen a oddělen od vlastníků,
- nepřetržitý chod účetní jednotky (going concern) – činnosti podniku by měly směřovat k zajištění chodu nezměněně i v dalších letech,
- jednotka měření (unit of measurement) – do účetnictví vstupují všechny údaje jako výsledky měření, vyjádřené v peněžních jednotkách, jejichž kupní síla se nemění,
- informace za jednotné účetní období (time period) – finančně majetková situace a výsledek hospodaření jsou z účetnictví odvozovány v pravidelných časových periodách.

Zásady v užším slova smyslu – účetní principy nejsou uváděny jednotlivými autory ve stejné míře důležitosti, sledu ani sestavě. Principy mají zásadní vliv na vlastní průběh zpracování účetních prací a na přípravu účetních výkazů.

Mezi devět nejdůležitějších principů Janhuba (2010, s. 24) počítá *objektivnost údajů* (každý účetní zápis má být doložitelný, zpětně ověřitelný), *úplnost* (v běžném období se účtuje o všech hospodářských operacích podniku), *konzervatismus* (při vyčíslování údajů o majetku a dlužích se postupuje obezřetně a opatrně), *uniformita* (srovnatelnost ekonomických informací mezi jednotlivými podniky), *podstata je nadřazena formě* (významné složky majetku, kapitálu jsou samostatně vykazovány), *konzistentnost* (produkované veličiny účetnictví jsou nepřetržité v čase), *věcná shoda* (výsledek hospodaření je odvozen z výnosů a nákladů daného období) za předpokladu, že *náklady* daného období jsou úhrnem pořizovacích cen výrobních činitelů v prodaných výkonech a nákladů za období, které nejsou přiřazeny k výkonům a *výnosy* daného období jsou úhrnem přírůstků podnikových aktiv, které tvoří ekvivalenty prodaných výkonů.

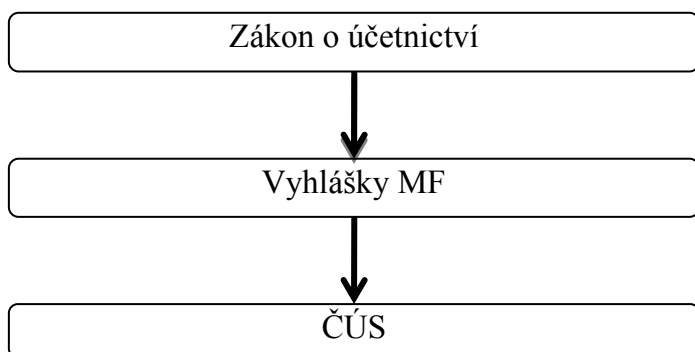
Obecně uznávané účetní principy a zásady uvedené v zákoně o účetnictví jsou následující.

1. Aktuální princip nezávislosti jednotlivých účetních období - § 19 odst. 2.
2. Věrný a poctivý obraz - § 7 odst. 1, 2.
3. Nepřetržité trvání účetní jednotky - § 7 odst. 3.
4. Stálost metod - § 7 odst. 4.
5. Zákaz kompenzace - § 7 odst. 6.
6. Správnost, úplnost, průkaznost, srozumitelnost, přehlednost a trvalost účetních záznamů - § 8 odst. 1-6.
7. Informace v účetní závěrce - § 19 odst. 2.
8. Zásada opatrnosti - § 25 odst. 2.
9. Členění majetku a závazků - § 19 odst. 7.
10. Bilanční kontinuita - § 19 odst. 4.

2.2.2 Právní normy

Zákon o účetnictví je základním předpisem, který upravuje účetnictví a je doplňován a upravován soustavou předpisů na úrovni zákonů a norem. Dle Schiffera (2010, s. 17)

z prováděcích předpisů je potřeba zmínit prováděcí vyhlášky vydávané Ministerstvem financí a ČÚS. Konkrétně se jedná o vyhlášku č. 500/2002 Sb., která vymezuje obsah účetní závěrky, položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty. Právní sílu norem znázorňuje následující obrázek 3.

Obr. 3: Právní síla norem.

Schiffer (2010, s. 18) poukazuje na potřebu vzniku ČÚS. k 1. 1. 2004, která vyplynula nejen zmocněním ze zákona o účetnictví § 36 k jejich vydání, ale i proto, že účetní veřejnost byla zvyklá na Postupy účtování pro podnikatele, jejichž platnost pozbyla účinnosti k 31. 12. 2003. ČÚS jsou předpisem nejnižší právní síly, nejsou právním předpisem, jejich obsah nesmí být v rozporu s ustanoveními zákona o účetnictví či jiných právních předpisů a představují metodiku účetnictví (popis účetních metod a postupy účtování).

Všechny účetní jednotky mají zákonnou povinnost vést účetnictví správné, průkazné, srozumitelné, přehledné a trvalé. Sestavením vnitropodnikových směrnic, které odpovídají konkrétním podmínkám účetní jednotky, slouží ke splnění povinností daných legislativou. V příloze B je uveden stručný přehled možného použití jednotlivých ČÚS ve vnitřních předpisech.

Které vnitřní účetní předpisy jsou účetní jednotky povinny sestavovat, které jsou doporučené a jejich vazby na předpisy, jsou uvedeny v příloze C.

2.2.3 Kdo vede účetnictví

Zákon č. 563/1991 Sb. stanovuje v souladu s právem Evropské unie rozsah, způsob vedení a požadavky na účetnictví.

Dle zákona o účetnictví **účetními jednotkami** jsou

- a) *právnícké osoby, které mají sídlo na území České republiky,*
- b) *zahraniční osoby, pokud na území České republiky podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních právních předpisů,*
- c) *organizační složky státu podle zvláštního právního předpisu,*
- d) *fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,*
- e) *ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku,*
- f) *ostatní fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí,*
- g) *ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou účastníky sdružení bez právní subjektivity podle zvláštního právního předpisu, pokud alespoň jeden z účastníků tohoto sdružení je osobou uvedenou v písmenech a) až f) nebo h), nebo*
- h) *ostatní fyzické osoby, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní právní předpis.*

Ustanovení písmen d) až h) se použijí i pro zahraniční fyzické osoby.

Sankce za nevedení účetnictví

Za nevedení účetnictví může být udělena pokuta od finančního úřadu dle § 37 zákona o účetnictví až do výše 6 % hodnoty aktiv. Je v kompetenci každého finančního úřadu, jakou výši pokuty uloží, zákonem je stanovena pouze maximální výše pokuty.

2.2.4 Rozsah vedení účetnictví

Zákon o účetnictví definuje rozsah vedení účetnictví v § 9 v plném rozsahu a zjednodušeném rozsahu. Dle Kovanicové (2008, s. 174) obecně platí, že podnikatelé – právnické osoby a zahraniční právnické i fyzické osoby mají povinnost vést účetnictví v plném rozsahu.

Právnické tuzemské a zahraniční osoby mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu v případě, že se jedná o občanská sdružení, jejich organizační jednotky, které mají právní subjektivitu, církve a náboženské společnosti, obecně prospěšné společnosti, honební společenstva, nadační fondy a společenství vlastníků jednotek, bytová družstva, která nemají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem, a družstva, která jsou založena výhradně za účelem zajišťování hospodářských, sociálních a jiných potřeb svých členů, příspěvkové organizace a ostatní účetní jednotky, o nichž to stanoví zákon.

Fyzické osoby mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, pokud nemají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem (hodnota aktiv nesnížených o odpisy a opravné položky nepřesáhne 40 mil. Kč, hodnota obratu nepřesáhne za 12 měsíců 80 mil. Kč a průměrný přepočtený stav pracovníků nepřekročí 50). Možnost vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu se pro právnické osoby, pokud nemají povinnost ověření účetní závěrky auditorem, nevztahuje.

Účetní jednotky, které vedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, mají podle Kovanicové (2008, s. 175) jisté úlevy. Podnikatelské subjekty mohou sestavovat účtový rozvrh jen na úrovni dvoumístných účtových skupin, mohou spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize, nemají za povinnost použít nástrojů opatrnosti (opravné položky a rezervy), nepoužívají reálnou hodnotu některých aktiv a závazků k rozvahovému dni jako základnu pro jejich ocenění, nemusí vést knihy analytických a podrozvahových účtů a sestavují účetní závěrku ve zjednodušeném rozsahu.

2.2.5 Účetní doklady, účetní zápisy a účetní knihy

Účetní doklady jsou průkazným prostředkem o provedených operacích a musí mít podle zákona o účetnictví (§ 11) řadu náležitostí – označení účetního dokladu, obsah účetního případu a označení jeho účastníků, peněžní částku nebo údaje o ceně za měrnou jednotku a vyjádření množství, okamžik vyhotovení účetního dokladu, okamžik uskutečnění účetního případu, není-li shodné s okamžikem vyhotovení účetního dokladu, podpisový záznam osoby odpovědné za účetní případ a osoby odpovědné za jeho zaúčtování.

Účetní jednotky zaznamenávají jednotlivé účetní případy v účetních knihách a tyto *účetní zápisy* nesmějí být prováděny mimo účetní knihy.

Účetní knihy, ve kterých účetní jednotky účtují, jsou vymezeny v zákoně o účetnictví v § 13.

- a) **Deník**, do něhož jsou účetní zápisy uspořádány chronologicky (tj. z časového hlediska) a prokazují tím zaúčtování všech účetních případů v příslušném časovém období.
- b) **Hlavní kniha**, do níž jsou účetní zápisy řazeny z hlediska věcného (systematicky).
- c) **Kniha analytické evidence**, kde jsou podrobně rozvedeny účetní zápisy hlavní knihy a jsou tvořeny souborem analytických účtů.
- d) **Knihy podrozvahových účtů**, kam se zaznamenávají účetní zápisy, které se neprovádí v účetních knihách uvedených výše, ale jsou podstatné pro posouzení majetkové situace podniku.

Směrná účtová osnova je soustava účtových tříd a účtových skupin. Soustava představuje dvouřadý účetní model finančního účetnictví s druhovým členěním nákladů. Směrná účtová osnova se skládá z 10 jednomístných účetních tříd (0-9) a dále se dělí na dvoumístné účtové skupiny. Každá účetní jednotka si sestaví svůj individuální *účtový rozvrh*, který zpodrobní směrnou účtovou osnovu do jednotlivých syntetických a analytických účtů.. Směrná účtová osnova má úzkou vazbu na účetní výkazy, jimiž jsou rozvaha a výkaz zisku a ztráty. Podnik sestavuje účtový rozvrh pro jednotlivá účetní období a podle potřeby jej může během období doplňovat.

Účtová osnova je uspořádána do jednotlivých tříd.

0 – Dlouhodobý majetek

1 – Zásoby

2 – Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry

3 – Zúčtovací vztahy

4 – Kapitálové účty dlouhodobé závazy

5 – Náklady

6 – Výnosy

7 – Závěrkové a podrozvahové účty

8 – Vnitropodnikové účetnictví

9 – Vnitropodnikové účetnictví

Účtová třída 8 a 9 je vyhrazena pro vnitropodnikové účetnictví, pro případ, že se účetní jednotka rozhodne sestavovat výkaz zisku a ztráty v členění nákladů podle účelu.

Povinné třímístné členění syntetických účtů pro podnikatele již skončilo a zákon o účetnictví ani vyhláška 500/2002 Sb. již nestanoví, kolika místné číselné označení mají mít syntetické účty dnes. Je v kompetenci účetní jednotky, jakou formu účtového rozvrhu si zvolí.

Syntetické účty zaznamenávají úhrnně stav a pohyb majetku a závazků a jsou obsaženy v hlavní knize, kde se označují číselně a slovně a jsou vždy uvedeny v účtovém rozvrhu. *Analytické účty* vznikají rozpadem účtů syntetických podle potřeb řízení, podrobněji rozvádějí nebo doplňují zápisy syntetické a provádějí se v účetní knize analytických účtů. (Schiffer, 2010, s. 53)

Účty, na kterých se eviduje majetek podniku z hlediska jejich formy a krytí, jsou *účty rozvahové* a jsou součástí rozvahy. Rozvahové *aktivní účty* (účtová tř. 0, 1, 2 a 3) zachycují stav a pohyb aktiv (majetku podle formy). Na levé straně vykazují počáteční stavy, přírůstky a konečné stavy, na pravé straně se vykazují úbytky. Rozvahové *pasivní účty* (účt. třída 2, 3, 4) zachycují stav a pohyb pasiv (vlastních i cizích zdrojů financování majetku). Na pravé straně vykazují počáteční, konečné stavy a přírůstky, na straně levé úbytky. (Kovanicová, 2008, s. 26)

Podle Kovanicové (2008, s. 88) se na *podrozvahových účtech* (tř. 7) zachycují důležité skutečnosti týkající se majetkové situace podniku, o kterých se neúčtuje ve finančním účetnictví (např. využívání cizího majetku, ke kterému nemá podnik vlastnické právo, evidence různých práv, pohledávek a závazků).

Ke zjištění výsledku hospodaření se používají *účty výsledkové*. Na *účtech nákladových* (tř. 5) se zaznamenávají náklady. Přírůstek nákladů se zobrazuje na levé straně. Na *účtech výnosových* (účetová třída. 6), se přírůstek výnosů zaznamenává na pravé straně.

2.2.6 Účetní závěrka a uzávěrka

Ze zákona o účetnictví § 18 vyplývá, že nedílnou součástí účetní závěrky tvoří rozvaha, výkaz zisku a ztráty a příloha. Než však dojde k sestavení účetních výkazů včetně příloh, je nezbytné provést řadu operací. Je vhodné, aby účetní jednotky měly zpracovaný harmonogram účetní uzávěrky a závěrky. V harmonogramu by měly být popsány všechny etapy, včetně termínů jejich zpracování a odpovědné osoby za jejich zpracování.

Cardová (2010, s. 136 – 138) popisuje následující *etapy při účetní uzávěrce*.

Inventarizace majetku a závazků je základním prvkem průkaznosti účetnictví. Inventura se provádí podle zákona o účetnictví § 30 odst. 1 podle povahy inventarizovaného druhu majetku a závazku fyzicky, dokladově nebo kombinovaně. Při *fyzické inventuře* se přepočítáním, měřením, vážením apod. porovná skutečný fyzický stav se stavem evidovaným. *Dokladová inventarizace* spočívá v prověření správnosti konečného stavu jednotlivých analytických, syntetických či podrozvahových účtů na základě dokladů, které ověřují či dokumentují jednotlivé účetní zápisy. Například u pohledávek, zda jejich existence byla odsouhlasena dlužníky. (Schiffer, 2010, s. 195)

Předmětem **účetní analýzy** je zejména zaúčtování kurzových rozdílů, kontrola časového rozlišení nákladů a výnosů, vyúčtování dohadných položek, přecenění peněžních zůstatků v cizích měnách hotovostních i bezhotovostních, přecenění závazků a pohledávek v cizích měnách kursem, který vyhláší ČNB k 31. 12, tvorbu a zúčtování rezerv, tvorbu

opravných položek a odpisů k pohledávkám po lhůtě splatnosti, zaznamenat změnu stavu zásob vlastní výroby, pokud se o ní neúčtuje. (Cardová, 2010, s. 137)

Teprve, když zůstatky účtů jsou doloženy skutečným stavem, lze hovořit o průkazně vedeném účetnictví.

Cílem **daňové analýzy** je výpočet daně z příjmů, která se vypočítává mimoúčetně v daňovém přiznání.

K posledním účetním operacím patří **zaúčtování daně z příjmu** splatné, popř. odložené, a popřípadě zaúčtování rezervy na daň z příjmů.

Uzavírání účetních knih, nákladové a výnosové účty se přeúčtují na účet *71 – Účet zisků a ztrát* a rozvahové účty, včetně výsledné hodnoty účtu zisku a ztráty, kterou je zisk (náklady jsou menší jak výnosy) či ztráta (náklady jsou vyšší jak výnosy), se přeúčtují na účet *702 – Konečný účet rozvažný*.

Účetní závěrka spočívá v uzavření účetních výkazů. K účetním výkazům v systému účetnictví patří rozvaha (bilance), výkaz zisku a ztráty (výsledovka), popřípadě přehled o peněžních tocích (cash flow) a přehled o změnách vlastního kapitálu.

Rozvaha představuje základní zdroj informací o celkové struktuře majetku podniku, způsobu financování (z vlastních či cizích zdrojů), o výši zisku či ztráty a to vše za běžný rok v porovnání s rokem předchozím. Uspořádání jednotlivých položek majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv je stanoveno v příloze č. 1 vyhlášky 500/2002 Sb. Rozvaha může být sestavena ve zjednodušeném rozsahu (pouze pro účetní jednotky, které nemají povinnost auditu) a v plném rozsahu. Vzor rozvahy aktiv a pasiv ve zjednodušeném rozsahu je uveden v následujících dvou tabulkách 2.10 a 2.11.

Tab. 2.9: Rozvaha ve zjednodušeném rozsahu AKTIVA

Označ.	AKTIVA	Běžné účetní období			Minulé období
		Brutto	Korekce	Netto	Netto
a	B	1	2	3	4
	Aktiva celkem	A+B+C+D			
A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál	35x			
B.	Dlouhodobý majetek	součet B			
B.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	01, 04, 05	-07		
B.II.	Dlouhodobý hmotný majetek	02, 03, 04, 05, 09	-08, 09x		
B.III.	Dlouhodobý finanční majetek	06			
C.	Oběžná aktiva	součet C			
C.I.	Zásoby	1x	-19x		
C.II.	Dlouhodobé pohledávky	3x	-39x		
C.III.	Krátkodobé pohledávky	3x	-39x		
C.IV.	Krátkodobý finanční majetek	2x			
D.	Časové rozlišení	38x			

Zdroj: Vlastní zpracování podle vyhlášky.

V tabulce vidíme v běžném období rozdělení hodnoty na brutto, korekci a netto. Brutto rovná se výši aktiv neupravené o opravné položky a oprávký, korekce rovná se výši opravných položek a oprávek a netto je výše aktiv snižená o opravné položky a oprávký.

Tab. 2.10: Rozvaha ve zjednodušeném rozvahu PASIVA

Označ.	Pasiva	Běžné účetní období	Minulé účetní období
a	B	5	6
	Pasiva Celkem	A+B+C	
A.	Vlastní kapitál	Součet A	
A.I.	Základní kapitál	49x	
A.V.	Výsledek hospodaření běžného účetní období	****	
B.	Cizí zdroje	Součet B	
B.I.	Rezervy	45	
B.II.	Dlouhodobé závazky	47	
B.III.	Krátkodobé závazky	3x	
B.IV.	Bankovní úvěry a výpomoci	25x, 46	
C.	Časové rozlišení	38x	

Zdroj: Vlastní zpracování podle vyhlášky.

Účtové třídy jsou v obou tabulkách uvedeny orientačně, výsledek hospodaření je převzatý z výkazu zisku a ztráty. V případě zisku je číslo kladné, v případě ztráty je hodnota záporná.

Výkaz zisku a ztráty obsahuje druhové členění nákladů a výnosů, podrobně rozvádí položku zisku (ztráty). Uspořádání a označování položek je uvedeno v příloze č. 2 vyhlášky č. 500/2002 Sb. Cílem tohoto výkazu je informovat o finanční výkonnosti podniku. Je uspořádán stupňovitě, aby bylo možno vyčíslit provozní výsledek hospodaření (před zdaněním), finanční výsledek hospodaření, výsledek hospodaření za běžnou činnost (po zdanění daní z příjmů), mimořádný výsledek hospodaření po zdanění a celkový výsledek hospodaření za účetní období.

Výkaz zisku a ztráty v druhovém členění je uveden v příloze D.

3 Přejchod z daňové evidence na vedení účetnictví

Podle Duška (2008, s. 22) nelze zaměňovat převod z daňové evidence na vedení účetnictví se změnou právní formy podnikání, např. vznik, založení nové obchodní společnosti fyzickou osobou.

V praxi převod z daňové evidence na účetnictví není zcela běžnou, každodenní situací a hned na úvod je potřeba zorientovat se v předpisech, které je potřeba znát, viz následující tab. 3.1.

Tab. 3.1: Předpisy jako zdroj informací pro převod DE na PÚ

Zákon o účetnictví		Zákon o daních z příjmů	
I. podvojný účetnictví		II. jednoduché účetnictví	Daňová evidence
ČÚS české účetní předpisy	IAS/IFRS mezinárodní účetní standardy		Úpravy základu daně
Určeno pro právnické i fyzické osoby	Určeno pouze pro obchodní společnosti, emitenty cenných papírů, jejichž cenné papíry jsou kótovány na veřejném trhu nebo konsolidované účetní jednotky, které se rozhodly pro použití IFRS	Určeno pouze pro vybrané neziskové právnické osoby	Určeno pouze pro fyzické osoby s příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti

Zdroj: PILÁTOVÁ a kol., Daňová evidence, 2012, s. 273

Podle Pilátové a kol. (2012, s 273), viz předchozí tabulka, jsou uváděny mezinárodní účetní standardy IAS/IFRS jako zdroj informací pro převod z daňové evidence. Nelze předpokládat, že fyzická osoba vedoucí dosud daňovou evidenci, se v prvním roce vedení účetnictví stane podnikem, jehož cenné papíry budou kótovány na evropských burzách a bude mít povinnost sestavovat účetní závěrku podle IAS/IFRS.

Namísto toho lze doporučit seznámit se s IFRS - MSP)⁹, který se vztahuje na malé a střední podniky¹⁰. Oproti plným IFRS má standard pro malé a střední podniky mnohá zjednodušení a odlišnosti (některé oblasti ti jsou zcela vypuštěny, není možná volba účetní politiky, požadavky na vykazování a oceňování jsou zjednodušeny, méně požadavků na zveřejňování v příloze, proces promítání budoucích změn je zjednodušen).

3.1 Důvody přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví

K hlavním důvodům *dobrovolného přechodu* z daňové evidence na vedení účetnictví jsou interní požadavek firmy (požadavek větší informovanosti firmy) a externí požadavek (např. požadavek banky na vedení účetnictví při poskytnutí úvěru).

Povinný přechod z daňové evidence na účetnictví podle zákona o účetnictví § 1 odst. 2 vyplývá ze vzniku účetní jednotky z titulu překročení obratu¹¹ a dle obchodního zákoníku z titulu zapsání do obchodního rejstříku.

Změny v zákoně o účetnictví od 1. 1. 2008

Čouková (2010) uvádí, že novela zákona o účetnictví č.437/2003 Sb. s účinností od 1. 1. 2004 zrušila paragrafy 35 až 38 obchodního zákoníku, které určovaly podmínky účetnictví podnikatelů. Změna se týká §1, který definuje účetní jednotky, kde byla hodnota 15 000 000 Kč nahrazena 25 000 000 Kč.

Přechodná Ustanovení § 1 odst. 2 písm. e) zákona o účetnictví se použijí poprvé v účetním období, které započalo v roce 2008, pokud dále není stanoveno jinak.

⁹ IFRS – MSP International financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Enterprises.

¹⁰ Malé a střední podniky jsou účetní jednotky, které nemají veřejnou odpovědnost a zveřejňují účetní závěrku pro externí uživatele.

¹¹ Obratem se podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty § 6 odst. 2. rozumí souhrn úplat bez daně, včetně dotace k ceně, které osobě povinné dani náleží za uskutečněná plnění, kterými jsou dodání zboží, převod nemovitosti a poskytnutí služby, s místem plnění v tuzemsku, jde-li o úplaty za zdanitelné plnění, plnění osvobozené od daně s nárokem na odpočet daně nebo plnění osvobozené od daně bez nároku na odpočet daně podle § 54 až 56, jestliže nejsou doplňkovou činností uskutečňovanou příležitostně. Do obratu se nezahrnuje úplata z prodeje hmotného majetku a odpisovaného nehmotného majetku nebo pozemků, které jsou dlouhodobým hmotným majetkem, o kterých osoba povinná k dani účtuje nebo o kterých vede evidenci.

Na fyzické osoby, které se staly účetními jednotka podle ustanovení §1 odst. 2 písm. e) zákona o účetnictvím znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a na účetní jednotky, které byly účetními jednotkami podle ustanovení § 1 písm. 2 písm. e) zákona o účetnictvím ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a které ke dni účinnosti tohoto zákona nejsou účetní jednotkou podle ustanovení § 1 odst. 2 písm. a) až d) a f) až h) zákona o účetnictví a jejichž obrat podle ustanovení § 1 odst. 2 písm. e) zákona o účetnictví ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona v kalendářním roce 2006 nepřesáhl částku 25 000 000 Kč se nevztahuje povinnost ukončit vedení účetnictví nejdříve po uplynutí 5 po sobě jdoucích účetních obdobích.

Na fyzické osoby, které se staly účetními jednotkami podle ustanovení § 1 odst. 2 písm. e) zákona o účetnictví, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a které ke dne účinnosti tohoto zákona nejsou účetní jednotkou podle ustanovení § 1 odst. 2 písm. a) až d) a f) až h) zákona o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, a jejichž obrat podle ustanovení § 1 odst. 2 písm. 2 písm. e) zákona o účetnictví, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona v kalendářním roce 2006 nepřesáhl částku 25 000 000 Kč. se nevztahuje povinnosti podle ustanovení § 4 odst. 3 zákona, o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o účetnictví v § 4 vymezuje časové období povinnosti vést účetnictví pro právnické osoby se sídlem na území České republiky a organizační složky státu podle zvláštního předpisu ode dne svého vzniku až do dne svého zániku, zahraniční osoby podnikající nebo provozující jinou činnost podle zvláštních právních předpisů na území České republiky vedou účetnictví ode dne zahájení činnosti až do dne ukončení činnosti na území naší republiky, fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku vedou účetnictví ode dne zápisu do obchodního rejstříku až do dne výmazu z obchodního rejstříku.

Ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, z titulu překročení obratu v rámci jejich podnikatelské činnosti, vedou účetnictví od prvního dne účetního období, které následuje po kalendářním roce, ve kterém se staly účetní jednotkou.

Dobrovolně účtující fyzické osoby vedou účetnictví od prvního dne následujícího období, ve kterém se rozhodli vést účetnictví.

Ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou účastníky sdružení bez právní subjektivity podle zvláštního právního předpisu jsou povinny vést účetnictví od prvního dne účetního období následujícího po období, ve kterém se staly účastníky sdružení, nebo se některý z účastníků sdružení stal účetní jednotkou a to až do posledního dne účetního období, ve kterém přestaly být účastníky sdružení.

Účetní jednotky definované dle zákona o účetnictví v § 1 odst. 2 písm. d) až h) s výjimkou ukončení činnosti mohou ukončit vedení účetnictví nejdříve po uplynutí lhůty 5 po sobě jdoucích účetních období, ve kterých účetnictví vedly.

3.2 Účetní a daňové předpisy upravující převod

Původně do 31. 12. 2000 bylo možné řešit převod z daňové evidence na účetnictví z pohledu účetního a daňového současně a to přílohou č. 2 k Opatření MF čj. 281/71 702/1995, v platném znění. Od 1. 1. 2001 je tento přechod řešen jak z pohledu účetního, tak z pohledu daňového samostatně.

Účetní převod z jednoduchého účetnictví na vedení podvojného účetnictví byl do 31. 12. 2003 řešen přílohou č. 2 k Opatření MF čj. 281 282/77 411/2000.

Od 1. 1. 2004 řeší převod z daňové evidence na účetnictví vyhláška č. 472/2003 Sb. § 61b a přechodná ustanovení Čl II., bod 3.

V zákoně o daních z příjmů je samostatná příloha č. 3, která řeší převod z daňové evidence na účetnictví. V § 8 odst. 8 ZDP se uvádí: „ *při přechodu z vedení účetnictví na daňovou evidenci se postupuje podle přílohy č. 2 k tomuto zákonu. Při přechodu z daňové evidence na účetnictví se postupuje podle přílohy č. 3 k tomuto zákonu.* “

3.3 Daňový dopad

V bodě 1 přílohy č. 3 k zákonu o účetnictví je definovaná povinnost **navýšit základ daně** ve zdaňovacím období, ve kterém bylo zahájeno vedení účetnictví, o hodnotu zásob a cenin, o hodnotu poskytnutých záloh s výjimkou záloh na hmotný majetek a o hodnotu

pohledávek, které při úhradě byly zdanitelným příjmem. V bodě 2. je definovaná povinnost **snížit základ daně** v období, ve kterém bylo zahájeno vedení účetnictví, o hodnotu přijatých záloh, hodnotu závazků, které by při úhradě byly výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů. V případě, že se jedná o plátce DPH, tak pro účely tohoto postupu se jako hodnota závazku a pohledávky (byla-li splněna daňová povinnost při výstupu) rozumí hodnota bez DPH.

Základ daně se nezvýší o výši pohledávek za dlužníky uvedené v § 24 ZDP. Jedná se o dlužníky, u kterých soud zrušil konkurs pro zcela nedostačující majetek, dlužník, který je v úpadku, nebo jemuž na základě insolventního řízení úpadek hrozí, dlužník, který zemřel a další.

Přehled položek zvyšujících a snižujících základ daně v návaznosti na řádky přílohy DAP uvádí následující tab. 3.2.

Tab. 3.2: Položky zvyšující a snižující základ daně

Položky zvyšující základ daně z příjmů, řádek č. 105 přílohy č. 1 k DAP k DPFO	Položky snižující základ daně z příjmů, řádek č. 106 přílohy č. 1 k DAP k DPFO
+ zásoby	- přijaté zálohy
+ ceniny	- závazky, které by při zaplacení byly daňově uznatelným výdejem
+ poskytnuté zálohy (výjimky jsou zálohy na hmotný a nehmotný majetek)	
+ pohledávky, které by při zaplacení byly zdanitelným příjmem	

Zdroj: PILÁTOVÁ, Z. a kol., Daňová evidence, 2012, s. 289.

Zákon o dani z příjmu dle Duška (2012, s. 35) jednoznačně uvádí pojmy příjem a výdaj. To znamená, pokud by v daňové evidenci byly daňově uznatelnými příjmy či výdaji, tak se musí daňově zohlednit. Všechny ostatní účetní případy jsou pro přechod z daňové evidence na účetnictví daňově neúčinné. Dále je potřeba si uvědomit, že kromě zásob, neuhrazených daňových závazků a neuhrazených daňových pohledávek je většina odstavců § 23, § 24 a § 25 ZDP stejně daňově účinná a neúčinná v obou soustavách.

Pokud by ke dni převodu byly nulové skladové zásoby, všechny daňové pohledávky a závazky by byly uhrazeny a nebylo by nic, co má vliv na daňový základ z převodu, pak by byl daňový dopad roven nule.

Případný daňový dopad z převodu se nevykazuje samostatným daňovým přiznáním z převodového můstku, ale je součástí běžného daňového přiznání za zdaňovací období.

Vlastní převod z daňové evidence na účetnictví neovlivní výši daně z příjmů v konečném roce. Na možnost uplatnit daňovou ztrátu v následujícím období nemá převod žádný vliv. Daňový dopad lze od 1. 1. 2004 zmírnit rozložením zásob a pohledávek do devíti zdaňovacích období.

Fyzická osoba jako podnikatel je i nadále zdaňován jako fyzická osoba.

Časové rozložení zdanění zásob a pohledávek

Dle § 23 odst. 4 ZDP je možno zmírnit daňový dopad z převodu zásob a pohledávek rozložením na 9 období. Není podstatné, zda se jedná o povinný nebo dobrovolný přechod. Evidované zásoby a pohledávky lze do daňového základu zahrnout jednorázově, nebo postupně během následujících 9 zdaňovacích období. V případě, že poplatník ukončí, přeruší či změní způsob uplatňování výdajů podle § 7 odst. 7 (výdaje uplatňované % z příjmů) musí zahrnout do základu daně v období, ve kterém byla činnost přerušena, ukončena či proběhla změna formy uplatňování výdajů, tu část zásob a pohledávek, která ještě do základu daně zahrnuta nebyla.

Pro časové rozlišení zásob a pohledávek není potřeba zásoby a pohledávky rozlišovat odděleně. U pohledávek zahrnujeme pouze tu část, která nebyla uplatněna přes odpis pohledávek. Dodatečná úhrada pohledávek a prodej zásob, byť hned v prvním roce vedení účetnictví nemá vliv na toto časové rozlišení. Hodnotou pohledávek se rozumí hodnota bez DPH. (Dušek, 2008, s 38)

Minimalizace daňového dopadu

Příliš mnoho možností, jak minimalizovat daňový dopad z převodu není. Daňový dopad podnikatel přecházející z daňové evidence na účetnictví může eliminovat tím, že sníží stav

zásob na minimální provozní hranici. Nezáleží na tom, zda jsou to zásoby nakupované (uhrazené či nezaplacené) nebo z vlastní činnosti. Další možností je minimalizovat stav neuhrazených daňových pohledávek. Oproti tomu, není příliš nutné minimalizovat stav neuhrazených daňových závazků, protože ty nám daňový základ snižují.

3.4 Kroky převodu z daňové evidence na vedení účetnictví

Na základě předchozího šetření lze doporučit následující kroky převodu.

1. Stanovit termín přechodu.
2. Inventarizace veškerého obchodního majetku a závazků, které jsou používány k podnikání a o kterých jsou vedeny záznamy.
3. Dopočítat dodatečné informace (např. odpis pohledávek).
4. Sestavení převodového můstku.
5. Převod počátečních zůstatků do účetnictví.
6. Sestavit počáteční rozvahu.
7. Kontrola konečných stavů z daňové evidence na počáteční zůstatky v účetnictví.
8. Vyčíslit daňový dopad, o který je upraven daňový základ.
9. Vyhотовit protokol a prohlášení o převodu.

Inventarizace obchodního majetku a závazků

Inventarizace byla již řešena v kapitole. 2.2.6.

Účetní ani daňové předpisy přímo poplatníkům, kteří vedou daňovou evidenci, nenařizují inventarizaci, je vhodné ale stav veškerého obchodního majetku a závazků doložit *inventurními soupisy*, provést zápisy o výsledku a vypořádat případné rozdíly, neboť výsledky tohoto šetření jsou základními údaji pro zahájení vedení účetnictví.

Dle Pilátové a kol. (2012, s. 274) je rozhodující nejen stav majetku a závazků, který vykážeme k 31. 12. 2012 v tabulce D přílohy č. 1 Daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob, ale veškerý stav obchodního majetku a závazků, které jsou používány k podnikání a jsou o nich vedeny záznamy.

Podle Schiffera (2010, s. 184) zákon o účetnictví upravuje povinnosti účetních jednotek velkých podniků (velké obchodní domy, banky elektrárny, atd.) tak účetních jednotek, které jsou reprezentované třeba i jen jednou osobou, kterou je sám vlastník (majitel, podniku, OSVČ). Zákon o účetnictví v § 30 písm. b) odst. 2 uvádí, že inventurní zápisy musí obsahovat vedle dalších náležitostí podpis osoby, která je zodpovědná za zjištění skutečnosti a podpis osoby zodpovědné za provedení inventarizace. Toto ustanovení ukládá zákonný požadavek na počet osob, které se inventarizace musí účastnit. Z ustanovení je zřejmé, že inventarizaci může provádět i jen jedna jediná osoba (sám podnikatel, společník, osoba v zaměstnaneckém poměru i hmotně odpovědná).

Zákon o účetnictví stanoví v § 30 odst. 2 jen obecné náležitosti inventurních soupisů vyhotovených jak při fyzických inventurách, tak i dokladových a je na účetních jednotkách, zda použijí vhodné tiskopisy, nebo zda si vytvoří své vlastní formulář. Inventurní soupis musí být vyhotoven písemně a musí obsahovat informace o majetku a závazcích, které je umožní jednoznačně určit, podpisy osob odpovědných za zjištěné skutečnosti a za provedení inventarizace, jakým způsobem byl zjišťován stav, ocenění majetku pro účel tvorby rezerv, odpisů a opravných položek, datum a čas zahájení a ukončení investory.

Skutečnosti k určení zjištěného majetku a závazků se liší podle předmětu inventarizace a z toho vyplývá, že rozdílnost potřebných informací mají rozhodující vliv na obsah a formu inventurních soupisů. Např. při zjišťování stavu hotovostních peněžních prostředků je součástí inventurního soupisu výčetka hotovosti, stav peněžních prostředků na bankovních účtech musí souhlasit s bankovními výpisy, skutečnosti k určení pozemků podle Schiffera (2010, s. 232) jsou „*katastrální území, číslo parcely, druh pozemku, výměra v m², pořizovací cena, číslo vlastnického listu...*”.

Následující tabulka 3.3 obsahuje možné položky majetku a závazků v návaznosti na daňové přiznání a na účetnictví, které by mohly fyzické inventuře a dokladové inventarizaci podléhat.

Tab. 3.3: Položky majetku a závazků v návaznosti na DAP a účetnictví

Položky majetku a závazků v daňové evidenci	DAP k DPFO Příloha č. 1 tabulka D	Účty podvojného účetnictví	Položky rozvahy
Dlouhodobý nehmotný majetek s dobou použitelnosti delší než 1 rok a oceněním vyšším než 60.000 Kč + technické hodnocení nehmotného majetku v ocenění vyšším než 40.000 Kč	6. Ostatní majetek (dobrovolně vykazované položky)	01 - Dlouhodobý nehmotný majetek	Aktiva: B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek
Zálohy poskytnuté na pořízení nehmotného majetku a technického zhodnocení	5. Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a půjček	05 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek	Aktiva: V.I. Dlouhodobý nehmotný majetek
Výdaje na nedokončený nehmotný majetek	6. Ostatní majetek (dobrovolně vykazované položky)	04 - Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a pořizovaný dlouhodobý finanční majetek	Aktiva: B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek
Drobný nehmotný majetek	6. Ostatní majetek (dobrovolně vykazované položky)	75 až 79 Podrozvahové účty	xxx
Hmotný majetek	1. Hmotný majetek	02 - Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný	Aktiva: B.II. Dlouhodobý hmotný majetek
Pozemky	6. Ostatní majetek (dobrovolně vykazované položky)	03 - Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný	Aktiva: B.II. Dlouhodobý hmotný majetek
Zálohy poskytnuté na pořízení hmotného majetku	5. Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a půjček	05 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek	Aktiva: B.II. Dlouhodobý hmotný majetek
Zálohy poskytnuté na pořízení pozemku	5. Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a půjček	05 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek	Aktiva: B.II. Dlouhodobý hmotný majetek
Výdaje na nedokončený hmotný majetek	6. Ostatní majetek (dobrovolně vykazované položky)	04 - Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a pořizovaný dlouhodobý finanční majetek	Aktiva: B.II. Dlouhodobý hmotný majetek
Drobný hmotný majetek	6. Ostatní majetek (dobrovolně vykazované položky)	75 až 79 Podrozvahové účty	xxx
Peněžní prostředky v hotovosti + ceniny	2. Peněžní prostředky v hotovosti (dobrovolně vykazované položky)	21 - Peníze	Aktiva: C.IV. Krátkodobý finanční majetek

Položky majetku a závazků v daňové evidenci	DAP k DPFO Příloha č. 1 tabulka D	Účty podvojného účetnictví	Položky rozvahy
Peněžní prostředky na bankovních účtech - kladný zůstatek	3. Peněžní prostředky na bankovních účtech (dobrovolně vykazované položky)	22 - Účty v bankách	Aktiva: C.IV. Krátkodobý finanční majetek
Peněžní prostředky na bankovních účtech - záporný zůstatek (např. kontokorent)	7. Závazky včetně přijatých úvěrů a půjček	22 - Účty v bankách 23 - Krátkodobé bankovní úvěry	Pasiva: B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci
Krátkodobé cenné papíry a vklady	6. Ostatní majetek (dobrovolně vykazované položky)	25 - Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořizovaný krátkodobý finanční majetek	Aktiva: C.IV. Krátkodobý finanční majetek
Dlouhodobý finanční majetek	6. Ostatní majetek (dobrovolně vykazované položky)	04 - Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek 06 - Dlouhodobý finanční majetek	Aktiva: III. Dlouhodobý finanční majetek
Zásoby	4. Zásoby	11 - Materiál 12 - Zásoby vlastní výroby 13 - Zboží	Aktiva: C.I. Zásoby
Pohledávky (např. pohledávky z obchodních vztahů, zaplacených záloh, pohledávek vůči zaměstnancům atd.)	5. Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a půjček	3xx - Pohledávky	Aktiva: C.II. Dlouhodobé pohledávky C.III. Krátkodobé pohledávky
Časové rozlišení finančního leasingu (zaplacené částky dosud neuplatnění v daňových výdajích)	Nevyazuje se	38 - Přejížděné účty aktiv a pasiv	Aktiva: D.I.1. Náklady příštích období
Závazky (např. závazky z obchodních vztahů, přijatých záloh, závazky vůči státu atd.)	7. Závazky včetně přijatých úvěrů a půjček	3xx - Závazky 4xx - Dlouhodobé závazky	Pasiva: B.II. Dlouhodobé závazky B.III. Krátkodobé závazky
Úvěry	7. Závazky včetně přijatých úvěrů a půjček	23 - Krátkodobé bankovní úvěry 46 - Dlouhodobé bankovní úvěry	Pasiva: B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci
Půjčky přijaté	7. Závazky včetně přijatých úvěrů a půjček	3xx - Závazky 4xx - Dlouhodobé závazky	Pasiva: B.II. Dlouhodobé závazky B.III. Krátkodobé závazky
Rezervy	8. Rezervy	45 - Rezervy	Pasiva: BI.1. Rezervy podle zákona o rezervách

Zdroj: PILÁTOVÁ a kol., Daňová evidence, 2012, s. 275.

Odpis pohledávek

Zákon o rezervách v § 5a definuje okruh pohledávek, ke kterým opravné položky nelze vytvářet (pohledávky, které vznikly mezi spojenými osobami, vymezenými v zákoně o dani z příjmů), pohledávky nabytých postoupením) a období, kdy se opravné položky nesmí vytvářet (ve zdaňovacím období, kdy podnik vstupuje do likvidace nebo prohlášení o konkursu, v průběhu likvidace a v průběhu insolventního řízení).

Rozlišujeme tvorbu opravných položek k

- *pohledávkám splatným do 31. 12. 1994* – (pohledávky nazývané jako „starý blok“), má účetní jednotka, která přešla z daňové evidence na účetnictví od 1. 1. 2002 a později, možnost uplatnit celých 100 % neuhrazené části pohledávek (časový odpis pohledávek starého bloku dle ZDP, přechodná ustanovení Čl. II bod 11. (Dušek, 2008, s. 86). Pokud této možnosti nevyužije v roce přechodu, má možnost provádět postupně odpis každoročně ve výši 20 %,
- *k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. 12. 1994* – (pohledávky nazývané „nový blok pohledávek), lze vytvořit opravné položky do výše 20 % z neuhrazené pohledávky, uplynulo-li od konce sjednané lhůty splatnosti více než 6 měsíců. Vyšší opravné položky dle následující tabulky lze vytvářet v případě, že byly tyto pohledávky přihlášeny k rozhodčímu, soudnímu nebo správnímu řízení,
- *pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení* – opravné položky lze vytvořit až do výše rozvahové hodnoty u pohledávek, které nejsou promlčené a jsou přihlášeny u soudu v období, za které se podává daňové přiznání a v němž byly přihlášeny,
- *z titulu ručení za celní dluh* – opravná položka se vytváří jen do výše hodnoty pohledávky odpovídající provedené úhradě celního dluhu.

Přehled tvorby opravné položky k nepromlčeným ohledávám splatným od 1. 1. 1995 ve vztahu ke lhůtě splatností je znázorněn v následující tabulce 3.4.

Tab. 3.4: Opravné položky k nepromlčeným pohledávám splatným od 1. 1. 1995

Tvorba OP až do výše	Uplynulo-li od konce sjednané lhůty splatností více než
33%	12 měsíců
50%	18 měsíců
66%	24 měsíců
80%	30 měsíců
100%	36 měsíců

Zdroj: vlastní zpracování.

Převodový můstek

Soupis veškerého obchodního majetku a závazků doplněný o příslušný rozvahový účet s uvedením zaúčtování na MD a D a uvedení daňového dopadu jednotlivých položek je zobrazen v převodovém můstku, viz ta. 3.5.

Tab. 3.5: Převodový můstek

Položky majetku a závazků v daňové evidenci	Rozvahový účet	MD	D	Daňový dopad Kč + zvyšující ZD - snižující ZD
Celkem		0,00	0,00	0,00
Rozdíl mezi aktivy a pasivy	491		0,00	

Zdroj: vlastní zpracování

Vyčíslený rozdíl aktivních a pasivních rozvahových účtů bude zaúčtován na účet 491 – *Účet individuálního podnikatele*. Tento účet bývá též nazýván jako „Vlastní kapitál podnikatele“ nebo „Rozdílový účet“. Na tomto účtu se zachycuje nejen rozdíl mezi aktivy a pasivy při přechodu z daňové evidence na účetnictví, ale také osobní vklady a výběry podnikatele, převedený zisk a ztráta z minulého roku. Zůstatek účtu bývá většinou pasivní (představuje kapitál podnikatele vložený do podnikání), ale v případě, že nejsou zdroje

(ztráta), tak může být zůstatek účtu na Dal, aktivní. Pro větší přehlednost je doporučeno další analytické členění na základní vklad, osobní vklady, zisk, ztráta, převod z DE atd. (Dušek, 2008, s. 55)

Kontrola správnosti převodu

Kontrola správnosti převodu by měla být v souladu se zásadami komplexnosti, účetní a daňové správnosti.

Kontrola podvojnosti se provádí po zaúčtování všech složek převáděného obchodního majetku a závazků do počátečních stavů, kontroluje se, zda součet všech stran MD se rovná součtu všech stran D.

Kontrola dodatečných rozdílů mezi daňovým přiznáním a důslednou inventarizací pro převod. Jestliže zjištěné rozdíly nemají dopad na daňový základ, není potřeba podávat dodatečné daňové přiznání, ale je potřeba zjištěné rozdíly řádně popsat a zdokumentovat u převodního můstku.

Kontrola úplnosti spočívá v kontrole, zda veškerý zinventarizovaný majetek a závazky jsou zachyceny na účtech. Oproti daňové evidenci musí být na účtech zachycen nejen veškerý obchodní majetek, ale např. i hodnota vypůjčeného majetku na podrozvahových účtech. Zákon o účetnictví ukládá účetním jednotkám povinnost, zachytit vše, co je předmětem podnikání v účetnictví.

Kontrola převodového můstku na nové účetnictví je nutné znovu a důkladně překontrolovat, zda všechny položky obchodního majetku a závazků z daňové evidence jsou součástí knih analytické evidence (kniha závazků, pohledávek, majetku atd.) a zda tyto zůstatky přesně odpovídají zůstatkům na jednotlivých účtech v hlavní knize.

Kontrola daňová spočívá v kontrole, zda převáděné položky jsou správně označeny v převodovém můstku, zda ovlivňují nebo neovlivňují základ daně.

Kontrola účetní, zda rozvahové účty svojí náplní jsou v souladu metodikou podvojného účetnictví.

4 Praktický příklad

V této diplomové práci je řešen přechod z daňové evidence na účetnictví. Přechod je demonstrován na ilustrativním případě podnikatele - OSVČ, který uskutečňuje svoji činnost na základě živnostenského oprávnění.

Podnikatel v roce 2011 přesáhl obrat, který je stanovený zákonem o DPH v § 6 odst. 2 a je stanoven částkou 25 000 000 Kč. Od 1. 1. 2012 se stává účetní jednotkou a jeho povinností je vést účetnictví od následujícího roku, tj. od 1. 1. 2013 minimálně pět zdaňovacích období. Podnikatel se rozhodl pro dobrovolné vedení účetnictví již od 1. 1. 2012.

4.1 Inventarizace

K 31. 12. 2011 byl důkladnou inventarizací zjištěn následující obchodní majetek a závazky vztahující se k podnikatelské činnosti.

Dlouhodobý majetek

Podnikatel bude zařazovat do DHM odepisované položky, které jsou uvedeny v následující tab. 4.1.

Tab. 4.1: Hmotný majetek odpisovaný

Inv. číslo	Odpisová skupina	Název	Pořizovací cena	Dosud uplatněné odpisy
1	1	Kancelářská technika - počítač	55 000,00	55 000,00
2	1	Kancelářská technika - multifunkční tiskárna	70 000,00	54 445,00
3	2	Dopravní prostředek	400 000,00	208 000,00
4	5	Budova	500 000,00	41 000,00
			1 025 000,00	358 445,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Pořizovací ceny jednotlivých položek budou převedeny podle druhu majetku na počáteční stavy účtu v účtové skupině 02 a dosud uplatněné odpisy na účet opravek v účtové skupině 08, viz tab. 4.2.

Tab. 4.2: Zaúčtování dlouhodobého hmotného majetku odpisovaného

Účet	Text	ZD	MD	D
022.100	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí - kancelářská technika	N	125 000,00 Kč	
082.100	Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí - kancelářská technika	N		109 445,00 Kč
022.200	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí - dopravní prostředky	N	400 000,00 Kč	
082.200	Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí - dopravní prostředky	N		208 000,00 Kč
021.100	Stavby	N	500 000,00 Kč	
081.100	Oprávky ke stavbám	N		41 000,00 Kč
491.100	Účet individuálního podnikatele			666 555,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování.

Pro lepší přehlednost majetku bylo k účtové skupině 02 a 08 zavedeno analytické členění.

Do hmotného majetku neopisovaného byl zařazen majetek uvedený v následující tab. 4.3.

Tab. 4.3: Hmotný majetek neodpisovaný

Inventární číslo	Název	Pořizovací cena
2.1	Pozemek	300 000,00
2.2	Umělecká sbírka	100 000,00
2.3	Obraz	70 000,00
		470 000,00

Zdroj: Vlastní zpracování

Vhledem k minimálnímu počtu položek, nebyla zavedena pro umělecká díla a sbírka analytika. Navedení počátečních stavů neodpisovaného majetku je uvedeno v tab. 4.4.

Tab. 4.4: Zaúčtování dlouhodobého hmotného majetku neodpisovaného

Účet	Text	ZD	MD	D
031.100	Pozemky	N	300 000,00 Kč	
032.100	Umělecká díla a sbírky	N	170 000,00 Kč	
491.100	Účet individuálního podnikatele			470 000,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

V daňové evidenci podle Duška (2008, s. 102) by měl být drobný dlouhodobý majetek uplatněn v nákladech, celý odepsán, neboť nedochází k časovému rozlišení. Jednoduché účetnictví ukládalo povinnost do 31. 12. 2000 evidovat jej v operativní evidenci, pokud jeho pořizovací cena byla rovna nebo větší 3 000 Kč. Od 1. 1. 2001 byla povinnost vést v operativní evidenci i drobný nehmotný majetek v ocenění od 7 000 Kč včetně. Od 1. 1. 2004 jsou limity stanoveny pouze ZDP.

Zařazovaný drobný dlouhodobý majetek je uveden v následující tab. 4.5.

Tab. 4.5: Drobný dlouhodobý majetek

Inventární. číslo	Název	Pořizovací cena
3.1	Dopravní prostředek po skončení leasingu	1 000,00
3.2	Kancelářský nábytek	7 000,00
3.3	Dílenské vybavení	5 000,00
		13 000,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Hranici pro evidenci drobného dlouhodobého majetku lze určit částkou, druhem majetku nebo i způsobem užívání. Ve vnitropodnikové směrnici si účetní jednotka stanoví účtování a evidenci drobného majetku. Podnikatel stanovil s ohledem na princip významnosti hranici pro evidenci drobného dlouhodobého majetku částku 1 000 Kč včetně. Navedení počátečních stavů DDHM, viz tab. 4.6.

Tab. 4.6: Zaučtování drobného dlouhodobého majetku

Účet	Text	ZD	MD	D
028.100	Drobný dlouhodobý hmotný majetek - majetek po skončení finančního leasingu	N	1 000,00 Kč	
028.200	Drobný dlouhodobý hmotný majetek - kancelářské vybavení	N	7 000,00 Kč	
028.300	Drobný dlouhodobý hmotný majetek - dílenské vybavení	N	5 000,00 Kč	
088.100	Oprávký k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku	N		13 000,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

Pro větší přehlednost byla zavedena analytika k syntetickému účtu 028 – Drobný dlouhodobý hmotný majetek.

Finanční leasing

Podnikatel ke dni převodu eviduje leasingovou smlouvu o pronájmu osobního automobilu s možností jeho následné koupě. Leasingovou smlouvu o finančním pronájmu uzavřel dne 20. 6. 2011. Smlouva byla uzavřena na 36 měsíců s měsíční splátkou nájemného ve výši 15 000 Kč. Zjednodušený splátkový kalendář zobrazuje následující tab. 4.7.

Tab. 4.7: Finanční pronájem

Škoda Octavia				
Doba trvání leasingu				36 měsíců
Celková hodnota				700 000,00
Mimořádná splátka				160 000,00
Měsíční splátka				15 000,00
Splátky	2011	2012	2013	2014
leden		15 000,00	15 000,00	15 000,00
únor		15 000,00	15 000,00	15 000,00
březen		15 000,00	15 000,00	15 000,00
duben		15 000,00	15 000,00	15 000,00
květen		15 000,00	15 000,00	15 000,00
červen	15 000,00	15 000,00	15 000,00	
červenec	15 000,00	15 000,00	15 000,00	
srpen	15 000,00	15 000,00	15 000,00	
září	15 000,00	15 000,00	15 000,00	
říjen	15 000,00	15 000,00	15 000,00	
listopad	15 000,00	15 000,00	15 000,00	
prosinec	15 000,00	15 000,00	15 000,00	
	105 000,00	180 000,00	180 000,00	75 000,00

Zdroj: Vlastní zpracování.

Podnikatel zaplatil mimořádnou splátku (akontaci) ve výši 160 000 Kč a v roce 2011 zaplatil 7 splátek nájemného ve výši 105 000 Kč. Měsíčně lze dávat do nákladů 4 444,44 Kč, tj. 31 111,10 Kč za rok 2011. Daňově zbývá ještě uplatnit ze zaplacené akontace 128 888,90 Kč, kterou podnikatel časově rozliší, viz tab. 4.8.

Tab. 4.8: Zaúčtování časového rozlišení mimořádné splátky

Účet	Text	ZD	MD	D
381.100	Náklady příštích období	N	128 888,90 Kč	
491.100	Účet individuálního podnikatele			128 888,90 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

Lze doporučit zavést pro každý předmět finančního leasingu analytické členění.

Protichůdné názory panují mezi účetními a daňovými odborníky ohledně zachycení celkové výše finančního leasingu. Běžnou praxí bývalo celkovou částku leasingu zachytit na účet 479 – Jiné dlouhodobé závazky (strana D) oproti 381 – Dohadné účty aktivní (strana MD), úhrady jednotlivých splátek 479 (strana MD) oproti 221 – Bankovní účet (strana D) a časové rozlišení daňově uznatelných nákladů na účet 518 – Ostatní služby (strana MD) oproti 381 – Dohadné účty pasivní (strana D). Při tomto způsobu zachycení finančního leasingu je v rozvaze na straně pasiv vidět závazek z finančního leasingu. Tento způsob účtování byl uveden na přípravném kurzu na kvalifikační zkoušku daňového poradce, který pořádala Komora daňových poradců v roce 2010, za zastaralý a nesprávný. V podnikové praxi se tento způsob nadále často vyskytuje a je i mnohými daňovými poradci a auditory doporučován.

V současné době je v odborné literatuře doporučováno zaúčtování předpisu leasingové splátky na stranu MD účtu 381 oproti 321 – Závazky z obchodních vztahů na stranu D. Jednotlivé úhrady MD účet 321 a D účet 221 a časové rozlišení daňově uznatelných výdajů na MD účtu 518 a D účtu 381. Leasingové splátky se projeví pouze jako úbytek peněžních prostředků oproti nákladům z leasingu a žádné další informace z leasingového závazku nejsou v rozvaze zobrazeny.

V tomto ilustrativním příkladu přechodu z daňové evidence na účetnictví je použit způsob doporučovaný lektory Komory daňových poradců a zbývající závazek z finančního leasingu není zachycen na rozvahovém účtu.

Lze se domnívat, že jediným důvodem, proč neuvádět závazek z finančního leasingu v rozvaze, je zlepšení finančních ukazatelů. Zákon o účetnictví v § 7 odst. 1 definuje povinnost vést účetnictví tak, aby sestavená účetní závěrka podávala věrný a poctivý obraz

o finanční situaci podniku. V důsledku dodržování obecně uznávaného účetního principu¹² o věrném a poctivém obrazu účetnictví lze navrhnout, aby celkový závazek z finančního leasingu byl na rozvahovém účtu uváděn.

Zásoby

Podnikatel se zabývá mimo jiné i pekařstvím a ke dni inventury byl zjištěn stav materiálu, viz následující tab. 4.9.

Tab. 4.9: Materiál na skladě

Inv. číslo	Název	Sklad	Sortiment	MJ	Množství	Ocenění [Kč]
3140001	Vejce	2	materiál	kusy	1 620,000	2 862,070
3140003	Mouka chlebová	2	materiál	kg	522,000	3 669,704
3140004	Mouka žitná	2	materiál	kg	383,000	2 692,490
3140005	Mouka pšeničná speciál hl.	2	materiál	kg	3 169,650	20 454,945
3140006	Cukr	2	materiál	kg	102,000	2 050,200
3140007	Mák	2	materiál	kg	95,000	4 565,000
3140008	Mouka hrubá	2	materiál	kg	63,200	438,289
317206	Kakaolískooříšková pasta - náplň	2	materiál	kg	8,000	412,160
317207	Tuk T	2	materiál	kg	40,000	320,000
						37 464,858

Zdroj: Vlastní zpracování.

Navedení počátečního stavu materiálu na rozvahový účet je uveden v následující tabulce 4.10.

Tab. 4.10: Zaúčtování materiálu na skladě

Účet	Text	ZD	MD	D
112.100	Materiál na skladě	N	37 494,86 Kč	
491.100	Účet individuálního podnikatele			37 494,86 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

Podnikatel má dvě provozovny, prodejnu pečiva a prodejnu s cyklistickými potřebami. Soupis zboží je uveden v následující tabulce 4.11.

¹² Obecně uznávané účetní principy jsou popsány v kapitole 2.2.1.

Tab. 4.11: Zboží na skladě a v prodejnách

Inv. číslo	Název	Sklad	Sortiment	MJ	Množství	Ocenění [Kč]
4.1	Chléb trvanlivý	3	Pečivo	kusy	200,000	4 000,000
4.2	Šlehačka plnotučná	3	Pečivo	kusy	10,000	120,000
4.3	Jízdní kolo dětské	4	Cyklo	kusy	2,000	10 000,000
4.4	Trikot	4	Oděvy	kusy	5,000	2 500,000
4.9	Švestky čerstvé	2	Ovoce	kg	10,000	400,000
						17 020,000

Zdroj: Vlastní zpracování.

Pro každou provozovnu je doporučeno zavést analytické členění. Způsob zaúčtování počátečních zůstatků uvádí následující tab. 4.12.

Tab. 4.12: Zaúčtování zboží na prodejně

Účet	Text	ZD	MD	D
132.100	Zboží na skladě a v prodejnách - prodejna pečiva	N	4 520,00 Kč	
132.200	Zboží na skladě a v prodejnách - prodejna cyklo	N	12 500,00 Kč	
491.100	Účet individuálního podnikatele			17 020,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

Podnikatel se rozhodl pro účtování zásob způsobem A¹³.

¹³ Při účtování zásob způsobem A se používají účty pořízení a do nákladů zásoby vstupují až v momentě vyskladnění – spotřeby. Při účtování skladu způsobem B vstupují zásoby do nákladů v okamžiku pořízení.

Pohledávky z obchodních vztahů

Kniha pohledávek z daňové evidence obsahuje neuhrazené položky v tuzemské i zahraniční měně. Pro odlišení tuzemských a zahraničních pohledávek je zavedena analytika. Podrobný rozpis neuhrazených pohledávek z obchodních vztahů s uvedením data splatnosti, částky k úhradě bez DPH, výše DPH i celkové částky k úhradě uvádějí tabulky 4.13 a 4.15.

Tab. 4.13: Neuhrazené pohledávky

Odběratel	Doklad	Splatnost	Částka k úhradě		
			Bez DPH	DPH	CELKEM
Démon, a.s.	VF 11102	31. 11. 2011	1 000 000,00 Kč	200 000,00 Kč	1 200 000,00 Kč
Novák Pavel	VF 11105	5. 1. 2012	500 000,00 Kč	100 000,00 Kč	600 000,00 Kč
					1 800 000,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z hlediska daňového dopadu představují tyto pohledávky zvýšení základu daně z příjmů v následujícím zdaňovacím období o hodnotu pohledávek bez DPH, tj. o částku 1 500 000 Kč. Účetní operace z převodu tuzemských neuhrazených pohledávek jsou zobrazeny v následující tab. 4.14.

Tab. 4.14: Zaúčtování tuzemských pohledávek

Účet	Text	ZD	MD	D
311.100	Pohledávky z obchodních vztahů - tuzemské	A	1 500 000,00 Kč	
311.100	Pohledávky z obchodních vztahů - tuzemské	N	300 000,00 Kč	
491.100	Účet individuálního podnikatele			1 800 000,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

Soupis neuhrazených pohledávek v cizí měně a způsob jejich přecenění¹⁴ je uveden v následující tabulce 4.15.

¹⁴ Problematika příjmů a výdajů v cizí měně je řešena v kapitole 2.1.2.

Tab. 4.15: Neuhrazené pohledávky v cizí měně

Odběratel	Doklad	Splatnost	Částka k úhradě		
			V cizí měně	Kurz ČNB	V Kč
BVH	VFZ11050	14. 12. 2011	5 000,00 EUR	25,80 Kč	129 000,00 Kč
ECT	VFZ11055	28. 12. 2011	2 500,00 EUR	25,80 Kč	64 500,00 Kč
					193 500,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování:

Z hlediska daňového dopadu představují tyto pohledávky zvýšení základu daně z příjmů v následujícím zdaňovacím období o 193 500 Kč. Účetní operace z převodu jsou zachyceny v tab. 4.16.

Tab.4.16: Zaúčtování pohledávek v cizí měně

Účet	Text	ZD	MD	D
311.200	Pohledávky z obchodních vztahů - zahraniční	A	193 500,00 Kč	
491.100	Účet individuálního podnikatele			193 500,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

Podnikatel nebude k daným pohledávkám tvořit žádné opravné položky.

Finanční majetek

Podnikatel vede pro své potřeby čtyři pokladny. Konečné stavy, viz tab. 4.17, jsou doloženy výčetkou hotovosti a odpovídají částce uvedené v peněžním deníku.

Tab. 4.17: Peněžní prostředky v hotovosti

Pokladna - Kč	Kancelář	20 000,00	Kč
Pokladna - Kč	Prodejna pečiva	12 000,00	Kč
Pokladna - Kč	Prodejna cyklo	15 000,00	Kč
Prodejna - EUR	Kancelář	500,00	EUR

Zdroj: Vlastní zpracování.

Pro každou pokladnu je zavedena analytika. Zůstatek valutové pokladny byl přeceněn kurzem ČNB¹⁵. Operace z převodu jsou popsány v následující tab. 4.18 a nebudou mít žádný daňový dopad.

Tab. 4.18: Zaúčtování peněžních zůstatků v hotovosti

Účet	Text	ZD	MD	D
211.101	Pokladna - kancelář	N	20 000,00 Kč	
211.102	Pokladna - prodejna pečiva	N	12 000,00 Kč	
211.103	Pokladna - prodejna cyklo	N	15 000,00 Kč	
211.200	Pokladna - prodejna EUR	N	12 900,00 Kč	
491.100	Účet individuálního podnikatele			59 900,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

Podnikatel má založeny tři běžné účty, dva v tuzemské měně a jeden devizový běžný účet. Zůstatky, viz tab. 4.19, jsou doloženy bankovními výpisy k 31. 12. 2011.

Tab. 4.19: Peněžní prostředky na bankovních účtech

Korunový účet	Komerční banka	50 000,00	Kč
Korunový účet	GE Money Bank	35 000,00	Kč
Devizový účet	Komerční banka	1 500,00	EUR

Zdroj: Vlastní zpracování

Konečný zůstatek devizového účtu byl přeceněn kurzem ČNB k 31. 12. 2011. Účetní operace z převodu peněžní prostředků na bankovních účtech jsou uvedeny v tab. 4.20.

Tab. 4.20: Zaúčtování peněžních prostředků

Účet	Text	ZD	MD	D
221.101	Bankovní účet CZK- Komerční banka	N	50 000,00 Kč	
221.102	Bankovní účet CZK- GE Money Bank	N	35 000,00 Kč	
221.200	Bankovní účet - EUR Komerční banka	N	38 700,00 Kč	
491.100	Účet individuálního podnikatele			123 700,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování:

¹⁵ Kurz ČNB k 31.12.2011 byl stanoven vůči EUR na 25,80 Kč.

Operace z převodu peněžních prostředků na běžných účtech nebudou mít žádný daňový dopad.

Závazky z obchodních vztahů

Kniha závazků z daňové evidence obsahuje neuhrazené závazky v tuzemské i zahraniční měně. Pro zpřehlednění byla zavedena analytika pro jednotlivé typy závazků. Podrobný rozpis s uvedením data splatnosti, částky k úhradě bez DPH, výše DPH i celkové částky k úhradě uvádějí tabulky 4.21 a 4.23.

Tab. 4.21: Neuhrazené tuzemské závazky

Odběratel	Doklad	Splatnost	Částka k úhradě		
			Bez DPH	DPH	CELKEM
DER, a.s.	DF 11099	31. 11. 2011	240 000,00 Kč	48 000,00 Kč	288 000,00 Kč
Démon, a.s.	DF 11101	31. 01. 2012	148 500,00 Kč	29 700,00 Kč	178 200,00 Kč
					466 200,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

Neuhrazené závazky nepředstavují při přechodu z daňové evidence na účetnictví snížení daňového dopadu. Daňový základ bude snížen o hodnotu neuhrazených závazků, tj. o 388 500 Kč. Účetní operce z převodu tuzemských neuhrazených závazků jsou popsány v následující tab. 4.22.

Tab.4.22: Zaúčtování závazků tuzemsko

Účet	Text	ZD	MD	D
321.100	Závazky z obchodních vztahů - tuzemsko	A		388 500,00 Kč
321.1200	Závazky z obchodních vztahů - tuzemsko	N		77 700,00 Kč
491.100	Účet individuálního podnikatele		466 200,00 Kč	

Zdroj: Vlastní zpracování.

Neuhrazené závazky v cizí měně a jejich přecenění ke konci zúčtovacího období uvádí tab. 4.23.

Tab. 4.23: Neuhrazené závazky v cizí měně

Dodavatel	Doklad	Splatnost	Částka k úhradě		
			V cizí měně	Kurz ČNB	V Kč
ERC	DFZ11020	14. 12. 2011	3000	25,80 Kč	77 400,00 Kč
ERC	DFZ11021	28. 02. 2012	2500	25,80 Kč	64 500,00 Kč
					141 900,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

Navedení počátečních stavů je uvedeno v tab. 4.24.

Tab. 4.24: Zaúčtování zahraniční závazků

Účet	Text	ZD	MD	D
321.200	Závazky z obchodních vztahů - zahraničí	A		141 900,00 Kč
491.100	Účet individuálního podnikatele		141 900,00 Kč	

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z hlediska daňového dopadu představují i tyto závazky snížení daňového dopadu z převodu. Daňový základ bude v následujícím zdaňovacím období z titulu neuhrazených závazků snížen o částku 141 900 Kč.

Závazky plynoucí z mezd

Závazky ze zúčtování mezd se ve výši, která vyplývá z vyúčtování mezd za měsíc prosinec 2011, navádějí na počáteční zůstatky účtové třídy 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi a účet 342.100 – Ostatní přímé daně. Podrobný rozpis závazků plynoucí z mezd vidíme v následující tab. 4.25.

Tab. 4.25: Závazky plynoucí z mezd

Zaměstnavatel:	Náklady na zaměstnance				Měsíc: 12/2011
Mzdová kategorie	Hrubá mzda	Sraženo zaměstnancům	Platí zaměstnavatel	Odvést	Poznámka
Mzda	88 077		88 077	64 753	Výplaty + zálohy na mzdu
Náhrada za DPN					
Sociální pojištění		5 726	22 020	27 746	Odvést OSSZ
Zdravotní pojištění		3 965	7 928	11 893	Odvést zdravotním poj.
Záloha na DPZČ + RZD		11 960		11 960	Odvést FÚ
Srážková daň					Odvést FÚ
Zákonné pojištění			1 479		Odvést pojišťovně

Zdroj: Vlastní zpracování.

Pro účely přehlednější evidence je navrženo zavést k účtu 336 – Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění analytické členění. V tabulce 4.26 je dále rozepsáno zdravotní pojištění podle jednotlivých pojišťoven.

Tab. 4.26: Rozčlenění zdravotního pojištění

Pojišťovna	Vyměřovací základ	Sraženo zaměstnancům	Platí zaměstnavatel	Celkem
OZP	38 077	1 715	3 428	5 143
VZP	50 000	2 250	4 500	6 750

Zdroj: Vlastní zpracování.

Způsob zaúčtování počátečních zůstatků ze zúčtování mezd se provede způsobem, který je popsán v následující tab. 4.27.

Tab.4.27: Zaúčtování závazků z mezd

Účet	Text	ZD	MD	D
331.100	Zaměstnanci	A		64 753,00 Kč
336102	Zúčtování s OSSZ zaměstnanci	A		27 746,00 Kč
336.200	Zúčtování s OZP zaměstnanci	A		5 143,00 Kč
336.302	Zúčtování s VZP zaměstnanci	A		6 750,00 Kč
342.100	Ostatní přímé daně	A		11 960,00 Kč
336.400	Zákonné pojištění odpovědnosti	A		1 479,00 Kč
491.100	Účet individuálního podnikatele		117 831,00 Kč	

Zdroj: Vlastní zpracování.

V souvislosti se mzdovou problematikou je potřeba se ještě zmínit o zákonném pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Z předchozí tabulky vidíme, že k zaúčtování závazku plynoucího z této povinnosti se použije analyticky rozlišený účet 336 – Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění. Zákonné pojištění se vztahuje na všechny zaměstnavatele, co zaměstnávají alespoň jednoho zaměstnance. Vyhláška Ministerstva financí ČR č. 125/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů upravuje podmínky a sazby pro odvod pojistného. Zaměstnavatelé, kteří sjednávali pojištění do 31. 12. 1992, jsou pojištěni u České pojišťovny, všichni ostatní u pojišťovny Kooperativa.

Silniční daň

Podnikatel používá k podnikání osobní automobil Škoda Octavia (zdvihový objem motoru 2000 cm³), Nissan Terrano (zdvihový objem motoru 2700 cm³) a dvounápravový přípojný vozík o hmotnosti 1,7 tuny. Na základě daňového přiznání k silniční dani za rok 2011 podaného 31. 1. 2012 byla daňová povinnost k silniční dani vyčíslena na 9 000 Kč. Při kontrole úhrad poplatník zjistil, že na zálohách v průběhu zdaňovacího období odvedl o 1 000 Kč méně, má tedy vůči správci daně nedoplatek. Zaúčtování závazku vůči FÚ, viz tab. 4.28.

Tab. 4.28: Zaúčtování silniční daně

Účet	Text	ZD	MD	D
345.100	Ostatní daně a poplatky	A		1 000,00 Kč
491.100	Účet individuálního podnikatele		1 000,00 Kč	

Zdroj: Vlastní zpracování.

Silniční daň je daňově uznatelným výdajem, operace z převodu bude mít vliv na základ daně v příštím zdaňovacím období.

Daň z příjmů fyzických osob

Podnikatel měl podle daňového přiznání z příjmů fyzických osob za rok 2011, které podal 31. 3. 2012, vyčíslenou daňovou povinnost, viz následující tab. 4.29, na 202 530 Kč. Z daňové evidence byly zjištěny celkové příjmy ve výši 27 899 078 Kč a celkové daňové výdaje ve výši 26 548 789 Kč. Vypočtená daň byla snížena o slevu na poplatníka ve výši 23 640 Kč. Podnikatel zaplatil v průběhu zdaňovacího období na zálohách na daň z příjmů 155 000 Kč a zbývá mu doplatit 23 890 Kč.

Tab. 4.29: Daňová povinnost

Řádek DAP	Text	Částka v Kč
37	Dílčí základ daně nebo ztráta	1 350 289
56	Základ daně zaokrouhlený	1 350 200
60	Daň	202 530
64	Sleva na poplatníka	23 640
85	Zaplacené zálohy	155 000
91	Zbývá doplatit	23 890

Zdroj: Vlastní zpracování.

Způsob zaúčtování závazku daňové povinnosti k dani z příjmu fyzických osob je uveden v následující tab. 4.30.

Tab. 4.30: Zaúčtování DPFO

Účet	Text	ZD	MD	D
341.100	Daň z příjmů	N		23 890,00 Kč
491.100	Účet individuálního podnikatele		23 890,00 Kč	

Zdroj: Vlastní zpracování.

Daň z příjmů fyzických osob není podle § 25 ZDP daňově uznatelný výdaj, proto operace z převodu nebude mít žádný daňový dopad.

Daň z přidané hodnoty

Podnikatel je měsíčním plátcem DPH. Z daňového přiznání k dani z přidané hodnoty za měsíc listopad 2011 mu vzniknul nadměrný odpočet ve výši 79 879 Kč. Za měsíc prosinec 2011 vykazuje daňovou povinnost ve výši 95 544 Kč. Navedení počátečních zůstatků je uvedeno v následující tab. 4.31.

Tab. 4.31: Zaúčtování daně z přidané hodnoty

Účet	Text	ZD	MD	D
343.100	Daň z přidané hodnoty - nadměrný odpočet	N	79 879,00 Kč	
343.100	Daň z přidané hodnoty - daňová povinnost	N		95 544,00 Kč
491.100	Účet individuálního podnikatele	N	15 675,00 Kč	

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z tabulky je patrné, že celková daňová povinnost k dani z přidané hodnoty činí 15 675,00 Kč.

Závazky vůči sociálnímu a zdravotnímu pojištění podnikatele

Podnikatelé - OSVČ se pro účely zdravotního pojištění považují osoby, které mají příjmy podle ZDP vyjmenované v § 7 odst. 1 a 2 a osoby s nimi spolupracující. Oproti tomu pro účely sociálního zabezpečení definuje OSVČ zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Podnikatel - OSVČ měl povinnost podat k příslušné OSSZ a zdravotní pojišťovně přehledy o příjmech a výdajích za rok 2011. Přehled o jednotlivém pojistném je uveden v následující tabulce 4.32.

Tab. 4.32: Přehled sociálního a zdravotního pojištění za rok 2011

Druh pojištění	Daňový základ	Vyměřovací základ	Pojistné za rok 2011	Zaplacené zálohy	Doplatek	Nová výše zálohy pro rok 2012
Sociální pojištění	1 350 289 Kč	675 145 Kč	197 143 Kč	120 789 Kč	76 354 Kč	16 429 Kč
Zdravotní pojištění	1 350 289 Kč	675 145 Kč	91 145 Kč	80 528 Kč	10 617 Kč	7 596 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

Daňový základ pro účely sociálního zabezpečení i zdravotního pojištění je sestavený podle § 7 ZDP po úpravě podle § 5 a § 23 tohoto zákona. Vyměřovacím základem je u obou pojištění 50 % ze základu daně. Koeficient pro vyčíslení sociálního pojištění je 29,2 % a pro zdravotní pojištění 13,5 % z vyměřovacího základu. Zaplacené zálohy nepokryly stanovené pojistné za rok 2011, tudíž podnikateli vznikl vůči OSSZ a VZP dluh. Účetní operace převodu závazků ze sociálního a zdravotního pojištění podnikatele jsou uvedeny v následující tab. 4.33.

Tab. 4.33: Zaúčtování závazku vůči OSSZ a VZP

Účet	Text	ZD	MD	D
336.101	Zúčtování s OSSZ podnikatel	N		76 354,00 Kč
336.301	Zúčtování s VZP podnikatel	N		10 617,00 Kč
491.100	Účet individuálního podnikatele		86 971,00 Kč	

Zdroj: Vlastní zpracování.

Zdravotní, sociální a nemocenské pojištění placené za OSVČ nejsou daňově uznatelné výdaje, proto nemají žádný daňový dopad při převodu.

Směrná účtová osnova podnikatele je uvedena v příloze E.

4.2 Převodový můstek

Po důkladné inventarizace všech položek majetku a závazků podnikatele, které se stávají předmětem účetnictví, lze sestavit převodový můstek, který obsahuje číslo pořadí účetní operace, účtový předpis pro jednotlivé položky majetku a závazků v daňové evidenci a k jednotlivým položkám daňový dopad. Převodový účet podnikatele zobrazuje následující tab. 4.34.

Tab. 4.34: Převodový můstek

	Rozvahový účet	Položky majetku a závazků v daňové evidenci	MD	D	Daňový dopad v Kč + zvyšující ZD - snižující ZD
1.	022.100	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí - kancelářská technika	125 000,00		
2.	082.100	Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí - kancelářská technika		109 445,00	
3.	022.200	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí - dopravní prostředky	400 000,00		
4.	082.200	Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí - dopravní prostředky		208 000,00	
5.	021.100	Stavby	500 000,00		
6.	081.100	Oprávky ke stavbám		41 000,00	
7.	031.100	Pozemky	300 000,00		
8.	032.100	Umělecká díla a sbírky	170 000,00		
9.	028.100	Drobný dlouhodobý hmotný majetek - majetek po skončení finančního leasingu	1 000,00		
10.	028.200	Drobný dlouhodobý hmotný majetek - kancelářské vybavení	7 000,00		
11.	028.300	Drobný dlouhodobý hmotný majetek - dílenské vybavení	5 000,00		
12.	088.100	Oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku		13 000,00	
13.	381.100	Náklady příštích období	128 888,90		
14.	112.100	Materiál na skladě	37 494,86		37 494,86
15.	132.100	Zboží na skladě a v prodejnách - prodejna pečiva	4 520,00		4 520,00
16.	132.200	Zboží na skladě a v prodejnách - prodejna cyklo	12 500,00		12 500,00
17.	311.100	Pohledávky z obchodních vztahů - tuzemské	1 500 000,00		1 500 000,00
18.	311.100	Pohledávky z obchodních vztahů - tuzemské	300 000,00		
19.	311.200	Pohledávky z obchodních vztahů - zahraniční	193 500,00		193 500,00
20.	211.101	Pokladna - kancelář	20 000,00		

	Rozvahový účet	Položky majetku a závazků v daňové evidenci	MD	D	Daňový dopad v Kč + zvyšující ZD - snižující ZD
21.	211.102	Pokladna - prodejna pečiva	12 000,00		
22.	211.103	Pokladna - prodejna cyklo	15 000,00		
23.	211.200	Pokladna - prodejna EUR	12 900,00		
24.	221.101	Bankovní účet CZK- Komerční banka	50 000,00		
25.	221.102	Bankovní účet CZK- GE Money Bank	35 000,00		
26.	221.200	Bankovní účet - EUR Komerční banka	38 700,00		
27.	321.100	Závazky z obchodních vztahů - tuzemsko		388 500,00	-388 500,00
28.	321.100	Závazky z obchodních vztahů - tuzemsko		77 700,00	
29.	321.200	Závazky z obchodních vztahů - zahraničí		141 900,00	-141 900,00
30.	331.100	Zaměstnanci		64 753,00	-64 753,00
31.	336.102	Zúčtování s OSSZ zaměstnanci		27 746,00	-27 746,00
32.	336.200	Zúčtování s OZP zaměstnanci		5 143,00	-5 143,00
33.	336.302	Zúčtování s VZP zaměstnanci		6 750,00	-6 750,00
34.	342.100	Ostatní přímé daně		11 960,00	-11 960,00
35.	336.400	Zákonné pojištění odpovědnosti		1 479,00	-1 479,00
36.	345.100	Ostatní daně a poplatky		1 000,00	-1 000,00
37.	341.100	Daň z příjmů		23 890,00	
38.	343.100	Daň z přidané hodnoty	79 879,00	95 554,00	
39.	336.101	Zúčtování s OSSZ podnikatel		76 354,00	
40.	336.301	Zúčtování s VZP podnikatel		10 617,00	
41.	491.100	Účet individuálního podnikatele		2 643 591,76	
Celkem			3 948 382,76	3 948 382,76	1 098 783,86

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z předchozí tabulky je vidět, že rozdíl mezi aktivy a pasivy je zachycen na účtu 491.100 – Účet individuálního podnikatele. Podrobnou strukturu tohoto účtu uvádí následující tab. 4.35.

Tab. 4.35: Účet individuálního podnikatele

Souvztažný účet	Položka	491.100	
		MD	D
022.100	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí - kancelářská technika		125 000,00 Kč
082.100	Oprávký k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí - kancelářská technika	109 445,00 Kč	
022.200	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí - dopravní prostředky		400 000,00 Kč
082.200	Oprávký k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí - dopravní prostředky	208 000,00 Kč	
021.100	Stavby		500 000,00 Kč
081.100	Oprávký ke stavbám	41 000,00 Kč	
031.100	Pozemky		300 000,00 Kč
032.100	Umělecká díla a sbírky		170 000,00 Kč
028.100	Drobný dlouhodobý hmotný majetek - majetek po skončení finančního leasingu		1 000,00 Kč
028.200	Drobný dlouhodobý hmotný majetek - kancelářské vybavení		7 000,00 Kč
028.300	Drobný dlouhodobý hmotný majetek - dílenské vybavení		5 000,00 Kč
088.100	Oprávký k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku	13 000,00	
381.100	Náklady příštích období		128 888,90 Kč
112.100	Materiál na skladě		37 494,86 Kč
132.100	Zboží na skladě a v prodejnách - prodejna pečiva		4 520,00 Kč
132.200	Zboží na skladě a v prodejnách - prodejna cyklo		12 500,00 Kč
311.100	Pohledávky z obchodních vztahů - tuzemské		1 500 000,00 Kč
311.100	Pohledávky z obchodních vztahů - tuzemské		300 000,00 Kč
311.200	Pohledávky z obchodních vztahů - zahraniční		193 500,00 Kč
211.101	Pokladna - kancelář		20 000,00 Kč
211.102	Pokladna - prodejna pečiva		12 000,00 Kč
211.103	Pokladna - prodejna cyklo		15 000,00 Kč
211.200	Pokladna - prodejna EUR		12 900,00 Kč
221.101	Bankovní účet CZK- Komerční banka		50 000,00 Kč
221.102	Bankovní účet CZK- GE Money Bank		35 000,00 Kč

Souvztažný účet	Položka	491.100	
		MD	D
221.200	Bankovní účet - EUR Komerční banka		38 700,00 Kč
321.100	Závazky z obchodních vztahů - tuzemsko	388 500,00 Kč	
321.100	Závazky z obchodních vztahů - tuzemsko	77 700,00 Kč	
321.200	Závazky z obchodních vztahů - zahraničí	141 900,00 Kč	
331.100	Zaměstnanci	64 753,00 Kč	
336.102	Zúčtování s OSSZ zaměstnanci	27 746,00 Kč	
336.200	Zúčtování s OZP zaměstnanci	5 143,00 Kč	
336.302	Zúčtování s VZP zaměstnanci	6 750,00 Kč	
342.100	Ostatní přímé daně	11 960,00 Kč	
336.400	Zákonné pojištění odpovědnosti	1 479,00 Kč	
345.100	Ostatní daně a poplatky	1 000,00 Kč	
341.100	Daň z příjmů	23 890,00 Kč	
343.100	Daň z přidané hodnoty	95 554,00 Kč	79 879,00 Kč
336.101	Zúčtování s OSSZ podnikatel	76 354,00 Kč	
336.301	Zúčtování s VZP podnikatel	10 617,00 Kč	
	Celkový obrat	1 304 791,00 Kč	3 948 382,76 Kč
	Konečný stav účtu 491.100		2 643 591,76 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.3 Převod počátečních zůstatků do účetnictví a sestavení počáteční rozvahy

Po sestavení převodového můstku, bylo provedeno zaúčtování všech převodových operací a byla sestavena zahajovací rozvaha ke dni převodu z daňové evidence na účetnictví, tj. k 1. 1. 2012, viz tab. 4.38 a 4.38.

Tab. 4.36: Počáteční rozvaha AKTIVA

Označení	AKTIVA	Běžné účetní období			Minulé období
		Brutto	Korekce	Netto	Netto
	AKTIVA CELKEM			3 497 058,76	0,00
A.	<i>Pohledávky za upsaný základní kapitál</i>				
B.	Dlouhodobý majetek			1 136 555,00	
B.I.	<i>Dlouhodobý nehmotný majetek</i>			0,00	
B.II.	<i>Dlouhodobý hmotný majetek</i>			0,00	
021+081	Stavby	500 000,00	-41 000,00	459 000,00	
022 + 082	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	525 000,00	-317 445,00	207 555,00	
028 + 088	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	13 000,00	-13 000,00	0,00	
031.100	Pozemky	300 000,00		300 000,00	
032.100	Umělecká díla a sbírky	170 000,00		170 000,00	
B.III.	<i>Dlouhodobý finanční majetek</i>				
C.	Oběžná aktiva			2 231 614,86	
C.I.	<i>Zásoby</i>				
112	Materiál na skladě	37 494,86			
132	Zboží na skladě a v prodejnách	17 020,00			
C.II.	<i>Dlouhodobé pohledávky</i>				
C.III.	<i>Krátkodobé pohledávky</i>				
311	Pohledávky z obchodních vztahů	1 993 500,00			
C.IV.	<i>Krátkodobý finanční majetek</i>				
211	Pokladna	59 900,00			
221	Bankovní účet	123 700,00			
D.	Časové rozlišení			128 888,90	
381	Náklady příštího období	128 888,90			

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tab. 4.37: Počáteční rozvaha PASIVA

Označ.	PASIVA	Běžné účetní období	Minulé účetní období
	PASIVA CELKEM	3 497 058,76	
A.	Vlastní kapitál	2 643 591,76	
<i>A.I.</i>	<i>Základní kapitál</i>		
491	Účet individuálního podnikatele	2 643 591,76	
<i>A.V.</i>	<i>Výsledek hospodaření běžného účetní období</i>		
B.	Cizí zdroje	853 467,00	
<i>B.I.</i>	<i>Rezervy</i>		
<i>B.II.</i>	<i>Dlouhodobé závazky</i>		
<i>B.III.</i>	<i>Krátkodobé závazky</i>		
321	Závazky z obchodních vztahů	608 100,00	
331	Zaměstnanci	64 753,00	
336	Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	128 089,00	
341	Daň z příjmů	23 890,00	
342	Ostatní přímé daně	11 960,00	
343	Daň z přidané hodnoty	15 675,00	
345	Ostatní daně a poplatky	1 000,00	
<i>B.IV.</i>	<i>Bankovní úvěry a výpomoci</i>		
C.	Časové rozlišení		

Zdroj: Vlastní zpracování.

Při sestavení rozvahy se musí rovnat Aktiva Pasivům. Tato rovnost, jak vidíme v předchozích dvou tabulkách, je dodržena.

Jednotlivými účetními zápisy se zároveň otevírají i účetní knihy. Touto problematikou se zabývá zákon o účetnictví v § 17 a Český účetní standard pro podnikatele č. 002 - Otevírání a uzavírání účetních knih.

Kontrola převodu

Kontrola správnosti převodu by měla být v souladu se zásadami komplexnosti, účetní a daňové správnosti. Je doporučeno znovu překontrolovat, zda všechny zinventarizované položky jsou zachyceny v převodovém můstku a zda zaúčtování na rozvahové účty je správné, odpovídající ustanovením jednotlivých právních předpisů.

4.4 Úpravy daňového základu a vyhotovení prohlášení o převodu

Po zaúčtování všech položek majetku a závazků zjištěných inventarizací na rozvahové účty a sestavení počáteční rozvahy, přichází fáze vyčíslení daňového dopadu. V následující tabulce 4.38 jsou uvedeny právě ty položky, které mají vliv na základ daně.

Tab. 4.38: Úprava daňového základu

Položky zvyšující základ daně z příjmů, řádek č. 105 přílohy č. 1 k DAP k DPFO	Částka	Položky snižující základ daně z příjmů, řádek č. 106 přílohy č. 1 k DAP k DPFO	Částka
Materiál na skladě	37 494,86	Závazky z obchodních vztahů - tuzemsko	-388 500,00
Zboží na skladě a v prodejnách - prodejna pečiva	4 520,00	Závazky z obchodních vztahů - zahraničí	-141 900,00
Zboží na skladě a v prodejnách - prodejna cyklo	12 500,00	Zaměstnanci	-64 753,00
Pohledávky z obchodních vztahů - tuzemské	1 500 000,00	Zúčtování s OSSZ zaměstnanci	-27 746,00
Pohledávky z obchodních vztahů - zahraniční	193 500,00	Zúčtování s OZP zaměstnanci	-5 143,00
		Zúčtování s VZP zaměstnanci	-6 750,00
		Ostatní přímé daně	-11 960,00
		Zákonné pojištění odpovědnosti	-1 479,00
		Ostatní daně a poplatky	-1 000,00
Součet	1 748 014,86 Kč		-649 231,00 Kč
Celkem			1 098 783,86 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování.

O částku 1 748 014,86 Kč musí podnikatel navýšit základ daně a o částku 649 231,00 Kč snížit základ daně. Z toho vyplývá, že celkový daňový dopad je 1 098 783,86 Kč, o který podnikatel musí navýšit základ daně. Zákon neukládá povinnost zahrnout daňový dopad jednorázově v nadcházejícím zdaňovacím období, ale toto zatížení rozmělnit až do devíti následujících zdaňovacích období.

Vyhotovení prohlášení o převodu

Poslední fází převodu z daňové evidence je sepsání prohlášení o převodu. Nedílnou součástí prohlášení je protokol převodu, který v našem případě obsahuje převodový můstek, ve kterém jsou číselně zachyceny všechny zinventarizované položky a uvedeno jejich zaúčtování na rozvahové účty. Součástí prohlášení je dále hlavní kniha s počátečními stavy, počáteční rozvaha a vyčíslení daňového dopadu. Správnost prohlášení je potvrzena podpisy oprávněné osoby – podnikatele, osoby, která zaúčtovala jednotlivé operace a osoby, která provedla konečnou kontrolu správnosti. Možný vzor prohlášení o převodu je uveden v příloze F.

4.5 Analýza daňového dopadu a doporučení optimální varianty řešení

Následující tabulka 4.40 uvádí čtyři možné varianty řešení zmírnění daňového dopadu jeho rozdělením až do devíti zdaňovacích období.

Tab.4.39: Rozložení daňového dopadu

Rok	Rozložení daňového dopadu			
	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4
2012	1 098 783,86	1,00	122 087,10	366 261,29
2013	0,00	1,00	122 087,10	366 261,29
2014	0,00	1,00	122 087,10	366 261,28
2015	0,00	1,00	122 087,10	0,00
2016	0,00	1,00	122 087,10	0,00
2017	0,00	1,00	122 087,10	0,00
2018	0,00	1,00	122 087,10	0,00
2019	0,00	1,00	122 087,10	0,00
2020	0,00	1 098 775,86	122 087,06	0,00
Celkem	1 098 783,86	1 098 783,86	1 098 783,86	1 098 783,86

Zdroj: Vlastní zpracování.

První varianta je zcela extrémní situace, kdy se daňová zátěž projeví pouze v prvním roce vedení účetnictví, tj. v roce 2012. Tuto situaci nelze doporučit ani v případě, že by podnikatel nebyl ve finanční tísní, ba naopak měl tolik dostatečných volných peněžních

zdrojů, které by mu bez problémů pokryly zvýšené zálohy na sociální a zdravotní pojištění a zálohy na daň z příjmů. Vždy se najdou výhodnější možnosti, jak zhodnotit volné peněžní prostředky, než platit vysoké zálohy na odvody, které nejsou nikterak zhodnocovány, naopak jsou znehodnocovány inflací.

Druhá extrémní varianta nabízí možnost uplatnění daňového dopadu až v posledním možném roce, tj. v roce 2020. Tato varianta sice prvních osm let podnikatele nezatěžuje, nicméně vzhledem k možným tendencím zvyšování sazby daně a odvodů na sociální a zdravotní pojištění se jeví jako nejméně výhodná, a proto ji nelze doporučit.

Třetí varianta spočívá v rozmělnění daňové zátěže rovnoměrně do devíti období. Ovlivnění základů daně je ve srovnání s předchozími variantami minimální. Tato varianta se jeví jako nejschůdnější a lze ji doporučit.

Poslední **čtvrtá varianta** nabízí možnost rozložení daňového dopadu do třech nejbližších období. I u této metody musí podnikatel počítat s navýšenými zálohami na sociální, zdravotní pojištění i zálohami na daň z příjmu. Nejedná se ale o tak razantní nárůst jako u první nebo druhé varianty.

Optimalizace daňového dopadu

Příliš mnoho možností při přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví není. Výběr vhodné metody je ovlivněn několika dalšími faktory, např. špatný vývoj finanční situace podniku a dosažení ztráty, kdy pak bez problémů do výše ztráty můžeme uplatnit daňový dopad, nebo naopak dosažení maximálního vyměřovacího základu při stanovení záloh na sociální zabezpečení a všeobecné zdravotní pojištění, kdy se nám zálohy při uplatnění daňového dopadu již nezvyšují. Výhodou je, že se podnikatel může v průběhu dalších zdaňovacích období rozhodovat, jak nejlépe minimalizovat daňový dopad z převodu, neboť zákon neukládá povinnost, že by optimalizace měla být předem stanovena.

Závěr

Uvedená diplomová práce se zabývala problematikou **převodu daňové evidence podnikatele na vedení účetnictví v českých legislativních podmínkách**. Práce byla demonstrována na ilustrativním případě podnikatele – OSVČ, který uskutečňuje svoji činnost na základě živnostenského oprávnění.

Cílem diplomové práce bylo na vybraném příkladu OSVČ demonstrovat přechod z daňové evidence na vedení účetnictví s platnou českou účetní a daňovou legislativou. Byla provedena syntéza dosažených výsledků a doporučena optimální varianta řešení. Dalším cílem bylo provedení klasifikace všeobecně uznávaných účetních zásad a regulace účetnictví v národních a nadnárodních účetních systémech a provedení komparativní analýzy rozdílů mezi systémy účetnictví a daňové evidence.

K dosažení cíle bylo potřeba provést rešerši aktuálních dostupných publikačních zdrojů, provést analýzu stávající situace daného subjektu, u kterého byla zjištěna povinnost přejít z daňové evidence na účetnictví a následně navrhnout převodový můstek k jednotlivým položkám majetku a závazků.

V teoretické části byly zachyceny historické souvislosti vývoje účetních systémů, popsány regulace, harmonizace a klasifikace účetních systémů v celosvětovém i národním měřítku. Byly zpracovány jednotlivé charakteristiky obou evidencí, jejich rozdílnosti z hlediska právní úpravy i struktury vedení. Ve třetí kapitole se práce zaměřila na legislativní podmínky, důvody a postupy přechodu. Poslední kapitola se zabývala hlavním cílem – samostatnému převodu jednotlivých položek majetku a závazků z daňové evidence zjištěných inventarizací do počáteční rozvahy. Byl zpracován převodový můstek, zjištěn počáteční stav účtu 491 – Účet individuální podnikatel a byl vyčíslen daňový dopad z převodu.

Značnou **nevýhodou**, která vyplývá pro podnikatele z převodu, je zvýšená daňová zátěž, o kterou bude muset podnikatel v následujících zdaňovacích obdobích navýšit daňový základ. Podstatné je, pro kterou z navrhovaných možných variant uplatnění rozložení pohledávek a závazků se podnikatel rozhodne a tím může i daňový dopad zmírnit.

Samotný přechod z daňové evidence na účetnictví není spojen pouze s daňovým dopadem, který je sice pro podnikatele zásadní, protože přímo ovlivňuje jeho finanční situaci. Účetnictví je pro podnikatele i administrativně náročnější, má vyšší nároky na orientaci v účetní a daňové legislativě, má poměrně složitější postup stanovení daňového základu, softwarové vybavení je finančně náročnější a i ceny za externí vedení účetnictví jsou mnohem vyšší. Oproti tomu systém účetnictví s sebou přináší i mnohé **výhody** oproti daňové evidenci. Účetnictví má mnohem vyšší vypovídací schopnost o majetkové a finanční pozici podniku, analytické členění účtů umožňuje podnikateli podrobně analyzovat strukturu výsledku hospodaření, zaměřit se na případné nedostatky, podpořit ziskové aktivity a přispět tím k dlouhodobému rozvoji firmy.

Po **shrnutí** všech aspektů týkajících se přechodu z daňové evidence na účetnictví je zřejmé, že podnikatel má možnost řadu důsledků vyplývajících z přechodu ovlivnit vhodnou optimalizací. Jedna z možností, jak snížit daňové zatížení je rozdělit příjem z podnikání na spolupracující osobu, např. na manželku, oba subjekty si pak mohou uplatnit roční slevu na poplatníka. Druhá možnost optimalizace, kterou poplatníci mohou využít, je rozložení daňové dopadu až do devíti zdaňovacích období. Zákon umožňuje rozhodnout se až v průběhu dalších období pro nejvhodnější formu optimalizace podle vývoje finanční situace podnikatele, podle měnící se legislativy týkající se této problematiky a tím variabilně reagovat na změny a vývoj a zmírnit tak daňový dopad přechodu z daňové evidence na účetnictví.

Výsledky této diplomové práce mohou být inspirací pro podnikatele vedoucí daňovou evidenci, kteří mají povinnost, či dobrovolně zvažují, uskutečnit převod na vedení účetnictví. Dále mohou být přínosem pro ty, kteří se hlouběji zabývají touto problematikou.

Seznam citací

ANTHONY, Robert N.; REECE, James S. *Accounting Principles*. 7 th ed.

USA: Irwin, 1995. ISBN 0-256-12401-9.

CARDOVÁ, Z. *Daňová evidence a účetnictví individuálního podnikatele*. 2. vyd.

Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISBN 978-80-7357-502-1.

CARDOVÁ, Z. *Majetek v daňové evidenci*. 1. vyd. Praha: Aspi, 2009. ISBN 978-80-7357-431-4.

Česko. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. UZ č. 852. Ostrava: Sagit, 2011.

ISBN 978-80-7208-872-0.

ČOUKOVÁ, P. *Průvodce českými účetními standardy v návaznosti na daně a obchodní zákoník. Studijní materiál ke zkoušce daňového poradce*. Brno: Komora daňových poradců 2010. Bez ISBN.

Daňové zákony a účetnictví podle stavu k 31. 12. 2011 s paralelním vyznačením změn od 1. 1. 2012. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-728-5.

DUŠEK, J. *Převod daňové evidence na vedení účetnictví*. 6. vyd. Praha: Grada, 2008.

ISBN 978-80-247-2387-7.

GRYGAROVÁ, M., HOMOLOVÁ, P. *Daňová evidence 2006 a přechod na účetnictví k 1. 1. 2006 v příkladech*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2006. ISBN 80-7208-544-3.

JANHUBA, M. *Teorie účetnictví: výběr z problematiky*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2010.

ISBN 978-80-245-1662-2.

KOVANICOVÁ, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. XVIII. vyd.

Praha: Polygon, 2008. ISBN 978-80-7273-152-7.

KOVANICOVÁ, D. *Finanční účetnictví IFRS/IAS*. 5. vyd. Praha: Polygon, 2005.

ISBN 80-7273-129-7.

KOVANICOVÁ, D. *Jak porozumět světovým, evropským, českým účetním výkazům*.

Praha: Polygon, 2004. ISBN 80-7273-095-9.

- KRAFTOVÁ, I., MYŠKOVÁ, R. *Základy účetnictví. Podkladový materiál pro distanční vzdělávání*. Pardubice: UPCE, 2002. Bez ISBN.
- KRUPKOVÁ, L.; VAŠEK, L.; ČERNÝ, M. *IAS/IRFS Mezinárodní standardy účetního výkaznictví*. 1. vyd. Praha: Vox, 2005. ISBN 80-86324-44-3.
- MALÍKOVÁ, O., HORÁK, J. *Finanční účetnictví: poznámky k vybraným oblastem účetní teorie v podmínkách současné účetní regulace*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-690-4.
- MALÍKOVÁ, O., HORÁK, J. *Technika provádění účetních záznamů včera a dnes*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011. ISBN 978-80-7372-799-4.
- NOBES, Christopher, PARKER, Robert. *Comparative international accounting*. 9 th ed. England: Pearson Education Limited, 2006. ISBN 0-273-70357-9.
- PILÁTOVÁ, J. a kol. *Daňová evidence: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ*. 8. vyd. Olomouc: Anag, 2012. ISBN 978-80-7263-723-2.
- SEDLÁČEK, J. *Daňová evidence podnikatelů 2012*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4174-1.
- SEDLÁČEK, J. *Účetnictví pro manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 80-247-1195-8.
- SCHIFFER, V. *Správně vedené účetnictví*. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-575-5.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady, L157* [online]. Dostupný z WWW: <http://www.kacr.cz/Data/files/pdf/osma-smernice-eu-cs.pdf>
- Účetnictví podnikatelů, Audit. UZ č. 816. Ostrava: Sagit, 2011. ISBN 978-80-7208-835-5.

Ostatní bibliografie

BAUER, D., aj. *Zákon o účetnictví po novele od 1. 1. 2004 s komentářem*. 1. vyd. Ostrava: Anag, 2004. ISBN 80-7263-203-5.

KADLEC, J., CHALUPA, R. *Převod daňové evidence na vedení účetnictví*. 1. vyd. Praha: Anag, 2006. ISBN 80-7263-327-9.

KUNEŠOVÁ – SKÁLOVÁ, J. *Pohledávky: komplexní účetní a daňový pohled*. 2. vyd. Ostrava: Sagit, 1997. ISBN 80-7208-001-6.

LOUŠA, F. *Zákon o účetnictví v praxi*. 5. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3848-2.

MALÍKOVÁ, O., HORÁK, J. *České účetnictví v kontextu historického vývoje a analýza vybraných faktorů hodnotově ovlivňujících účetní výkaznictví*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2009. ISBN 978-80-7372-557-0.

PILÁTOVÁ, J., ŽENÍŠKOVÁ, M., ČERVINKA, T. *Přechod z jednoduchého účetnictví na daňovou evidenci*. 1. vyd. Praha: Anag, 2004. ISBN 80-7263-224-8.

Seznam příloh

Příloha A - Induktivní přístup podle geografických oblastí se společnými historickými znaky.....	5
Příloha B – Stručný přehled možného použití jednotlivých ČÚS ve vnitřních směrnících ..	6
Příloha C - Povinné a doporučené vnitřní účetní předpisy s vazbami na účetnictví	7
Příloha D - Výkaz zisku a ztráty, druhové členění	8
Příloha E – Směrná účtová osnova podnikatele	10
Příloha F – Prohlášení o převodu z daňové evidence na účetnictví	19

Příloha A - Induktivní přístup podle geografických oblastí se společnými historickými znaky

1. model	2. model	3. model	4. model	5. model
Britské společenství národů	Latinská Amerika a Jižní Evropa	Severní Evropa a Střední Evropa	Sféry vlivu amerického účetnictví	Samostatná skupina
Austrálie	Argentina	Belgie	Bermudy	Chile
Bahamy	Bolívie	Dánsko	Kanady	
Fidži	Brazílie	Franci	Japonsko	
Írán	Kolumbie	Německo	Mexiko	
Irsko	Etiopie	Norsko	Filipíny	
Jamajka	Řecko	Švédsko	USA	
Malajsie	Indie	Švýcarsko	Venezuela	
Nizozemsko	Itálie	Zair		
N. Zéland	Pákistán			
Nikaragua	Panama			
Zimbabwe	Paraguay			
Singapur	Peru			
JAR	Španělsko			
Trinidad	Uruguay			
V. Británie				

Zdroj: Nair, R. D. Frank, W.G., Accounting Review, 1980.

Příloha B – Stručný přehled možného použití jednotlivých ČÚS ve vnitřních směrnících

č.	Název Českého účetního standardu	Směrnice
001	Účty a zásady účtování na účtech	Účtový rozvrh
002	Otevírání a uzavírání účetních knih	System zpracování účetnictví
003	Odložená daň	Postup při účtování odložené daně
004	Rezervy	Účtování tvorby a používání rezerv
005	Opravné položky	Zásady pro tvorbu a používání opravných položek
006	Kursově rozdíly	Používání cizích měn a stanovení kursů
007	Inventarizační rozdíly a ztráty v rámci norem přirozených úbytků zásob	Inventarizace majetku a závazků: Normy přirozených úbytků zásob
008	Operace s cennými papíry a podíly	Oceňování majetku a závazků
009	Deriváty	Deriváty
010	Zvláštní operace s pohledávkami (zrušen)	Tvorba a používání opravných položek; oceňování majetku a závazků; inventarizace majetku a závazků
011	Operace s podnikem	
012	Změny vlastního kapitálu	
013	Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek	Hospodaření s dlouhodobým majetkem a jeho účtování
014	Dlouhodobý finanční majetek	Oceňování majetku a závazků; systém zpracování účetnictví; účetní metody; inventarizace majetku a závazků
015	Zásoby	Zásoby, oceňování a účtování; normy přirozených úbytků; inventarizace majetku a závazků
016	Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry	Oběh účetních dokladů; pokladna, pokladní operace; cestovní náhrady; používání cizích měn; inventarizace majetku a závazků
017	Zúčtovací vztahy	ČÚS má široké použití
018	Kapitálové účty a dlouhodobé závazky	Oceňování majetku a závazků; inventarizace majetku a závazků; podpisové vzory odpovědných osob
019	Náklady a výnosy	ČÚS má široké použití
020	Konsolidace	Konsolidační pravidla
021	Některé postupy v účetnictví při vyrovnání, nuceném vyrovnání, konkursu a likvidace	
022	Postup v účetnictví a při inventarizaci majetku a závazků při převodech majetku státu na jiné osoby	
023	Přehled o peněžních tocích	

Zdroj: SCHIFFER, V., Správně vedené účetnictví, 2010, s. 20.

Příloha C - Povinné a doporučené vnitřní účetní předpisy s vazbami na účetnictví

Účetní předpisy - povinné	Odkaz na předpisy
Účtový rozvrh	§ 14 zákona o účetnictví § 46 vyhlášky č. 500/2002 Sb. ČÚS č. 001 pro podnikatele
Systém zpracování účetnictví	§ 11,12,13 a 16 zákona o účetnictví ČÚS č. 001 pro podnikatele
Odpisový plán	§ 4 odst. 11 zákona o účetnictví § 28 odst. 6 zákona o účetnictví § 56 odst. 1 vyhlášky č. 500/2002 sb. bod 4. ČÚS č. 013 pro podnikatele § 26 zákona o daních z příjmů
Kompetence a podpisové vzory	§ 33a a odst. 9 zákona o účetnictví
Dlouhodobý hmotný majetek	§ 7 vyhlášky č. 500/2002 Sb. ČÚS č. 013 pro podnikatele
Zásady pro časové rozlišení Zásady pro účtování dohadných položek Zásady pro účtování nákladů a výnosů	§ 3 zákona o účetnictví § 13 a 19 vyhlášky č. 500/2002 Sb. § 20 až 38 vyhlášky č. 500/2002 Sb. ČÚS č. 017 a č. 019 pro podnikatele
Oceňování majetku a závazků v cizí měně (kursové rozdíly)	§ 4 odst. 12 zákona o účetnictví § 24 odst. 6 a 7 zákona o účetnictví § 60 vyhlášky č. 500/2002 Sb. ČÚS č. 006 pro podnikatele
Cestovní náhrady	§ 151 až 190 zákoníku práce
Účetní předpisy - doporučené	
Oběh účetních předpisů	§ 7, 8, 11 a 33 zákona o účetnictví
Inventarizace majetku a závazků	§ 6, 26, 29 a 30 zákona o účetnictví ČÚS č. 007 pro podnikatele
Opravné položky	§ 26 odst.3 zákona o účetnictví § 55 vyhlášky č. 500/2002 Sb. ČÚS č. 007 a 019 pro podnikatele zákon o rezervách
Vnitropodnikové účetnictví	§ 14 zákona o účetnictví § 46 vyhlášky č. 500/2002 Sb.
Úschova účetních záznamů	§ 8 odst. 6 zákona o účetnictví § 31 a 32 zákona o účetnictví zákon o archivnictví a spisové službě
Účetní závěrka	§ 17, 18, 19 ,21 a 21a zákona o účetnictví vyhláška č. 500/2002 Sb. ČÚS č. 002 pro podnikatele
Provádění pokladních operací	zákon o účetnictví ČÚS č. 016 pro podnikatele

Zdroj: Vlastní zpracování podle Schiffera, Správně vedené účetnictví, 2010, s. 24 – 37.

Příloha D - Výkaz zisku a ztráty, druhové členění

Označení	Text	Skutečnost v účetním období	
		sledovaném	minulém
a	B	1	2
I.	Tržby za prodej zboží		
A.	Náklady vynaložené na prodané zboží		
+	Obchodní marže		
II.	Výkony		
B.	Výkonová spotřeba		
+	Přidaná hodnota		
C.	Osobní náklady		
D.	Daně a poplatky		
E.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku		
III.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu		
F.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu		
G.	Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období		
IV.	Ostatní provozní výnosy		
H.	Ostatní provozní náklady		
V.	Převod provozních výnosů		
I.	Převod provozních nákladů		
*	Provozní výsledek hospodaření		
VI.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů		
J.	Prodané cenné papíry a podíly		
VII.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku		
VIII.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku		
K.	Náklady z finančního majetku		
IX.	Výnosy z přecenění cenných papírů a derivátů		
L.	Náklady z přecenění cenných papírů a derivátů		
M.	Změně stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti		
X.	Výnosové úroky		
N.	Nákladové úroky		
XI.	Ostatní finanční výnosy		
O.	Ostatní finanční náklady		
XII.	Převod finančních výnosů		
P.	Převod finančních nákladů		
*	Finanční výsledek hospodaření		
Q.	Daň z příjmů za běžnou činnost		
**	Výsledek hospodaření za běžnou činnost		

Označení	Text	Skutečnost v účetním období	
		sledovaném	minulém
XII.	Mimořádné výnosy		
R.	Mimořádné náklady		
S.	Daň z příjmů z mimořádné činnosti		
*	Mimořádný výsledek hospodaření		
T.	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům		
***	Výsledek hospodaření za účetní období +/-		
***	Výsledek hospodaření před zdaněním		

Zdroj: Vlastní zpracování.

Příloha E – Směrná účtová osnova podnikatele

Účtová třída 0 - Dlouhodobý majetek	
01	Dlouhodobý nehmotný majetek
011.100	Zřizovací výdaje
012.100	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
013.100	Software
014.100	Ocenitelná práva
015.100	Goodwill
018.100	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek
019.100	Jiný dlouhodobý nehmotný majetek
02	Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný
021.100	Stavby
022.100	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí - kancelářská technika
022.200	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí - dopravní prostředky
025.100	Pěstitelské celky trvalých porostů
026.100	Základní stádo, tažná zvířata
027.100	Opravná položka k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku
028.100	Drobný dlouhodobý hmotný majetek - majetek po skončení finančního leasingu
028.200	Drobný dlouhodobý hmotný majetek - kancelářské vybavení
028.300	Drobný dlouhodobý hmotný majetek - dílenské vybavení
029.100	Jiný dlouhodobý hmotný majetek
03	Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný
031.100	Pozemky
032.100	Umělecká díla a sbírky
04	Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a pořízený dlouhodobý finanční majetek
041.100	Pořízení dlouhodobého nehmotného majetku
042.100	Pořízení dlouhodobého hmotného majetku
043.100	Pořízení dlouhodobého finančního majetku
05	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek
051.100	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek
052.100	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek
053.100	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek
06	Dlouhodobý finanční majetek
061.100	Podíly v ovládaných a řízených osobách
062.100	Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem
063.100	Ostatní cenné papíry a podíly
065.100	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti
066.100	Půjčky a úvěry - ovládaná nebo ovládající osoba, podstatný vliv
067.100	Ostatní půjčky
069.100	Jiný dlouhodobý finanční majetek
07	Oprávkový k dlouhodobému nehmotnému majetku

071.100	Oprávky ke zřizovacím výdajům
072.100	Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje
073.100	Oprávky k softwaru
074.100	Oprávky k ocenitelným právům
077.100	Oprávky ke goodwillu
078.100	Oprávky k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku
079.100	Oprávky k jinému dlouhodobému nehmotnému majetku
08	Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku
081.100	Oprávky ke stavbám
082.100	Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí - kancelářská technika
082.200	Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí - dopravní prostředky
085.100	Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů
086.100	Oprávky k základnímu státu a tažným zvířatům
087.100	Oprávky k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku
088.100	Oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku
089.100	Oprávky k jinému dlouhodobému hmotnému majetku
09	Opravné položky k dlouhodobému majetku
091.100	Opravná položka k dlouhodobému nehmotnému majetku
092.100	Opravná položka k dlouhodobému hmotnému majetku
093.100	Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému nehmotnému majetku
094.100	Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému hmotnému majetku
095.100	Opravná položka k poskytnutým zálohám na dlouhodobý majetek
096.100	Opravná položka k dlouhodobému finančnímu majetku
097.100	Oceňovací rozdíl k nabytému majetku
098.100	Oprávky k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku
Účtová třída 1 - Zásoby	
11	Materiál
111.100	Pořízení materiálu
112.100	Materiál na skladě
119.100	Materiál na cestě
12	Zásoby vlastní výroby
121.100	Nedokončená výroba
122.100	Polotovary vlastní výroby
123.100	Výrobky
124.100	Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny
13	Zboží
131.100	Pořízení zboží
132.100	Zboží na skladě a v prodejnách - prodejna pečiva
132.200	Zboží na skladě a v prodejnách - prodejna cyklo
139.100	Zboží na cestě
15	Poskytnuté zálohy na zásoby

151.100	Poskytnuté zálohy na materiál
152.100	Poskytnuté zálohy na zvířata
153.100	Poskytnuté zálohy na zboží
19	Opravné položky k zásobám
191.100	Opravná položka k materiálu
192.100	Opravná položka k nedokončené výrobě
193.100	Opravná položka k polotovarům vlastní výroby
194.100	Opravná položka k výrobkům
195.100	Opravná položka ke zvířatům
196.100	Opravná položka ke zboží
197.100	Opravná položka k zálohám na materiál
198.100	Opravná položka k zálohám na zboží
199.100	Opravná položka k zálohám na zvířata
Účtová třída 2 - Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry	
21	Peníze
211.101	Pokladna - kancelář
211.102	Pokladna - prodejna pečiva
211.103	Pokladna - prodejna cyklo
211.200	Pokladna - prodejna EUR
213.100	Ceniny
22	Účty v bankách
221.101	Bankovní účet CZK- Komerční banka
221.102	Bankovní účet CZK- GE Money Bank
221.200	Bankovní účet - EUR Komerční banka
23	Krátkodobé bankovní úvěry
231.100	Krátkodobé bankovní úvěry
232.100	Eskontní úvěry
24	Krátkodobé finanční výpomoci
241.100	Emitované krátkodobé dluhopisy
249.100	Ostatní krátkodobé finanční výpomoci
25	Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořizovaný krátkodobý finanční majetek
251.100	Registrované majetkové cenné papíry k obchodování
252.100	Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly
253.100	Registrované dluhové cenné papíry k obchodování
255.100	Vlastní dluhopisy
256.100	Dluhové cenné papíry se splatností do jednoho roku držené do splatnosti
257.100	Ostatní cenné papíry k obchodování
259.100	Požizování krátkodobého finančního majetku
26	Převod mezi finančními účty
261.100	Peníze na cestě
29	Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku
291.100	Opravná položka ke krátkodobému finančnímu majetku

293.100	Opravná položka k dlužným cenným papírům
Účtová třída 3 - Zúčtovací vztahy	
31	Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)
311.100	Pohledávky z obchodních vztahů - tuzemské
311.200	Pohledávky z obchodních vztahů - zahraniční
312.100	Směnky k inkasu (účet zrušen)
313.100	Pohledávky za eskontované cenné papíry
314.100	Poskytnuté zálohy - dlouhodobé a krátkodobé
315.100	Ostatní pohledávky
32	Závazky (krátkodobé)
321.100	Závazky z obchodních vztahů - tuzemsko
321.200	Závazky z obchodních vztahů - zahraničí
322.100	Směnky k úhradě
324.100	Přijaté zálohy
325.100	Ostatní závazky
33	Zúčtování se zaměstnanci a institucemi
331.100	Zaměstnanci
333.100	Ostatní závazky vůči zaměstnancům
335.100	Pohledávky za zaměstnanci
336.101	Zúčtování s OSSZ podnikatel
336.102	Zúčtování s OSSZ zaměstnanci
336.200	Zúčtování s OZP zaměstnanci
336.301	Zúčtování s VZP podnikatel
336.302	Zúčtování s VZP zaměstnanci
336.400	Zákonné pojištění odpovědnosti
34	Zúčtování daní a dotací
341.100	Daň z příjmů
342.100	Ostatní přímé daně
343.100	Daň z přidané hodnoty
345.100	Ostatní daně a poplatky
346.100	Dotace ze státního rozpočtu
347.100	Ostatní dotace
35	Pohledávky za společníky, za účastníky sdružení a za členy družstva
351.100	Pohledávky - ovládaná nebo ovládající osoba
352.100	Pohledávky - podstatný vliv
353.100	Pohledávky za upsaný vlastní kapitál
354.100	Pohledávky za společníky při úhradě ztráty
355.100	Ostatní pohledávky za společníky a členy družstva
358.100	Pohledávky k účastníkům sdružení
36	Závazky ke společníkům, k účastníkům sdružení a ke členům družstva
361.100	Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba
362.100	Závazky - podstatný vliv
364.100	Ostatní závazky ke společníkům při rozdělování zisku

365.100	Ostatní závazky ke společníkům a členům družstva
366.100	Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti
367.100	Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů
368.100	Závazky k účastníkům sdružení
37	Jiné pohledávky a závazky
371.100	Pohledávky z prodeje podniku
372.100	Závazky z koupě podniku
373.100	Pohledávky a závazky z pevných termínovaných operací
374.100	Pohledávky z pronájmu
375.100	Pohledávky z emitovaných dluhopisů
376.100	Nakoupené opce
377.100	Prodané opce
378.100	Jiné pohledávky
379.100	Jiné závazky
38	Přechodné účty aktiv a pasiv
381.100	Náklady příštích období
382.100	Komplexní náklady příštích období
383.100	Výdaje příštích období
384.100	Výnosy příštích období
385.100	Příjmy příštích období
386.100	Kurzové rozdíly aktivní
387.100	Kurzové rozdíly pasivní
388.100	Dohadné účty aktivní
389.100	Dohadné účty pasivní
39	Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování
391.100	Opravná položka k pohledávkám
395.100	Vnitřní zúčtování
398.100	Spojovací účet při sdružení
Účtová třída 4 - Kapitálové účty a dlouhodobé závazky	
41	Základní kapitál a kapitálové fondy
411.100	Základní kapitál
412.100	Emisní ážio
413.100	Ostatní kapitálové fondy
414.100	Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků
418.100	Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách
419.100	Změny základního kapitálu
42	Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření
421.100	Zákonný rezervní fond
422.100	Nedělitelný fond
423.100	Statutární fondy
427.100	Ostatní fondy
428.100	Nerozdělený zisk minulých let

429.100	Neuhrazená ztráta minulých let
43	Výsledek hospodaření
431.100	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení
45	Rezervy
451.100	Rezervy podle zvláštních právních předpisů
453.100	Rezerva na daň z příjmů
459.100	Ostatní rezervy
46	Dlouhodobé bankovní úvěry
461.100	Dlouhodobé bankovní úvěry
47	Dlouhodobé závazky
471.100	Dlouhodobé závazky - ovládaná nebo ovládající osoba
472.100	Dlouhodobé závazky - podstatný vliv
473.100	Emitované dluhopisy
474.100	Závazky z pronájmu
475.100	Dlouhodobé přijaté zálohy
478.100	Dlouhodobé směnky k úhradě
479.100	Jiné dlouhodobé závazky
48	Odložený daňový závazek a pohledávka
481.100	Odložený daňový závazek a pohledávka
49	Individuální podnikatel
491.100	Účet individuálního podnikatele
Účtová třída 5 - Náklady	
50	Spotřebované nákupu
501.100	Spotřeba materiálu
502.100	Spotřeba energie
503.100	Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek
504.100	Prodané zboží
51	Služby
511.100	Opravy a udržování
512.100	Cestovné
513.100	Náklady na reprezentaci
518.100	Ostatní služby
52	Osobní náklady
521.100	Mzdové náklady
522.100	Příjmy společníku a členů družstva ze závislé činnosti
523.100	Odměny členům orgánů společnosti a družstva
524.100	Zákonné sociální pojištění
525.100	Ostatní sociální pojištění
526.100	Sociální náklady individuálního podnikatele
527.100	Zákonné sociální náklady
528.100	Ostatní sociální náklady
53	Daně a poplatky
531.100	Daň silniční

532.100	Daň z nemovitostí
538.100	Ostatní daně a poplatky
54	Jiné provozní náklady
541.100	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
542.100	Prodaný materiál
543.100	Dary
544.100	Smluvní pokuty a úroky z prodlení
545.100	Ostatní pokuty a penále
546.100	Odpis pohledávky
548.100	Ostatní provozní náklady
549.100	Manka a škody z provozní činnosti
55	Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti
551.100	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
552.100	Tvorba a zúčtování rezerv podle zvláštních právních předpisů
554.100	Tvorba a zúčtování ostatních rezerv
555.100	Tvorba a zúčtování komplexních nákladů příštích období
557.100	Zúčtování oprávký ke goodwillu a oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku
558.100	Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti
559.100	Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti
56	Finanční náklady
561.100	Prodané cenné papíry a podíly
562.100	Úroky
563.100	Kursově ztráty
564.100	Náklady z přecenění majetkových cenných papírů
566.100	Náklady z finančního majetku
567.100	Náklady z derivátových operací
568.100	Ostatní finanční náklady
569.100	Manka a škody na finančním majetku
57	Rezervy a opravné položky ve finanční oblasti
574.100	Tvorba a zúčtování finančních rezerv
579.100	Tvorba a zúčtování opravných položek ve finanční činnosti
58	Mimořádné náklady
581.100	Náklady na změnu metody
582.100	Škody
584.100	Tvorba a zúčtování mimořádných rezerv
588.100	Ostatní mimořádné náklady
589.100	Tvorba a zúčtování opravných položek v mimořádné činnosti
59	Daně z příjmů a převodové účty a rezerva na daň z příjmů
591.100	Daň z příjmů z běžné činnosti - splatná
592.100	Daň z příjmů z běžné činnosti - odložená
593.100	Daň z příjmů z mimořádné činnosti - splatná
594.100	Daň z příjmů z mimořádné činnosti - odložená

595.100	Dodatečné odvody daně z příjmů
596.100	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům
597.100	Převod provozních nákladů
598.100	Převod finančních nákladů
Účtová třída 6 - Výnosy	
60	Tržby za vlastní výkony a zboží
601.100	Tržby za vlastní výrobky
602.100	Tržby z prodeje služeb
604.100	Tržby za zboží
61	Změny stavu zásob vlastní činnosti
611.100	Změna stavu nedokončené výroby
612.100	Změna stavu polotovarů vlastní výroby
613.100	Změna stavu výrobků
614.100	Změna stavu zvířat
62	Aktivace
621.100	Aktivace materiálu a zboží
622.100	Aktivace vnitropodnikových služeb
623.100	Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku
624.100	Aktivace dlouhodobého hmotného majetku
64	Jiné provozní výnosy
641.100	Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
642.100	Tržby z prodeje materiálu
644.100	Smluvní pokuty a úroky z prodlení
646.100	Výnosy z odepsaných pohledávek
648.100	Ostatní provozní výnosy
66	Finanční výnosy
661.100	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů
662.100	Úroky
663.100	Kurové zisky
664.100	Výnosy z přecenění cenných papírů
665.100	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku
666.100	Výnosy z krátkodobého finančního majetku
667.100	Výnosy z derivátových operací
668.100	Ostatní finanční výnosy
68	Mimořádné výnosy
681.100	Výnosy ze změny metody
688.100	Ostatní mimořádné výnosy
69	Převodové účty
697.100	Převod provozních výnosů
698.100	Převod finančních výnosů
Účtová třída 7 - Závěrkové a podrozvahové účty	
70	Účty rozvahné
701.100	Počáteční účet rozvahný

702.100	Konečný účet rozvažný
71	Účet zisků a ztrát
710	Účet zisků a ztrát
75-79	Podrozvahové účty
75x	Majetek v úschově
76x	Podrozvahová aktiva
77x	Podrozvahová pasiva
799	Evidenční - vyrovnávací účet
Účtové třídy 8 a 9 - Vnitropodnikové účetnictví	

Zdroj: Vlastní zpracování.

Příloha F – Prohlášení o převodu z daňové evidence na účetnictví

Firma:

PROHLÁŠENÍ

Účetní jednotka tímto prohlašuje, že v převodovém můstku z daňové evidence na účetnictví ke dni 31. 12. 2011 jsou uvedeny veškeré položky majetku a závazků, které se vztahují k činnosti účetní jednotky, a žádné položky nejsou zatajeny.

Převodový můstek je nedílnou součástí tohoto prohlášení a obsahuje 41 účetních operací.

Dále je přiložena hlavní kniha s počátečními stavů a počáteční rozvaha, která souhlasí na tento převodový můstek.

Celkový daňový dopad je vyčíslen částkou 1 098 783,86 Kč.

Podnikatel:

Dne:
podpis

Zaúčtoval:

Dne:
podpis

Zkontroloval:

Dne:
podpis

Zdroj: Vlastní zpracování podle Duška (2008, s. 127).